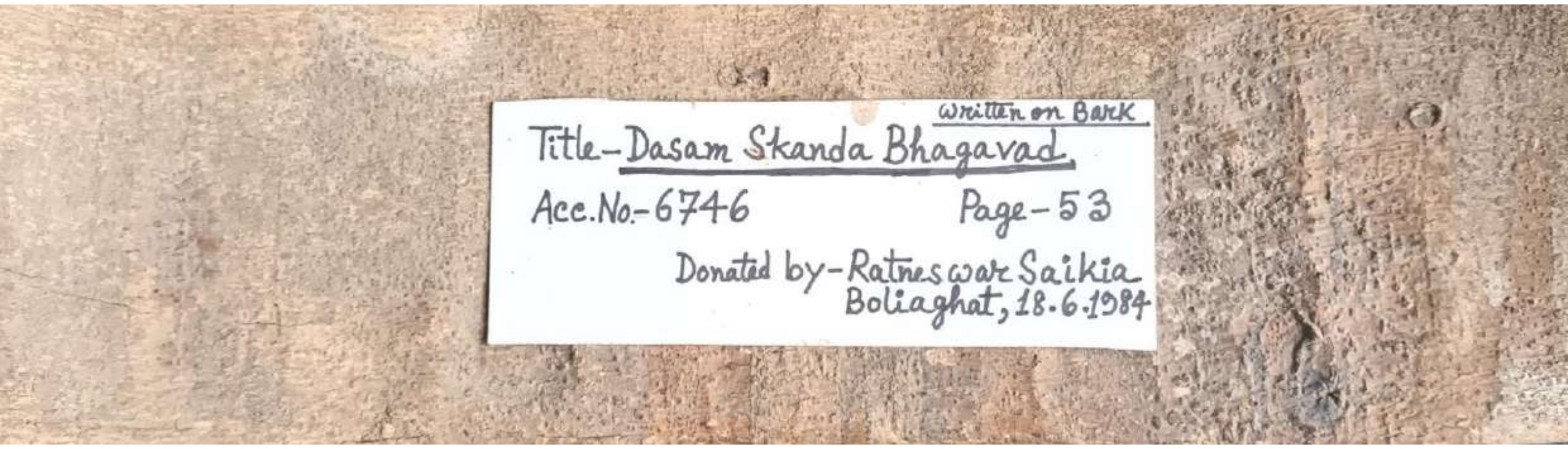
written on Bark
Title-Dasam Skanda Bhagavad
Acc.No.-6746
Page-53
Donated by-Ratneswar Saikia
Boliaghat, 18.6.1984

শ্রীকৃষ্ণায় নমঃ ॥ পদ ॥ জয় জয় কৃষ্ণ প্ৰভু অভিষ্টদায়ক । জিৱ জীৱন গজ্জন্ত নায়ক ॥ জয়
জয় সৃষ্টি স্থিতি লয় বিধায়ক । অসুৰ নাশক লীলা মাধৱ শায়ক ॥১॥ নমো নমো মহা মোৰ প্ৰভু কৃষ্ণ
স্বামী কেশ । কৃষ্ণৰ চৰণে মই পায়ো উপদেশ ॥ দ্বাদশ স্কন্ধৰ কথা সুদীৰ্ঘ ছন্দে । হৃস্ব বাকী কৰি
ৰে বিৰচিলা পদবন্ধে ॥২॥ শুনা নানা সজ্জিক কথা দ্বাদশ স্কন্ধৰ । প্ৰসিদ্ধ অমৃত আকৃতি
হিপইত্তৰ ॥ পিয়ে আৰু যিতো দেবু দশাত্ৰা পইবে । শ্ৰৱন মাত্ৰে কে আকৃতি সমস্তা নিস্ত
শ্ৰী ১ ৰে ॥৩॥ হেন কৃষ্ণ কথাই তো অচিন্ত্য মহি মা । শিষ্ণে গুৰে যাহাৰ পূৰ্ণৰ নাহি সীমা
ঋজিন পাত্ত কি আতন পাতি থাকান । পাপ পৰখ পৰম্পৰা দেখা প্ৰত্যক্ষ প্ৰমান ॥৪॥ মা
ধৱক মতি দিয়া শুনিয়োক্ত চক্ৰকে । ৰাজা কান্দি আইলা পুনঃ পুনঃ মুনি শুকে ॥ কৃষ্ণৰ চৰণ বি
নে বাৰ্তি কি মুক্তি । এখান কৃষ্ণ কৈলা দয়া যুক্তি ॥৫॥ কৃষ্ণৰ চৰিত্ৰ চয় বনাইলা প্ৰবন্ধে ।
মাক শুনি লোকে সংসাৰ বন্ধ অৱশনে ॥ তথাপিত মুনি বিচ্ছেদ হনাই উপদেশ । দ্বাদশ স্কন্ধৰ কথা শুনিয়ো

বংশ আছে ৰহি ॥ পাছে হৈবে ৰান্দা মিছো কাটিআ ৰাজাক ॥ এতভবিষ্যত কথা কহিলেক তাক ॥ ১১ ॥
কলিত হৈবেক আৰে যত যত ৰাজা । ত্ৰাহি লে আচাৰ ধৰ্ম্ম পীড়িবেক প্ৰজা ॥ আদ্য উপাতক যত হৈ
বেক ক্ষদাতা । চাড়িবে মৰ্য্যাদা নমানিবে পিতামাতা ॥ ১৩ ॥ মহা অহঙ্কাৰে ৰাজা পৰম প্ৰচণ্ড ।
শ্ৰী২ অপ্ৰ অপৰাধত কৰিবে উগ্ৰ দণ্ড ॥ স্ত্ৰীবধ শিশুবধ গোবধ পাতক । হৰিবে হৰিষে পৰদাৰাক প্ৰত্যেক
॥ ১৪ ॥ কতো কেহ হৰিষ শোক কতো কে আকুল । কামাতুৰ হৈয়া ন বাচিবেক জাতিকুল ॥ পৰস্ত্ৰী ৰা
নমনপাতক হৈব ভ্ৰষ্ট । আতি কাৰ্য্যে অল্পমা য়ু কালে হৈবেক নষ্ট ॥ ১৫ ॥ মহত্ত্ব জনত আতি মিলা
বোৰিপাক । স্ত্ৰীবলে নিবেক কাটি পীড়িবে প্ৰজাক ॥ আতি অনাচাৰি ক্ৰতি চাৰি আকলিন । মহামুৰ্
অবেধ ৰিবেক ৰাজচিন ॥ ১৬ ॥ হেন ৰাজা সব যদি হৈব অধিকাৰি । তাতে অনুবৰ্ত্তি থাকিবেক নৰনাৰী
তাহাৰে অন্তৰে হৈব তাহাৰে আচাৰ । ধৰিবে চাৰি জাতি ধৰ্ম্মক ৰাজাৰ ॥ ১৭ ॥ অন্যো অন্যে ৰাজা

নিশেষ — প৬ ॥ কলিত মলিন হৈবেক যত নৃপতি । শুচিহ্নিবেক আচাৰ ধৰ্ম্ম হৈবেক দুৰ্ম্মতি ॥ যেন ৰাজা
তেন প্ৰজা ছাড়িবেক আচাৰ । অধৰ্ম্মে পীড়িবে লোক হৈবে একাচাৰ ॥ ৭ ॥ যেন যেন অধৰ্ম্ম মিলাইবেক দুষ্ট
কলি । ভৱিষ্যত ৰাজাৰ শুনিয়োক বংশাৱলী ॥ উপজয় লোক ৰমন্ত বিৰক্তি । দুনাই দুনাই নৃপ
তিত দড়ায়া যুগুষ্টি ॥ ৮ ॥ এই হেতু দ্বাদশক কাৰিলো আৰম্ভ । কলিৰ প্ৰভাৱে প্ৰজা হৈবে
দুষ্ট দম্ভ — ৯ ॥ তাহাৰ উপায়ে কৈলা মহামুনি শুকে । টীকাৰ সমস্ত চয়স্থানিয়ো তুৰকে ॥
নে ॥ আছে পৰীক্ষিত ৰাজা মুকুতি সংশয় । যদুবংশ বিভূষণ কৃষ্ণ কৃপাময় ॥ বৈকুণ্ঠক
গৈলা যেবে প্ৰচাৰি চৰিত্ৰ । কেয়ো কাৰ বংশ ৰাজা কৈলা পৃথিৱীত ॥ ১০ ॥ শুকক নিয়মদতি ৰাজা শুনা
পৰীক্ষিত । হৈবেক যেন যেন ৰাজা দুৰ্জ্জন কলিত ॥ শুনা সাৱধানে নৃপতি কহি খুলি । সমস্তে বং
শাই নামুনি ৰাজ বংশাৱলী — প১১ ॥ যাৰ বংশে ৰাজা হৈয়া আক্ৰবেক মহী । পাতক বাৰিষ জাষ

যিতোদ্ধামনস্থৰে । শ্রীবুল্লিতাকেমে মানিবেকামাস্তুৰে ॥ কুলস্ত্রীকে এড়ি তাইহতে করিবেক রতি । নি
জপতি ভক্তি মানবাঞ্ছিবেকপতি ॥২৪॥ কলিৰযতে কন্থীছেত্রাড়িবে আচাৰ । কপাট দেখাইবে মাত্র লোকক
ৰহাৰ ॥ নোহে আক্রমিবে হৈবে কুল ক্রিয়াহীন । এককনৰ গুনমাত্র থাকিবেক চিন ॥২৫॥ ব্রহ্ম চাৰিস
ন্যাসীয়ে হৈবে জ্ঞানহীন । দণ্ড কমণ্ডলু মাত্র থাকিবেক চিন ॥ কটীত কপীন পৰীব্ক ব্যাঘ্র চর্ম্ম । বেশধা
শ্রী৩ ৰিমাত্র নাই আশ্রমৰ ধর্ম্ম ॥২৬॥ কৰিবে দুৰ্জ্জন লোক ধনতে সেনয় । যাচি ধন দিলে হৈবে অন্যায়ুত
জয় ॥ কৰি যাইবে নপাইলে মনত কৰি খঙ্গ । স্ব লেবাকে উচিত ন্যায়তো দিবক অংশ ॥২৭॥ কহিবে নপা
ৰেত্র কোবেদশাস্ত্র তত্ত্ব । যাৰ গুণ জ্ঞান শুন্য পৰমার্থ বিচাৰত ॥ এককোৱেনজানে কিছু নপাৰে খুণ্ডিব ।
বহুবলি হুলেতাক বুলিবে পণ্ডিত ॥২৮॥ ধনজনবিভৱন থাকে যাৰ অতি । সেহিজন অসাধু লোকত অ
মহজাতি ॥ পৰম দাম্ভী কমিত্তো ধনবনবৰ্ত্ত । সেহিজন মহাসাধু বোলাইবে লোকত ॥২৯॥ এড়ি বেদ

আজিনজবাজিবল ॥ ৰাজ্যৰনিমিত্তে ঘোৰকৰিবেকন্দল ॥ কাটিমাৰিব্ৰাহ্মণ দেশকৰিবউচ্ছন ॥ মহা
পীড়াপায়াক্ষুধাহেবেপ্ৰজাগন ॥১৮॥ পৰমানিৰ্দ্দয়াযেন ৰাক্ষস আকাৰ ॥ ধনলোভে প্ৰজাৰ চিন্তিবেগহামা
ৰ ॥ লোকক্তমিলিব আসিঘোৰ বিমঙ্গল ॥ যন্দুদিনে বাড়িবেকলিৰমহাবল ॥১৯॥ ধৰ্ম্মৰভাঙ্গিবেকলি
চাৰিয়োচৰণ ॥ সত্য শৌচ্য ক্ষমাদয়াকৰিবউ চ্ছন ॥ হৈবেক অল্পায়ু লোকমহাদুৰ্ব্বিনয় ॥ অহ
দত্তানচাড়িবেকপট হৃদয় ॥২০॥ যাক কলিযো ৰে যিতোজন ধনযুক্ত ॥ সেহিসে কুলিনসদাচা
ড়িগুনযুক্ত ॥ বলিষ্ঠজনৰাসিজিবেকপাপচয় ॥ বনিষ্ঠজনৰ মন্ত্ৰায়ত্তো হৈবেজয় ॥২১॥ নকাৰি
বেকুলশীলবিচাৰযুকতী ॥ যাকে অৰ্ড্ডিকচিত্তাকেমানিবেকপতি ॥ প্ৰকযোনচাই কেভালমন্দসমুদায় ॥
কৰিবেকভাৰ্য্যা আনিযাকে বাঞ্ছাযায় ॥২২॥ সদায়েবলিব মিছাকপট আচাৰ ॥ ক্ৰয়বিক্ৰয়ত্তো হৈবেমায়া
ব্যৱহাৰ ॥ বত্তিকুশলযিতোজন অনাচাৰি ॥ আকেসেশ্ৰেষ্ঠ কথবুলিবেক দুষ্টনাৰী ॥২৩॥ বত্তিতসিক্ষিত

চোৰ ॥৩৫॥ পীড়িবে প্ৰজাক সুখেন থাকিবে ৰহি । শ্ৰী কাঢ়ি নিবে ধন লৈবেক আত্ৰাই ॥ ফলে বলে
নিশ্চলে লোকক দুখ দিয়া । নিচক বঢ়াইবে মহন্তক নিগ্ৰহিয়া ॥৩৬॥ সাহি বন পাৰি পীড়া শাচে প্ৰ
জাজন । দশোদিশে যাব হয়া দেশৰত্ত চজন ॥ পৰ্ব্বত বনত পাশি নপাইবেক অন্ন । ফলমুল মাংস মৎ
ক কৰিব ভোজন ॥৩৭॥ অনাবৃষ্টি দুৰ্ভিক্ষতেৰ তোহৈবেক ক্ষয় । তাত্তো কৰ সাধিবেক দুষ্ট ৰাজা
শ্ৰী ৪ চয় ॥ ৰৌদ্ৰ বৰষুন শীত সহিব বতাস । ক্ষু ধাতৃষ্ণা ব্যাধিত কতো হৈবে নাশ ॥৩৮॥ নৃপতি
বেষ্টদয়ত চিন্তাযুক্ত হৈবিশ । কৈক যাই লোকি কাৰিবোন পাৰত দৃশ ॥ কলিত লোকৰ মহামি
নিবে বিপত্তি । হৈবে পৰমায়ু ত্ৰিংশ বৰিষা বিংশতি ॥৩৯॥ ত্ৰড়িব আচাৰ ধৰ্ম্ম বেদ বাৰিষ্টি । কুলক্ৰি
য়াত্ৰ কোন থাকিবেক কলিত ॥ অনেক পাষণ্ডে আসি বিয়াপিবে দেশ । লৈবে লোকে পাষণ্ডৰ পথ উপদেশ
॥৪০॥ মচ্ছলৰ চৰিত্ৰ হৈবেক যত ৰাজা । মিছা হিংসা লোভ বৃত্তি কৰিবেক প্ৰজা ॥ ধৰিবে চাৰিয়ো জাতি আচ

বিধিআচৰিবেপাপঘোৰ । বাক্যেবুলিবেকমাত্ৰস্তুতীবিমোৰ ॥ ত্ৰতেকম্পোবিপ্ৰহৈয়েনলাগেবিচাৰ ।
নিআতিকুটুম্বেসবেবেঢ়িআইবেতাৰ ॥৩০॥ শৰীৰকম্পসিপিসিকৰিবেকম্পন । হৈবেককলিতমল
ক্ষাবিত্ৰহিমান ॥ চণ্ডৰভিতিবেঢ়িআথেৰাখিবেকপাম । কেশতন্মেহৈবেকলাৰ্ন্যলয়লাস ॥৩১॥
নাদবিবেমহান্তৰজনকোহেলাত । বিদ্বৰজল তীৰ্থবুদ্ধিহৈবেযাত ॥ অন্যায়েসন্ন্যায়েআনিত
বিবেউদৰ । ত্ৰহিমানেপৰ্ব্বষাৰ্থআকিবেলোকৰ ॥৩২॥ মহাধুৰ্ত্তালিকৰিবুলিবেবচন । জানি
বেকলোকেসত্যমাতেইতোজন ॥ লোমেপত্ৰভাৰ্য্যা মাত্ৰহৈয়াস্বাৰ্থপৰ । ত্ৰতেকেবুলিবেলোকেইব
ৰচতৰ ॥৩৩॥ দানপূন্যকৰিলেমোহেমহৈবেখ্যাতি । হেনদস্যুভাৱেধৰ্ম্মআচৰিবেযাতি ॥ হেনয়দুৰ্ম্ম
তিআতিপৰমনিস্মল । প্ৰজাদেৱ্যাবিবেসবেপৃথিবীমণ্ডল ॥৩৪॥ চাবিয়োজাতিৰমধ্যেযিজনবনিষ্ঠ ।
হৈবেআমিৰাজাসেইদুৰ্জ্জনঅনিষ্ট ॥ লোভাবিষ্টহুয়াকৰ্ম্মকৰিবেকঘোৰ । দাৰুননিৰ্দ্দয়াদুষ্টযেনচোৰ।

নে কলিতত্ত্বব্ৰহ্ম নাহি আন ॥৪৭॥ সংসাৰনত পৰি আত্মাসমুদায় । ক্ৰান্তিজ্ঞান কৈলনষ্ট বিষয়চিন্তায়
কালসৰ্প্পে দংশিয়া আছো মাতৈ লৈবে প্ৰান । কৃষ্ণবিনে কোনে মাত কৰিবেক ত্ৰান ॥৪৮॥ হে কৃষ্ণ প্ৰাননাথ ঃক
ৰোনমস্কাৰ । দিনঅনাথক মোক কৰিয়োউদ্ধাৰ ॥ কৃপাময় মহেশ্বৰ অনাথৰ নাথ । কৰিছো কাতৰ বচনত
ঠৈয়া মাথ ॥৪৯॥ মই দুৰ্ব্বৃত্ত যদি নিজকৰ্ম্মৰ বিপাক । মোৰ মনেত আপি তোনে বোলো তোমাক ॥ স
শ্ৰী৫ দায় তোমাক হৃদয়ৰ হউক সঙ্গ । এহি দান দিয়োনেক বিয়োম যাসাভঙ্গ ॥৫০॥ তুমিসে সুহৃদ দয়ালা । পৰ
মবান্ধ । জানিয়া ক্ৰিয়া নো নোঁ তোমাত মাধৱ ॥ মৰণসঙ্কটে প্ৰভু নচাৰিবা মোক । বো
লাবামৰামসমাজিক যত লোক ॥৫১॥ ॥ দুলড়ী ॥ শুকনিমদতি ঃ শুনিয়োনৃপতি ঃ কৃষ্ণ
ৰ চাৰুচৰিত ঃ । আতপৰে নতি ঃ নাহি নাহি নাহি ঃ জানিবা ইতো কলিত ॥ কলিৰ চেষ্টাত ঃ নষ্ট ভৈলা লোক ঃ
দোষিয়ান কৰু কেতু । কলিৰ যত ঃ হৈব যত ভাৰ ঃ ধৰ্ম্মকৰ্ম্ম আবাহেতু ॥৫২॥ চৰাচৰগুৰু ঃ ঈশ্বৰৰ

ৰশুদ্ৰৰ । হৈবে অল্পপ্ৰমান শৰীৰ মনুষ্যৰ ॥৪১॥ কাহাৰো নুহিবে আউ ৰতনু মন শুদ্ধ । জ্ঞানসম হৈবে কেনুহ
বিবেকবুদ্ধি ॥ যতিয়ে আশ্ৰমি হৈন্তু হস্তবৰনয় । ভাৰ্য্যাৰ কুটুম্বে হৈবে মনুষ্যৰ নিশ্চয় ॥৪২॥ অতি অল্প প্ৰমান হৈবে
কয়ত ধান । জোট জোট হৈবে বৃক্ষ সমীধ সমান ॥ বিজুলী চমক যেন চঞ্চল সদায় । সেই সব হৈবেক
চঞ্চল ওতপ্ৰায় ॥৪৩॥ অধৰ্ম্মে জুৰিবে আসি ৰাজ নিৰন্তৰ । হৈবে ধৰ্ম্মগুন নষ্ট সমস্ত লোকৰ ॥
পৰম দুঃসহ চেষ্টা হৈবে মনুষ্যৰ । ধৰিবে নাধৰ ধৰ্ম্ম লোকে নিৰন্তৰ ॥৪৪॥ সৱান্ধৱে ধৰ্ম্ম
কদেশৰ কৰিব ৰাজ । সকুটুম্বে অধৰ্ম্মে জুৰিবে আসি ৰাজ ॥ ধৰ্ম্ম বুলি কৰন্ত অধৰ্ম্ম হৈবে জাত ।
মিলাইবেক দুষ্ট কলি লোকৰ বিঘাট ॥৪৫॥ পাষণ্ড আসি সেক ৰিবৃক বেদ লোপ । হেন দেখি ঈশ্বৰৰ হৈবে
মহাকোপ ॥ সতপ্ৰায় ভৈল যেবে কলি দুৰাচাৰ । তেৱে তু আপুনি হৈবন্ত অৱতাৰ ॥৪৬॥ শুনা সভাসদ
দপদ মহাভাগৱত । দেখাদেখা কেনে দুষ্ট কলিৰ মহত্ত্ব ॥ হেন জানি সত্বৰে হয়োক সাৱধান । কৃষ্ণৰি

নষ্টৈৰতাহাৰসঙ্গ ॥ শিষ্টগণআশ্বাসি॥ দুষ্টকাৰবিনাশি॥ খণ্ডিবপ্ৰজাৰদুখ ॥ পৰমনিৰ্ভয়॥ ভকতকৰিয়া
স্নেহতহৈয়াসন্মুখ ॥৫৭॥ যেনমতেচোৰ॥ যতৰাজাবোৰ, যেহেনবেড়িলানাল ॥ কল্কিশৰীৰৰ, চন্দন
সুগন্ধি বাহিৰেপৱন্‌ৰতাস ॥ তাহাৰপৰশ, পায়াপ্ৰজাসব, হৈবেকনিৰ্ম্মলমন ॥ বাসুদেৱমূৰ্ত্তি, হৈবে
হৃদিস্থিতি, চিন্তিবেতানচৰণ ॥৫৮॥ আউ ৰমধৰ্ম্মাকো, মনাতোন লৈবে, কৰিবেপুনু সদা
১৬ য় ॥ তাতহন্তেমত, উপজিবেপ্ৰজা, সবেহৈ বেষ্টনকায় ॥ বলাবীৰ্য্যযুত, অনেকউচ্চি
ত, পৰমপুনু শৰীৰ ॥ তাহিমতেহাবি ॥ পাষণ্ডসংহৰি, কৰিবপৃথিবী স্থিৰ ॥৫৯॥
যেখানেহৈবন্ত কল্কিঅৱতাৰ, আপুনিআসিইঈশ্বৰ ॥ তেখনবেপাৱা, হৈবসত্যযুগ, কালিহুক
বিষম্ভৰ ॥ শুদ্ধসত্বগুণে, হৈবেপ্ৰজাজাত, নিৰ্ম্মলমনশৰীৰ ॥ কামক্ৰোধলোভে, মোহহৰাই
ৰ, যাতকৰনকামিৰ ॥৬০॥ চন্দ্ৰসূৰ্য্যস্পৰ্শী, বৃহস্পতিযেবে, একোৰাশিনতক্ৰকেৰাশি ॥ কালিকালে

বিষ্ণুৰ ২ জন্মৰ গুনাক্রাৰন । সাধুসমস্তৰ ২ ধৰ্ম্মৰক্ষা হৈবে ২ নাশিবে দুষ্ট দুৰ্জ্জন ॥ ভকতসকলে ২ এই
জন্মকৰ্ম্ম ২ শুনিবে নাই বেমুখে । সংসাৰতাপক ২ এড়াকোনিস্তাৰি ২ পাইবে মোক্ষমহাসুখে ॥১৩॥ পৃথিবী
মণ্ডলে ২ হৈবেক পৰম ২ প্ৰসিদ্ধ সম্বলগ্ৰাম । সেহি গ্ৰামে শ্বৰ ২ হৈবে দ্বীজবৰ ২ যাৰ বিষ্ণুযশ নাম ॥ বেদতস্মা
স্ত্ৰত ২ সমস্তে পাৰ্গত ২ নেবিবেনীতি আচাৰ । পৰ মণ্ডকত ২ তাহাৰ নন্দন হৈবে কল্কি অৱতাৰ ॥১৪॥
ঐশ্বৰ্য্যে যুকুত ২ সৰ্ব্বগুনান্বিত ২ ৰূপে আতি অনুপাম মহাবলৱন্ত ২ ঘোৰাত চাড়িয়া ২ যাৰ দেৱদত্ত নাম ॥
আতি তীক্ষ্ণতৰ ২ খণ্ডা কৰে ধৰি ২ কৰি মহা আৱস্কাৰ্ট ঘোটকত উঠি ২ বেগে দিয়া চুষ্টি ২ ভ্ৰমিয়া ভূমী পৰ্য্যটি ॥
॥১৫॥ কৰিকৰ্ম্ম ঘোৰ ২ যেন খণ্টাচোৰ ২ লোকত ৰাজা বোলাবে । কোটি অসংখ্যাত ২ কাটীৱ তাক ২ তীক্ষ্ণ আল খাণ্ডা
ধৰাবে ॥ মহাম্লেচ্ছ হয়া ২ ৰাজা বোলাইবেক ২ ধৰাইবে শ্বেত ছত্ৰদণ্ড । নিঃসন্তুতি কৰি ২ কোপ কাবি হৰি ২ ক
বিৰক্তখণ্ড খণ্ড ॥১৬॥ খণ্ড দুষ্ট দুষ্ট ২ পৰম পাষণ্ড ২ লোকক কৰে কুশ্বস্ত । বিচাৰি বিচাৰি ২ কাটীৱ মুৰাৰী

যাতককহিলো, মহামহাৰাজা, দূৰিলেছত্ৰধৰাই ।। ভূমীতসমস্ত, কৰিলৈলসবে, মুক্তিসম্ভতিয়োনা
ই ।। যিভোগৰীৰক, ৰাজাবোলাৰ্য়, হৈবোবিৰ্ষ্ঠাপলুচাই ।। তাহাৰনিমিত্ত, প্ৰানীহিংসাকৰি, মৰি
নৰককযাই ।।৩৫।। উপাৰিশ্বকুলে, যিৰাজ্যহ্ৰতিজিলে, মযোতুভ্ৰেজাআৰেতাক ।। মোৰপূত্ৰনাতি
কিমতেভুঞ্জিব, দিনেৰাতিচিন্তেয়াক ।। মল   মূত্ৰময়, শৰীৰলডিয়া, মোৰমোৰবুলিমাৰে ।
শ্ৰী৭ যতপৰিয়াৰ, শৰীৰ মৰ্ম্মস্থ, ছিদ্ৰনকেশ   ভ্ৰাকুইবে ।।৩৬।। কৰিয়াময়ত, সমস্তনৃপ
তি, দেখাতেজিগৈলমহী ।। কোনিকৃতকালে   ইক্ষ্বাকুৱাইলেত্ৰেত, কথামাত্ৰআছেৰহি ।। হেনছ
ৰ্ইতো, জীয়নকলানি, তাজেৰকুনলক্ষ্মীপতি ।। ময়ূতকাতেজি, তুমেজযেনবিষ, কিনোলোকমূঢ়মতি ।।
৩৭।। ❁ ❁ ।। ছবী ।। শুনিয়োৰুসভাসদ, মহাভাগৱতপদ, ৰাজাৰমহন্ত্ৰীকেনেদেখা ।। যতেক
নৃপতিসন তিলেকতেডিআছৰ, সামান্যজনৰকোনলেখা ।। শুত্ৰপত্নীবিত্তকায়, সমস্তকসপনপ্ৰায়

দিয়া, ভৈবেসত্যযুগ, জানিবা মিলিল আসি ॥ ভূতভবিষ্যত, যত বৰ্ত্তমান, ৰাজাৰ বংশ চৰিত ॥ তোমাৰ
আনন্ত, সমস্তে বৰ্ণাই হৈলো, শুনিলা হাপৰীক্ষিত ॥১১॥ যাৰ পাদপদ্ম, পৃথিবী প্ৰজতি, আসিলা
জগত পতি ॥ তাৰে পৃথিবীক, পীড়া কৰিবাক, নতৈলন্ত তাৰ শকতি ॥ যেতিক্ষনে কৃষ্ণ, বৈকুণ্ঠক
গৈলা, সংহৰিবংশ নিশেষ ॥ সেহিক্ষনেৰ লে, কলি নিকাৰণে, ভূমীত হৈলা প্ৰবেশ ॥১২॥
কৃষ্ণক বৈকুণ্ঠে, যাইবা শুনিয়া, কলিক ৰি কুলিমালি ॥ অধৰ্মে সহিতে, সবে ৰাজ
লৈলে, ধৰ্মক দ্বেষনী কলী ॥ যতেক ৰাজাৰ, কৈলো বংশাৱলী, জানেকো ভূমীত নাই ॥ সহি
সন্তুতিয়ো, মহিত সবাকো, কলি কৰিলে কটাই ॥১৩॥ শান্তানুৰূপাই, বামত দেৱাপি, সূৰ্য্যবং
শী মৰুনাম ॥ যোন বলে দুয়ো, আজিও আছন্ত, প্ৰবেশী কলাপগ্ৰাম ॥ সত্যযুগ নাভিলে, দুয়োআ
সি বৰ্ত্ত কাল্বিৰপায়া আদেশ ॥ চন্দ্ৰসূৰ্য্য বংশ, দুনাই প্ৰবৰ্ত্তাই বন্ত, কৰাইবে ধৰ্ম্মা বিশেষ ॥১৪॥

ইহাত কৰিলে সবে সুহৃদ বিশ্বাস ॥ লোকজিনেশৰীৰৰসুখকআপায় । বৰ্ম্মহোৱে আপ্পা আপুনিযোৱাপথায়
৭৩ ॥ ৰাতিদিনে চিন্তেৰাজা সবদূৰাশয় । কেনমতে সমস্তেপৃথিবীমোৰহয় ॥ বিষয়লুব্ধাত ভৈলেনপাৰে
ৰাজ্যক । প্ৰথমে জিনিবোঁ ছয়ইন্দ্ৰিয়বৰ্গক ॥৭৪॥ ৰাজমন্ত্ৰিসবকোকৰিবো বশ্যপাছে । আনসবসেৱক
অমাত্য যত আছে ॥ গজবাজিপ্ৰজাবশ্যকৰিলক্ষে নক্ষ । জিনিবোঁ পাচত যত পৰম বিপক্ষ ॥৭৫॥
শ্ৰী।৮ মোতেআতিবেকযতনৃপতি মহন্ত । পাইবো পৃথিবীক সবেসাগৰপৰ্য্যন্ত ॥ হেন আপাপাশে বন্ধকৰিলে
হৃদয় । কাথতে নেদেখে যন্তকক ৰাজাছয় ॥৭৬॥ চিন্তিলেকমাত্ৰ নিমিভিল মনোৰথ । আলোচন্তে
আলোচন্তেক তোৰাজা গৈল যমপথ ॥ কৰিলেক যিতো সাতোদ্বীপ অধিকাৰ । তথাপিনপাইলে তৃষ্ণা সাগৰৰ পাৰ ॥৭৭
ইন্দ্ৰিয়দমনে লোকজিনিবাৰ ল্যাগি । ততপৰে নাহি যন্দ্ৰপৰম অগ্ৰজী ॥ ইন্দ্ৰিয়ক দমি যদি জিতেন্দ্ৰিয়ন্ত । পাৱে মোক্ষ
ফলমাত সুখ যপৰ্য্যন্ত ॥৭৮॥ অসংখ্যাত মন্থ মনুতনয় সমস্ত । মোকত্ৰাবি সহস্ৰ সহস্ৰ ৰাজা জিনিলন্ত ॥ মোহো·

যাকতেজিচিন্তাচক্ৰপানি । পূৰ্ব্বকালেবন্ধুহৰি, তাহাঙ্কেতেজিমনাদাৰি, মইবো যামিযন্ত্ৰমূঢ়প্ৰানী ॥৬৮॥ হে
কৃষ্ণপ্ৰাননাথ, নমোনমোনমাইমাথ, মইপাতাকিৰকৰানতি । কৰ্ম্মেযেহিলাগেহৌক, প্ৰভুনজাৰিবামো
ক, তোমাকনেৰোকমোৰমতি ॥ ত্ৰাহিকৃপাকৰামোক, সুখেদুখেমোৰমুখে, নেৰোকতোমাৰগুননাম ।
হৈবোহেকৃষ্ণকৃষ্ণ, তেবেমইকৃষ্ণকৃষ্ণ, নিৰন্তৰে বোলাৰামৰাম ॥৬৯॥ ⁂ ⁂ ॥ পদ ॥
শুকনিগদতিত্ৰৱেগুনিয়োনৃপতি । মহুস্মামিবাজ সবযেমতদুৰ্ম্মতি ॥ ইনজনৰক্ষতনমানেপি
তমাতা । কহোআৰেনৃপতিগুনিয়োতুমীগীতা ॥ ৭০॥ মহামদেনৰ্দ্ধেৰাজাসবঅন্ধমাতি । পৃ
থিৱীকজিনিতমতনদিনেৰাতি ॥ তাহাৰচেষ্টাকদেখিতুমীকৰেহাস । আমাকজিনতেআপুনিয়োহৈবে
নাশ ॥৭১॥ ধনজনবন্ধুতিনেকহোৱেচ্চন্ন । আপোনাৰজানযুজীৱনযৌবন ॥ যেদেশেদুৰ্ম্মতিমৃত্যু
খুৰেআনেআনে । মাবিবেকধৰিহৰিনকৰযেনবাখে ॥৭২॥ কেনহেনদেহাহোৱেক্ষনেকেবিনাশ ।

ৰমান্তই ইন্দ্ৰপতত্ম পৰাই ৷ কালবৃহাতত দেখোঁ সবে ভৈলঠাই ॥৮৫॥ আনো সব ৰাজা যত দৈত্য অ
পৰ্য্যন্ত ৷ সবে মহাশূৰ মহামহা বুদ্ধিমন্ত ॥ কালবৃহাতত সবে ভৈলা চাৰীকৃত ৷ কেৱলে সেকথা
মাত্ৰ আছে পৃথিৱীত ॥৮৬॥ অত্যন্ত মমত মোত আছিলা সবাৰ ৷ জনে কোন পাইলেও ক্ষমা আসৱৰ
পাৰ ॥ অন্তকালে সবাবো মিলিলা বিসংগতি ৷ কৈকন্নৈল মোক ত্ৰিৱিসি সব নৃপতি ॥৮৭॥
মোতে উপজিয়া সবে মোতে ভৈলঠাই ৷ যেন জলবুদবুদ জলতে মিলাই ॥ তথাপিনে দেখে কি
লো মোহে অন্ধমতি ৷ ত্ৰিহি বুলি সদায় সাৰ্য়ৱস্তমতী ॥৮৮॥ শুকনিস্নদতি শুনা পৰীক্ষিত ৰা
য় ৷ যিকথা কহিলো তাৰ লোৱা অভিপ্ৰায় ৷ মহামহা ৰাজা যত কৰিয়া প্ৰখ্যাতি ৷ জৈন পৰলোকেতো
ক শুনিলা সাক্ষাত ॥৮৯॥ ইকথাত শুনিলে মাৰ আছে মহাজ্ঞান ৷ মিলিব সমস্ত তাৰ পৰম বৈৰাগ্য ॥
বিষয় অসাৰ আক জানিবেক চিত্তে ৷ কহিলো ধৰনী নীতা ত্ৰহি সেনিমিত্তে ॥৯০॥ ইসব কথাত আবে ত্ৰবায়

নিমিত্তে যুজিপ্ৰানকোম্মুজাই ৷ যথা হন্তে আসিল গৈলন্ত আকে দুনাই ॥ ৭৯ ॥ কেহ বোলে মোৰ হন্তা পৃথিবীম
গুন ৷ আহি তাৰ বোলে কত নৃপতি নিশ্চল ॥ অন্যোন্যে কৰে যুদ্ধ প্ৰজা ক্ষয় হৈবাৰ ৷ মোকলানি চিত্তে আ
পোনাৰ মহামাৰ ॥ ৮০ ॥ মোৰ পদে কৰে যুদ্ধ সুহৃদ সোদৰে ৷ ভাই ভাই কোপে কটাকটি কৰিমৰে ॥ মোহোৰ
নিমিত্তে পিতা পুত্ৰে যুদ্ধে আসি ৷ ইহাক দেখিলে মে ৰঙ্গে মতি হাসি ॥ ৮১ ॥ সপ্তদ্বীপা পৃথিবী জিনি
য়া বা হৈবলে ৷ কৈক গৈলা মহাৰাজা সব সমদলে ॥ মই ৰহি আছো সবে মোতে তেজিলে ঠাই ৷ কালে সং
হৰিলে সতি সন্ততি আেনাই ॥ ৮২ ॥ পৃথু পুৰুৰবা গাধি মান্ধাতা পাৰ্থ্যাতি ৷ অম্বৰীষ সগৰ, নয়, মহোজা
ন, যযাতি ॥ তৃনাবিন্দা, দিলিপ, ধুন্ধুহা, মহাৰথ ৷ মান্ধাতা, নৈষধ, নল, নহু, সত্ৰাকুম ॥ ৮৩ ॥ সত্ৰাজিত যুৱ
নাশ্ব অজ দশৰথ ৷ অশ্বাৰিষ্ট, ভৰত, নাভাগ, ভগীৰথ ॥ মুচুকুন্দ, যদু, ৰঘু, দাপ বন্মি ৰাম ৷ মোক তেজি গৈল
পৃথ্বি লমন স্থান ॥ ৮৪ ॥ হিৰণ্য কাশিপু, ধৃত সম্বৰ নৰক ৷ বাণ নমুচি, শুম্ভ, নিশুম্ভ, তাৰক ॥ যাহা

দোষৰমাগৰকলিপৰমদূৰ্জ্জন । পাপনকৰন্তাকাৰিনাহিত্ৰকোজন ॥ পাপেনষ্টভৈলেহুক্ত নযায়মতি
কিমতেতৰিবলোককলিতদুৰ্গতি ॥৯৭॥ কলিৰচেষ্টাকদেখিখিৰনুহিকায় । কাহিয়োইহাৰন্তকতৰন
উপায় ॥ কোনবাপৰমধৰ্ম্মস্মধৰ্ম্মকালিত । কহিয়োকন্তকমোবাখিৰহৌকাচিত ॥৯৮॥ কালকলী
ৰ্শ্বৰৰনাতিকেনেৰ্স্থান । স্থিতিপ্ৰলয়ৰোকহি য়োককেনেমান ॥ কোনযুগে ধৰ্ম্মইতো চাৰি
শ্ৰী১০ য়োযুগৰ । কহিয়োস্তচেকমোৰসংশয়মনৰ ॥৯৯॥ অন্তকালেস্তকভৈলোতুমিমহাভাগ ।
কতপ্ৰন্তকৰিস্থাধিবাকপাইলোঁলাগ ॥ দিয়া পৰিচ্ছেদমোককৃপাদৃষ্টিচাই । তোমাৰআমা
ৰকৰ্ম্মা আজিমানেযায় ॥১০০॥ শুনিয়ামিষ্কাণ্ডদেন্তব্যাসৰনন্দন । শুনিয়োনৃপতিযুগধৰ্ম্মলক্ষ
ন ॥ সত্যত আছিলধৰ্ম্মঅৰ্দ্ধপ্ৰষ্টতাৰ । তপসত্য,দায়াদান,আকেচাৰিপাৰ ॥১০১॥ সিকালৰলো
কমানেসবেসকৰুন । শান্তিতুষ্টিক্ষমামৈত্ৰীআছেসবেগুন ॥ সবেয়োকাৰিলেমনইন্দ্ৰিয়নিৰোধ

ভিলাষ । নোহে পৰমাৰ্থই তো বচন বিন্যাস ॥ যাহাক শুনিলে হৈবে কৃষ্ণত ৰতি । কহোঁ পৰমাৰ্থ তত্ত্ব শুনিয়ো
নৃপতি ॥ ২১ ॥ ত্ৰকান্তত কৃষ্ণক স্মৰে যাতিপ্ৰীতিভাৰে । উত্তমশ্লোক বন্দন যশ সদা নাৰে ॥ সি সব ব্ৰহ্মামি
ষ্ঠ আকিঞ্চিৰ চিত্ত । ভাৰবৰ্ক্কন কৃষ্ণৰ চৰিত্ৰ অমৃত ॥ ২২ ॥ শ্ৰুতি নিত মত্ত হুই শুনিবে কৃষ্ণগুণ । উপ
জিবে তবে সেই কৃষ্ণত প্ৰেমৰস ॥ পৰমনিৰ্ম্মল হৈবে তবে সেইকতি । কৈলো পৰমাৰ্থ তত্ত্ব তোমা
ত নৃপতি ॥ ২৩ ॥ যাহাৰ কৃষ্ণত ভৈল ৰতি অমল । তাহাৰে সেইন্তু চিল মন ৰমলঘত ॥ হৃদ
য়ে দোষ বেসি তো ঈশ্বৰ মূৰ্ত্তিক । পাইলেক প্ৰমাদ মহা মোক্ষ তো অধিক ॥ ২৪ ॥ কন্মাৰ বুজিলা
ৰাজা যেন অভিপ্ৰায় । নাহি কৈ পৰম গতি ভক্তি বিনায় ॥ আচ্ছ শুকক পুন্ন নৃপে মানে গুনি । কেহি
য়ো সংশয় চয় মোৰ মহামুনি ॥ ২৫ ॥ কলিৰ লোকত ধৰ্ম্ম নাহি কেম্যাচাৰ । নিত নিত বাঢ়ে পাপ প
ৰ্ব্বত আকাৰ ॥ কলিৰ পাতকে যাতি হৈবে জৰ্জ্জৰিত । মুপাজিবে পাত কীৰ ভকতি কিঞ্চিত ॥ ২৬ ॥

কলিত অধৰ্ম্ম হৈব অৰ্দ্ধ পৃষ্ঠ জাৰু । ধৰ্ম্ম হৈব আসি ৰৈব ইতো দুৰ্দ্ধৈ তিনি পাৱে ॥১০৮॥ চতুৰ্থ চৰণ পাছে কাৰিবে
কনষ্ট । কলিৰ মাত্ৰেক লোক হৈবেক ধৰ্ম্ম ভ্ৰষ্ট ॥ মিলিব সবম লোভ হৈবে অনাচাৰ । দাৰুন হৃদয় যেন ৰা
ক্ষস আকাৰ ॥১০৯॥ আই বাৰুন সাই বৈতৃষ্ণা বাঢ়ি মাই বনিতি । স্বকাৰ্য্যে বৈৰ কলহত প্ৰীতি ॥ ব্ৰাহ্ম
ন ক্ষত্ৰিয় বৈশ্য ইতো তিনি জাতি । নৃশুনিবে হৰি ভকতিক কানপাতি ॥১১০॥ শুদ্ৰসব মনেক কৈব
শ্ৰী।১১ ত্ৰ আদি কৃষি । অতএৰ্ম্ম সৰ্ম্ম ত্ৰেতা জিবেক মহাৰ ৰ ॥ অপ্ৰয়া মেন লভিবে মহা সন্তান । এতেকে ব
নিত শুদ্ৰ কৈৰ্বত্ত প্ৰধান ॥১১১॥ যেখনে মা ত্ৰিক হোৱে বুদ্ধি মূল মতি । তাৰ অতঃপত আতিশ
য় হোৱে ৰতি ॥ দুন হোৱে কাম ক্ৰোধ লোভ মোহ চয় । এতেকে জানিবা ত্ৰেত সন্ধ্যা উদয় ॥১১২॥ যেখ
নে লোকৰ যশস্যাত প্ৰীতি বাঢ়ৈ । সকাম কৰ্ম্মক অতি মনত নছাৰে ॥ ৰজোগুন বৃত্তি হাস্য ত বিষম মিলয়া
তেখনে জানিবা ত্ৰেতাৰ উদয় ॥১১৩॥ যেতিক্ষনে মিলে লোভ দম্ভ অহংমান । দ্বেষ অসন্তোষ বোধ

আত্মাতেসেৰতিসমস্তেসমবোধ ॥১০২॥ সবাহাতেআছিলঈশ্বৰমহাস্থান । হৰিতকৃতি
বিনেনজানিলেআন ॥ ঋষিবুদ্ধিকৰেসবেহৰিভজেসেধ্যান । ত্ৰেতেকেচাৰিয়োজাতিউত্তমসমান ॥১০৩
ত্ৰেতাকপাইলেকআসিকিঞ্চিতপ্ৰমাদ । ভাঙ্গিলেকঅধৰ্ম্মেধৰ্ম্মৰত্ৰক পাদ ॥ সিকালৰলোকঅহি
বেকস্তুাননিষ্ঠ । লোহেআতিলম্পটেহিকে আতিলিষ্ঠ ॥১০৪॥ ব্ৰাহ্মনেধৰিলেমাত্ৰক
তিকআতি । নপাৰিলেৰাখিবেঅপৰজাতি তি ॥ স্বৰ্গকআশায়েকৰেজপযজ্ঞদান । ত্ৰেত
কেত্ৰেতাতভৈলাবিপ্ৰেসেপ্ৰধান ॥১০৫॥ দ্বাপৰ যুগতলোকহোৱেজ্ঞানভ্ৰষ্ট । দুইপাদধৰ্ম্মৰথ
সেকাৰেনষ্ট ॥ সিকালৰলোকৰমনতহোৱেপ্ৰীতি । পৰস্পৰেঞ্চভাৱেপ্ৰতিনিতি ॥১০৬॥ সবে
য়োআচৰিআছ কুটুম্ববিস্তৰ । ধনজননহৰিবিষয়ততপৰ ॥ ৰাতিদিনেসকামধৰ্ম্মতআসক্তি । ব্ৰাহ্ম
নক্ষত্ৰিয়মাত্ৰধৰিলেকতি ॥১০৭॥ ত্ৰেতেকেলেদ্বাপৰতআছিলসমান । ব্ৰাহ্মনেক্ষত্ৰিয়দুয়োউত্তমসমান

মান, অপমান ॥ কহো কাম্য কৰ্ম্ম, ৰজ গুণ, বৃত্তিচয় । তেখনে জানিবা ভৈলা দ্বাপৰ উদয় ॥১১৪
কপট, উন্নতি, নিন্দ্ৰা, হিংসা, শোক, ভয় । দীন, দুঃখ, বিষাদ, তামস, বৃত্তিচয় ॥ পাপৰ সমস্ত কলা
নিমনত থাইটলি । তেখনে জানিবা আসি পাইলে ঘোৰ কলি ॥ ১১৫ ॥ কহো কলিযুগ দুনাই শুনিয়ো
নৃপতি । নকৰিবে ঘোৰ কলি কোন নো দুৰ্গতি ॥ হৈবে মন মতি ত্ৰৰ যেন নাচাৰিবে পুন্য । প
ৰিবো বিস্তৰ আৰু হৈবো কিন্তু ভান্য গুন্য ॥১১৬ ॥ আতি দীন দুঃখী বিত্ত নুহিবে প্ৰচুৰ । তথাপি
পাতকী লোক হৈবেক কামাতুৰ ॥ বেশ্যা সমে হৈবে নাৰী সমস্তে অসতী । পৰপুৰুষক মাইৰে
তেজি নিজ পতি ॥১১৭ ॥ হৈবেক প্ৰচুৰ চোৰ কাইত কলিত । পাষণ্ডে কৰিবে বেদ শাস্ত্ৰক দুষিত ॥ পা
ষণ্ডৰ মুখত নিজিবে ধৰ্ম্ম স্থান । কলিত কৰিবে পাষণ্ডক বহু মান ॥১১৮॥ আনত্ৰ কোজী বিকাকু ৰজায়ো
নজানে । প্ৰজাক কেনে খাইবে ছিৰি বিষ নৰ নিদানে ॥ ত্ৰৰিবেক দ্বিজে জাতি ধৰ্ম্ম নিৰন্তৰ । শ্ৰীধৰ

হইত মাত্র হৈবেক তপর ॥১১৯॥ কপটে গৃহস্থ সবে বিবিবেক বেশ । ছলে ভিক্ষা মাগি ফুরিবেক দেশে দে
শ ॥ বানপ্রস্থ সন্যাসী যোগে হৈবেক গ্রামবাসী । মহাধন লোভি হৈবেক যত সন্যাসী ॥১২০॥ নারী বশ্য গৃহ
কহো শুনু পরীক্ষিত । কলিত বশ্য হৈবেক বেশ্যার চরিত ॥ লাজ কাজ ছাড়িয়া স্ত্রীভাব মেন ক্রুর । তেবে ছোট
ক্ষয় পাইবেক প্রচুর ॥১২১॥ সত্যে কুটুম্ববাক্য বুলিব অসত্য । কপট নোবিব হৈব অনেক অলস্য
শ্রী ২২ পরমার্থে ভয় তার অকর্ম্ম তো অধিক । মুহি বাবী উপরে মহামাহাশ্নিক ॥১২২॥ মিছা মাতি সাক্ষ্য দে
করিবেক কিনা বিকা । জীবেক সম্পদ কারণি মিতজী বিকা ॥ উত্তম নায়ক যদি হৈবেক দীন কি
নাদাবী দেবা কথা বাত নয়ত দৃষ্ট ॥১২৩॥ যদি বোলো ভৈলে হৃষ্ট অনেক অক্ষম ॥ দোষযুক্ত আমি সবে অক
তুরিব মুখ্যি ॥ যেহু কোনো তেজিবে যেরে দুষ্ট হৈলে হীন । কলিত হৈবেক লোক স্ত্রী পরাধীন ॥১২৪॥
পিতৃ মাতৃ জ্ঞাতি যত তেজিবে শোদর । ভার্য্যার কুটুম্বে হৈব শুশ্রূষা লোকর ॥ নিজ গোত্র কুটুম্ব তোত্র বিবেক

ঘাল । ভাৰ্য্যাৰভ্ৰাতৃতমাত্ৰকৰিবোবিশ্বাষ ॥১২৫॥ শূদ্ৰসবেধৰিবেকতপস্বীৰবেশ । ছলেদান
লৈয়াভ্ৰমিবেকদেশেদেশ ॥ মুৰ্খৰতউন্নতিহৈবফুৰিবেউল্লাসি । ধৰ্ম্মব্যাখ্যানিবেউচ্চআসনতবসি
॥১২৬॥ পাৰিবদুৰ্ভিক্ষভাতেমাৰিবেকপ্ৰজা । কৰবানিমিত্তেতাতেপীড়িবেকপ্ৰজা ॥ ৰাজভৃত্যসকলে
কৰিবেহৰনস্থূল । নষ্টছিৰিবেমনুষ্যৰমনত আকুল ॥১২৭॥ আলাপিবেস্ত্ৰীকলোকেনক
ৰিবেস্নান । নুহিবেকবসন, ভুষন অন্নপান ॥ শুকাইবেশৰীৰবস্ত্ৰকোনপায়াআহাৰ ।
হৈবেককলিত লোকপিশাচআকাৰ ॥১২৮॥ সুহৃদসোদৰবস্ত্ৰকোনবাচিবেচিত্তে । কৰিবেক
ন্দলপাঙ্কস্তনাস্তাৰনিমিত্তে ॥ সুহৃদকোবাধিবেকধনবাদিদানে । কন্দলতমাৰিযাইবেআপোনিয়োত্ৰা
নে ॥১২৯॥ ভাৰ্য্যা,পুত্ৰ,পিতৃ,মাতৃকাতোনেদিচিত্তে । আপুনিজীবেকমাত্ৰউদৰৰকাৰিতে ॥ মিৰি
বেলোকতস্থানোআনেকাৰিপাক । কতককহিবোদুষ্টকলিৰচেষ্টাক ॥১৩০॥ পৰমদাৰুনকালি

পাপৰমানৱ । ইহাত মজিলে স্থান হেৱাই বলোকৰ ॥ পাপে সমে কৰ্ম্ম কৰি যমৰ থানত যায় । তাক
কৃষ্ণ বিনে নাই দ্বিতিয় উপায় ॥ ১৩১ ॥ তহি বুলি মৌন ভৈলা শুক মহামুনি । মনে বিমৰিষ ঋষিক ৰও
আপুনি ॥ খেদ হৈল ৰাজাৰ কলিৰ গুনি কথা । লোক ৰহেৰেক আলেহেন সেয় ব্ৰহ্মা ॥ ১৩২ ॥ সম
মাজিক লোক লৈবাক আৰ আশয় । শুনিলা হা কলি যিহেতো দোষৰ আলয় ॥ ইহাৰ কালত আ
শ্ৰী ১৩ খি সমস্তে উপজি । হেন জানি আছো পাপ মান ৰত মজি ॥ ১৩৩ ॥ নিতে নিতে বাঢ়ে পাপ তাতে মহা
নীলা ॥ শিল ৰনাৱ তযেন ভৰা দিলো পিলা ॥ বুৰি আছে তভুনা তঁ নাহি কেচেতন । নমো নমো হৃ
ষ্ণ প্ৰভু পালিলো শৰন ॥ ১৩৪ ॥ দয়াশীল বাসুদেৱ কৰিয়ো উদ্ধাৰ । তোমাত বিনাই গতি নাহি কে আমাৰ ॥
ভূমী উদ্ধাৰিলা তুমি সমস্ত পৰম । মোৰ উদ্ধাৰনত প্ৰভু তোমাৰ কোন শ্ৰম ॥ ১৩৫ ॥ পৰম পাতকী মই
ভকতি বিহীন । কলিৰ মলত মজি আছো ৰাতি দিন ॥ তুমি সে সুহৃদ মোৰ আৰে মোৰ বিদিত । জানিলো তুমি সে

মোৰ আত্মা মহা হিত ॥ ১৩৬ ॥ আউৰ জেন নপাহৰোঁ অক্রুৰ চৰণ । হুয়োক্রুপাময় মই পাপীত প্রসন্ন
সদায় আকোক মোৰ মুখে ওমু নাম । নিস্তৰো তেৱে সেৱা ক্রিয়োলা ৰাম ৰাম ॥ ১৩৭ ॥ ॥ পৰ
ছৰীন ॥ কুতোক্ষণে শুনে গুনি, আছে পোৰে মহামুনি, মহাকষ্টে ছাৰিলা নিশ্বাস । হাকিলো দেৱাবিধি, লোক
ৰ নে ভৈলা সিদ্ধি, পাষণ্ডে কাৰিবে সৰ্ব্বনাশ ॥ ॥ মহা কাৰুণিক গুৰুকে, লোক ৰনি কাৰ দোষি, পৰ
মৰ্ব্যাখিত ভৈল চিত্ত । ৰাজাক বোলন্ত চাই, শু নাপৰীক্ষিত ৰায়, যেন মোৰ মন্ত্র বিপৰীত ॥
১৩৮ ॥ বেদতো ৰহস্য ই তো, মহাভাগৱত লা স্ত, পৃথিৱীত কাৰিলো প্রচাৰ । কালিত মালিন লো
ক, শুনি সবে নিস্তৰোক, অভিপ্রায় হেন সে আমাৰ ॥ অনন্ত পৰমতত্ত্ব, ঈশ্বৰ কৃষ্ণ কথিতো, ব্রহ্মা হৰে
সেৱে অবিচ্ছেদ । কালিত বহুতে আঙ্ক, ওজিবেক, নপাৰিবে, পাষণ্ডে কৰিবে বুদ্ধি ভেদ ॥ ১৩৯ ॥ পৰম আ
তুৰে যাৰ, নাম অনিচ্ছায়ে স্মৰে, মৰণে পৰন্ত ভেপিজনতে । তাতকে কালিত হোৱে, মহা কৰ্ম্মবন্ধ ছেদ,

পাৰ্ব্বেমোক্ষসংসাক্তহওঁ ৷ শ্ৰবনমাত্ৰকেযাৰ, উত্তমনতিকপাৱে, সেইদেৱঈশ্বৰকলিত । নৃত্যজি
বেৰহুতবে, অধমপামৰনৰে, পাষণ্ডেভেদিবেআমিচিত্ত ॥১৪০॥ দুৰ্ঘোৰকলিতইতো, তবৰুতউপায়
শ্ৰীতো, কহোৰাজাশুহয়োমাৱৰ্ধান । তুমিতকৰিলেকলি, কাহাবোপাবিত্ৰসৃষ্টি, ভক্ত, দেশ, তন্ত্ৰ, মন,
প্ৰান ॥ ঈশ্বৰকৃষ্ণকাৰ্য্যিতো, চিত্তওনিশ্চয়ক বি, ভজেমাত্ৰতাহানচৰন । শুদ্ধাতাতপাৰিতো
শ্ৰী১৪ ৰ, হৰন্তকলিবদোষ, মহাহৰিভক্তকেতথন, ॥ ১৪১॥ শাৰ্ব্বৰবনামমন্ত্ৰন, কলিতপৰমসৃন্য,
আকেযিতোদয়ায়াত্ৰকচিত্ত । শ্ৰবনকীৰ্ত্তনকৰে, যদিবামনতস্মৰে, তাকেবাআদৰেযিতানিত ॥
কেশতদয়ায়াহিয়া, যিপাৰোনৈৱেদ্যদিয়া, তাকেমাত্ৰপ্ৰজানিৰন্তৰে । ত্ৰতকেহিয়াত আকি, অযুতজন্মৰপাপ, কলি
তদাস্মোদৰে ॥১৪২॥ দুৰ্ঘোৰকলিতইতো, তবনউপায়ত্ৰহি, আতপৰেআনকিছুনাই । আপুনিপ্ৰাছিলা যেন,
তাহাবসিদ্ধান্তদিলো, শুনাৰাজাআৰুঅভিপ্ৰায় ॥ পাপতমনহুয়া, কৰ্ম্মকআচৰেজৈয়া, জানাসিকিপূৰ্ণ

নিজেতাৰ ॥ দুৰ্য্যোৰকলিতইতো, মলমতিমনুষ্যৰ, এতেকোধৰ্ম্মেনাহিঅধিকাৰ ॥১৪৩॥ যেনসুবৰ্ন
কশুদ্ধ, মৃত্তিকানকৰেযদি, ধোৱেনিয়াঅসংখ্যাতজলে ॥ খপণ্ডেখণ্ডেযেবে, বাহিমধ্যেৰহেল,
তেবেসুবৰ্নকভেজেমলে ॥ ত্ৰিহিমন্ত্ৰেতপজপ, যজ্ঞযোগআচাৰিয়া, মিছাতেলেপাৱেমহাখেদ ॥ যাৰ্ত
নিশ্চয়কৰি, হিয়াতনাদৰেহৰি, নুহিতাৰকে | ৰ্মবন্ধছেদ ॥১৪৪॥ দেৱসৱউপাসয়, যদিযেন
অভ্যাসয়, কৰেস্নানসমস্ততীৰ্থত ॥ দানব্ৰ | ততপেবুদ্ধি, নুহিঅভ্যান্তৰশুদ্ধি, কহিলোতোমাত
ইতোত ॥ জন্তঈশ্বৰহৰি, তাঙ্কহৃদিস্থিতক | বি, যিমতেপবিত্ৰহোৱেচিত্ত ॥ কহিলোশাস্ত্ৰৰোমা
ৰ, কলিতনিস্তাৰআৰ, নাহিনাহিজানাপৰীক্ষিত ॥১৪৫॥ বুজিয়াশাস্ত্ৰৰমজা, সৰ্ব্বমন্ত্ৰেতুমিৰাজা, কৰি
য়োকৃষ্ণকহৃদিস্থিত ॥ তেবেমৃত্যুসময়ত, ধৰিকৃষ্ণচৰনত, মহাগতিপাইবাপৰীক্ষিত ॥ নেৰেমনেমৰনতোকৃ
ষ্ণুৰচৰনযিতো, তাৰকথাশুনিয়োস্বৰূপ ॥ সংহৰিকালিৰপাপ, তাহাৰজন্তবাপ, দেন্তআপোনাৰনিজৰূপ ॥

এবেমইদঢ়ামতি, কালিকেমেকৰোঁতুতি, যদিকলিপাপৰমানৱ । মহন্তজনকথাৰে, সংসাৰমৰ্দ্ধ্যতমা
ৰ, শুনাসাৱধানে নৃপবৰ ।। যদিদুৰাচাৰঅতি, যদিবাঅধমজাতি, কৰেমাত্ৰকৃষ্ণৰকীৰ্ত্তন । অতিঅপ্ৰয়া
সগাৰে, এতেককৃষ্ণকপাৱে, জিৱেসাৱেকৰ্ম্মৰবন্ধন ।। ১৪৭ ।। সত্যযুগেধ্যানকৰি, সদায়আৰাধেহৰি, না
শ্ৰী১৫ নামসত্তযজিয়াত্ৰেতাত ।। দ্বাপৰেভকতিভাৱে, পূ জিয়াযিনতিপাৱে, মহামহামহন্তেসাক্ষাত ।।
ইতোধন্যধন্যকলি, আকেসেমহন্তবুলি, ভালমন্দ একোৱেনচাৱে । যতেকযুগৰধৰ্ম্ম, আচৰেযে
তেককৰ্ম্ম, কলিতকীৰ্ত্তনেসবেপাৱে ।। ১৪৮ ।। কলিৰপৰমধৰ্ম্ম, মাধৱৰনামকৰ্ম্ম, কীৰ্ত্তনেসে
জানিবানৃপতি । কলিৰপাতকচয়, কীৰ্ত্তনেসেকৰেক্ষয়, পাৱেনৰেপৰমমুকুতি ।। মহাভাগ্যৱন্তনৰে,
কলিতকীৰ্ত্তনকৰে, আছেযতপৰ্ব্বতআকাৰ । কেশৱপ্ৰসন্নতাৰ, কহিলোহোমাৰতোমাৰ, নিমেষপা
ইলেসংসাৰপাৰ ।। ১৪৯ ।। ।। দুলড়ী ।। শুনাসভাসদ, ভাগৱতপদ, আপদহৰীকবিনাগ ।

ইতোকলিকালত ভকতৰভাল, কৰিলাগুৰুকেপ্ৰকাশ ॥ ভাৰতবৰিষ, মনুষ্যশৰীৰ, কলিযুগহৰিনাম ।
চাৰিৰসংযোগ, কতপুন্যেপাইলা, কৰাতবিবাৰকাম ॥ ১৫০ ॥ ইহেনকলিত, তৰিতেনপাৰে, মনুষ্যজ
নমপায়া । ভকতিনধৰে, হৰিনসুমৰে, তাকবঞ্চেবিষ্ণুমায়া ॥ নমোনমোৰাম, কৰোউপসাম, সংসা
ৰৰদুখতাপ । তোমাতনভজি, আপদতমজি মৰোহেৰাহুস্কুবাপ ॥ ১৫১ ॥ তুমিসেমাধৱ,
আমাৰবান্ধৱ, এবেলেভৈলবিদিত । সংসাৰ তাৰন, তোমাৰচৰন, তথাপিনিৰ্চিন্তেচিত ॥
মনবলন্ত, ভৈলোবুদ্ধিহত, মায়াৰনপাইলোপা ৰ । মইদুৰাশয়, জানিকৃপাময়, আপুনিকৰা
উদ্ধাৰ ॥ ১৫২ ॥ ভকতিনশিখিলো, যিমতেবঞ্চিলো, সংসাৰতাপদুৰ্ঘোৰ । দিয়োউপদেশ, হেহৃষীকেশ,
হৃদয়তথাকিমোৰ ॥ সদামোৰমুখে, যেনসুখ্যাদ্যেনজাৰে তোমাৰনাম । হেনকৃপাকৰা, দীনকউদ্ধাৰা
সবেবোলাৰামৰাম ॥ ১৫৩ ॥ ৹ ৹ ॥ পদ ॥ পুছিলানৃপতিতুমিসংশয়হুতয় । কোনপ্ৰসঙ্গেকলিৰপাতক

শ্ৰী ১৬

হোৱেক্ষয় ॥ কলিৰপৰমধৰ্ম্মবুলিয়াবেকাক । প্ৰকৰকহিলোৰাজাহুনাহুহুনাহুতাক ॥১৫৪॥ ইহাৰকলিৰম
হামহাপাপচয় । কৃষ্ণৰকীৰ্ত্তনেসমূলম্তেকৰেক্ষয় ॥ কলিৰপৰমধৰ্ম্মশ্ৰৱনকীৰ্ত্তন । দিলোদুইনিষ্কান্তশুনি
নাত্ৰকমন ॥১৫৫॥ প্ৰলয়কল্পৰম্যাবেশুনিয়োকেমন । ত্ৰিহিতোকৃষ্ণৰলীলাচৰিত্ৰপ্ৰধান ॥ শুনিয়োকচাৰিবি
ধপ্ৰলয়ৰকথা । প্ৰথমতেকহোনিত্যপ্ৰলয়অৱস্থা ॥১৫৬॥ ব্ৰহ্মাআদিকৰিযতআছেপ্ৰাণীচয় । সমস্তৰে
হোৱেনিত্যেউৎপত্তিপ্ৰলয় ॥ কাল্লিবেনোআয়ুদেহৰ অৱস্থা । তাককেহোতৰ্কিবাকনপাৰেসৰ্ব্বথা ॥১৫৭
যেনআকাশতচন্দ্ৰসূৰ্য্যগতিকৰে । তাকলেখিবাকন পাৰয়ত্ৰকোনৰে ॥ যেনেনদীসমস্তৰজলযায়বহি ।
তথাপিয়ানভেদেযেনদীআছেবহি ॥১৫৮॥ ত্ৰিহিমতেব্ৰহ্মাআদিকাৰিযতভূন । সবাৰোশৰীৰক্ষনেক্ষনেহোৱে
ভিন্ন ॥ পৰমমৰ্ত্তককালঈশ্বৰৰগতি । কহিলোপ্ৰলয়নিত্যতোমাক্তনৃপতি ॥১৫৯॥ শুনাআবেনৈমিত্তিকপ্ৰ
লয়ৰকথা । কতনোনিকাৰবৈবোজীৱৰঅৱস্থা ॥ চতুৰ্দ্দশহাজাৰযুগেব্ৰহ্মাৰদিৱস । ব্ৰহ্মাৰদিনতহোৱে

মনুচতুৰ্দ্দশ ॥১৬০॥ ৰাত্ৰিগুতাতেক কাল জানিবা নিশ্চয় । তিনিগু লোক ৰহোৱেনি শীতপ্ৰলয় ॥ জগত দগ্ধ উদ
ৰত লৈয়া নাৰায়ন । অনন্ত শয্যাত প্ৰভু কৰন্ত শয়ন ॥১৬১॥ শুন্য তিনি লোক মজে প্ৰলয় জলত । ব্ৰহ্মাগো
থাকন্ত মুতি হৃষ্ণু বলনত ॥ নিশা অৱশানে পুনাই সৃষ্টি প্ৰৱৰ্ত্তয় । জানা ৰাজা থাকে বুলি নৈমিত্তিক প্ৰলয় ॥১৬২॥
প্ৰাকৃত প্ৰলয় আৱে শুনিয়ো নৃপতি । কোনে লোকে নহি কেই তাজীৱৰ সংহতি ॥ যেবে ব্ৰক শত ভেল বাৰিষ ব্ৰহ্মা
ৰ । কৰন্ত ঈশ্বৰে তেবে ব্ৰহ্মাক সংহাৰ ॥১৬৩॥ পৃথিৱী প্ৰমুখ্যে সবে হুয়ান্ত নষ্টীন । যাত হন্তে হো
ৱে পুনাই তাতে যায় লীন ॥ নৰহয়াকি চুৰ্ভ্ৰিক্ষ সাগুৰ হোৱে নাশ । জগতকে দেন্ত হৃষ্ণে উদৰ বাস ॥১৬৪
মহে বৃষ্টি শতেক বাৰিষ পৃথিৱীত । খাইবে নপাই হোৱে প্ৰজা ক্ষুধায় পীড়িত ॥ অগ্যো অন্যো বাৰি শৰীৰ মাংস
খাইব । তেহিমত লোক নিৰন্তৰে মাৰি যাইব ॥১৬৫॥ প্ৰচণ্ড আদিত্য উপৰত তাপ কৰে । অনন্ত মুখ ৰবহ্নি
বঝাইতাত পৰে ॥ পাতাল পৃথিৱী দহি উপৰত মানে । মঙ্গ বেৱাইৰ শিখা প্ৰচণ্ড হৱা সে ॥১৬৬॥ যাগি

সূর্য্য অবধি ঊর্দ্ধে ব্রহ্মাণ্ড কদহে । দনব লোময় পিত্ত যেন ও আবহে ॥ মহা মেঘে বারিবর্ষণ ও করবৎসর । প্রল
য়বজলে গবে ব্রহ্মাণ্ড ভিতর ॥১৬৭॥ কালবরেনো ও ব্রহ্মাণ্ড বোহোরেক্ষয় । আত্তো আবরন অন্যোঅন্যেয
য়লয় ॥ পৃথিবী জলত পশে উদক তেমত । তেজপশে বায়ু ও পরনো আকাশত ॥১৬৮॥ পশে অহঙ্কার
ও আকাশো লেয়াপচে । ইন্দ্রিয়দেবতাসন আনো অতআছে ॥ মহত্ত্বত পশে অহঙ্কারো বৃত্তিহীন ।
শ্রী।১৭ প্রকৃতিত আপুনি মহত্ত্বো যায়লীন ॥১৬৯॥ ঈশ্বর ববলীলাত জনতে নাশহয় । কটাক্ষত কোটী কোটী
ব্রহ্মাণ্ডর লয় ॥ পুরুষপ্রকৃতি বৃত্তিশূন্য হয়া থাকে । গুণাহীনলে প্রাকৃত প্রলয় বোলে থাকে ॥
১৭০॥ নিত্য নৈমিত্তিক কৈলোঁ প্রাকৃত প্রলয় । শুনা আত্যন্তিক লয় আবে মহাশয় ॥ মোক্ষকে সে বুলি জানা
আত্যন্তিক লয় । ব্রহ্মজ্ঞানী দেখে জগতক ব্রহ্মময় ॥১৭১॥ বুদ্ধি, মন, ইন্দ্রিয়, মহত্ত্ব, অহঙ্কার । ব্রহ্মত পৃথ
ক নুহি যত কসংসার ॥ ব্রহ্ম ব্যতিরেকে মিছা যত দেখামান । জরিত উপজি যেন আছে সর্পজ্ঞান ॥১৭২॥

জানন, সোপন বুদ্ধিরে সে বৃত্তি চয় । নানাবিধ দেখায় যিতো সবে মায়াময় ॥ অনেকে তেও পজে অনেকে
নাশ হয় । সমস্তে ব্রহ্ম যেন টৌট কঁবনয় ॥১৭৩॥ যেন আকাশত মিলে সংহত মেঘর । অনেকে আকি
য়া হোরে অনেকে অন্তর ॥ ব্রহ্মতো জলত বাজ্য জানা সোহিলয় । উপাজিয়া ব্রহ্মত ব্রহ্মাতে যায় লয় ॥১৭৪॥
একে ব্রহ্ম আছে সর্ব্ব দেহত প্রকটে । যেন এক আকাশ প্রত্যেক ঘটে ঘটে ॥ অনন্ত সূর্য্য কয়ে
ন দেখি ভিনে ভিন । এহি মতে জানিবা ব্রহ্মতো ভেদহীন ॥১৭৫॥ কঙ্কন, কুণ্ডল ঘটে নাহি হেমহ
ব । একে সূর্য্যর রূপ দেখি অনেক আকার ॥ সে হিমতে এক ব্রহ্ম আনে গুহ্ন সিদ্ধ । যত্তানত
বাক্য বোলে আত্মর স্বরূপ বিবি ॥১৭৬॥ সূর্য্যর লাগি হোবে যেন মহা মেঘ নন । সূর্য্য অংশ চক্ষুক ত আগ্নি করে
ছন্ন ॥ ব্রহ্মার স্বরূপ অহঙ্কার যদি হয় । ব্রহ্ম অংশ জীবক তথাপি আবরয় ॥১৭৭॥ যেন মেঘে লোলে
চক্ষু সূর্য্য কনি রেখে । অহঙ্কার বন্দি ব্রহ্ম তেজি দেখে ॥ মায়া এরে আপনি বুদ্ধির গুচে ভ্রম । নির্ম

নহৃদয়েজীবেদেখেপরঃব্রহ্ম ॥ ১৭৮ ॥ ত্রিকালিঞানস্বপ্নেছেদেযরহঙ্কার ॥ ছিরেকর্ম্মবন্ধতেরেজীবেরস্যা
পোনার ॥ হৃদয়তপরমআনন্দহোয়েজাত ॥ পারিপুর্নআল্লাহোয়েমনতমাক্ষাত ॥ ১৭৯ ॥ দেহকোনেদে
শ্রী১৮ খেজীবেহোয়েব্রহ্মময় ॥ ইহাকেবুলিবাবাজাআত্তভিকলয় ॥ কহিলোতোমাকচারিপ্রকারভক্তিনয় ॥ ভক্তি
নহিলেমাতোলেবাই মৃত্যুভয়হেলা দিউ পরিচ্ছেদ কিবাকহিবোবহুত ॥ দেখিব্রহ্মময়মিত্তোজীবন্তে
মুক্ত ॥ তমাসিতোমিতোকৃষ্ণকীর্ত্তনেসেতরে ॥ ভক্তিনহিলেহনাই মায়াআসিধরে ॥ ১৮১ ॥
করেমাচেতনব্রহ্মজ্ঞানহোয়েহত ॥ পারেখনরূপি আসিসংসারনর্ত্ত ॥ ভক্তিবিহীনজেনজ্ঞানি
বোযবস্থা ॥ মহামূঢ়বিষয়ীবকিফহিবোকথা ॥ ১৮২ ॥ মিত্রোনারায়নকৃষ্ণজগতবধাতা ॥ জগতনিবাস
জগতরপিতামাতা ॥ কহিলোতোমাতকিছুমাত্রলীলাকথা ॥ কহিযনপারেসবেব্রহ্মায়োমর্ব্বথা ॥ ১৮৩

হেনবাণীইবে শঙ্কামনত তোমাৰে । সমস্তে কহিবে যেবে ব্ৰহ্মায়ো নপাৰে ॥ তেবেই তোক আগুনিবা কাকে
নকাজ ॥ আক অভিপ্ৰায় কহোঁ শুনা মহাৰাজ ॥১৮৪॥ সংসাৰত তিনি তাপ যেন দাবানল । কৰিবাকলা
নিআছে জীৱক বিকল ॥ আক নিস্তাৰিবে বাঞ্ছে যিতো মহাজন । কৰন্তো কহন্তু কথা ৰসানি সিৰন ॥১৮৫
তহিমে সুস্বদনাৰ সংসাৰ সাগৰে । নাহি নাহি শুৱন উপায় আতপাৰে ॥ চাৰি বেদ চৈব্যয় শাস্ত্ৰ
ৰত্নাহিতত্ত্ব । কহিলো নৃপতি আৰে তোমাৰ আগ ও ॥১৮৬॥ হেন জানি জগলোকে নকুৰো কষ্ট আ
যাৰ যেন হোৱে মতি শুনা ইস্কৃকথা ॥ যাৰ যেনে মতি ধৰা হৃৎকৰ কীৰ্তন ॥ তত্ত্বে কেতি বিৱেধো ব
সংসাৰৰ বন্ধ ॥১৮৭॥ যেন ফল পাৱে জপ তপ তীৰ্থ স্নানে ॥ যেন ফল পাৱে মহাযোগ অষ্টাঙ্গ ধ্যানে । যেন
ফল আছে মহাজ্ঞান বৈৰাগ্যত । কলিত সমস্তে পাৱে হৃৎকৰ কীৰ্তনত ॥১৮৮॥ শ্ৰৱণ কীৰ্তন ত্ৰিবিধা
নকৰ্ম্ম কৰে । পাৱে শ্ৰম বিফলে কলিত অসি তো নৰে ॥ ধৰ্ম্ম খেদাইবে ধৰ্ম্ম কৈতো নপাইতাই ।

হৰিকীৰ্ত্তিআছেশ্ৰৱনসোআই ॥১৮৯॥ আচাৰ্য্যকৃতিযিতোনূতননামনাহে। সিসিজনেসমস্তে
ধৰ্ম্মকলানপাৰে ॥ তাহিকেসেকলিতকীৰ্ত্তনধৰ্ম্মসাৰ। আউৰতকোআননাহিধৰ্ম্মৰসঞ্চাৰ ॥
১৯০॥ তাহিসেপৰমবেদজানিবাসৰ্ব্বধৰ্ম্ম। হেনবাবুলিবাকৈতপাইলাইতোকথা। অত্ৰকোৰেস্বস্কন্ধে
শ্ৰী ১৯ নতুস্তুনিকৰ্ণগুপ্তি। কহোআৰন্তনআৰেগুন যোনৃপতি ॥১৯১॥ [illegible] তোতোৰ
ইস্যইতোশাস্ত্ৰঅনুপাম। পৰমাৰ্থশাস্ত্ৰমহা জানবৃত্তনাম ॥ পৰম[illegible]যিতোনাৰায়ন
মুনি। ইতোশাস্ত্ৰতত্ত্বমাত্ৰজানন্তআপুনি ॥ ॥১৯২॥ পৰমকৃপালোদেৱজানন্তবাপিতা। কে
লানাৰদন্তইতোপ্ৰবানসংহিতা ॥ ইকৃষ্ণদ্বৈপায়নযিতোমোৰপিতৃব্যাস। দায়াৰেনাৰদেতোতকবিনাপ্ৰ
কাল ॥১৯৩॥ নাৰদৰউপদেশেব্যাসসৰ্ব্বজান। কবিলাবিস্তৰইতোশাস্ত্ৰকনিৰ্ম্মান ॥ মহাজ্ঞানৰতইতোপ্ৰ
বানসংহিতা। পৰমসন্দেহতমোককহিলন্তপিতা ॥১৯৪॥ শুৰসিদ্ধমুনিআককেহোৰেনজানে। নাহিকে

প্ৰচাৰআউৰত্ৰকোআনে ॥ নষ্টভৈলপ্ৰজাজানিকলিৰূপাপত । এতেকেকহিলোমইতোমাৰআগত ॥ ১৯৫
দেখিতেনপাৱইতোলোকৰনিকাৰ । হৃপায়েকৰিলেইতোশাস্ত্ৰকপ্ৰচাৰ ॥ আকেশুনিওনিকলিযুগেযত
লোক । মহাসুখেথাকিয়াসন্ততনিস্তৰোক ॥ ১৯৬ ॥ উগ্ৰশ্ৰৱাশুতআছেআগতউৎসুকে । আঙ্গুলিউৰ্দ্ধে
শোতাঙ্কবুলিলন্তশুকে ॥ নৈমিষ্যস্থানতঋষি সমৰ্থ্যাত্তলা । এহিশুতেকৈবেইভোগান্তকথা
১৯৭ ॥ আজেহন্তেহৈবসৰ্ব্বলোকতবিদিত । আ কেশুনিনিস্তৰোকদুৰ্য্যোৰকলিত ॥ এতেকেবো
নন্তেশুকেশুকপ্ৰসাদত । ভৈলশাস্ত্ৰকথনেমৃত ৰকন্থানত ॥ ১৯৮ ॥ মহামুনিশুকতপ্ৰসাদপাই
লামৃত । মিলিলআনন্দযেনভৈলন্তআপ্লুত ॥ হৰিঘোষেনেত্ৰৰানিৰঝাৰেপন্থপন্থ । ৰঙ্গেসৰ্ব্বাঙ্গহৈলস্থল
কিততনু ॥ ১৯৯ ॥ দণ্ডৱতেশুককককৰিয়ানমস্কাৰ । চৰণৰধুলিতুলিলৈলাবাৰেবাৰ ॥ প্ৰানন্দবুলিতু
তিকৰিলন্তমুত । দেখিভৈলসমস্তসমাজেঅদ্ভুত ॥ ২০০ ॥ আচম্ভঅনন্তনিশুকৰুণাময় । ইতোশাস্ত্ৰশুন

শুশ্ৰূষু বৃন্দচ্ছেদয় ॥ হনাই সুমন্ত্ৰবাস্তান ভৈল হেন চিত্ত । বাজাক বোলন্ত আবে শুনা পৰীক্ষিত ॥২০১॥ জগতৰ
কৰ্ত্তা ইটো ব্ৰহ্মা মহেশ্বৰ । যাহাৰ অংশ যীক্দ্যোদেৰ নিৰন্তৰ ॥ হেন জনৰ ন্তকথা শুনিলা মহাশয় । আকৃনৃপতি তো
মাৰ কিবা মৃত্যুভয় ॥২০২॥ আন বেনা হিকে তুমি য়াগু নিঃশ্চাম । শুনিলাহা আনকত কথা পৰমাৰ্থ ॥ তিনকো
টী জন্মৰ পাতক চয় চুৰ । মোৰো হেন অস্তান মন ৰকৰাঁদুৰ ॥২০৩॥ নাহি জন্ম অৰ্ব্বাচো অধ্যাপি নৃহো
শ্ৰী ২০ জাত । অজৰ অমৰ তুমি আল্লা সোসাক্ষাত ॥ দেহা ৰেসে ধৰ্ম্মা ইতো জনন মৰন । দেহাতেসে হন্তে হোৱে
দেহ পঞ্চ পন্ন ॥২০৪॥ দেহত্তসে আছামাত্ৰ তুমি দেহ হীন । যেন অগ্নি আক ভেদ কাষ্ঠত কৰি ভিন ॥ যে
ন ঘটভাগি লৈলে ঘটৰ আকাশ । আকাশত লীন যায় নাহি তাৰ নাশ ॥২০৫॥ জনন মৰন ইটো দেহৰ ৰেসে ধৰ্ম্ম
মনে সৃজে জীৱৰ শৰীৰ বন্ধন কৰ্ম্ম ॥ মনকো মায়ায়ে সৃজে জানা আৰে মাৰ । এমৰ কাবলে হোৱে জীৱৰ সংসাৰ ॥২০৬

তৈলমানেশলাবহ্নিসংযোগমাত্ৰ । দ্বীপহেনবুলিতাৰেপ্ৰকাশেলোকত ॥ দেহমন,কৰ্ম্ম,আত্মাযাৰ্ত্তমঃ
যোগ । তাৰেজীৱনামআকেহথকৰেভোগ ॥২০৭॥ দেহবৰ্ত্তামনলেসেজানিবাসংসাৰ ॥ জননমৰনত্ৰকো
নাহিকেআল্লোৰ ॥ যেহেনসংযোগেনন্তুচেদীপৰপ্ৰকাশ । মহাজ্যোতিঃৰূপেআত্মানিৰনাইনাশ ॥২০৮
যতপৰমাত্মতত্ত্বকৰিলোবিদিত । হেনমনেমা নাভুমিমিৰৰকাৰিচিত ॥ যইপৰমাত্মাআৰনা
হিকেমদেহ । দেহতমেআছোঁমইবুহিইতোদেহ ॥২০৯॥ যিমইসেহিব্ৰহ্মমায়াবাহেনমনে । যিব্ৰহ্ম
সেইমইবোলাসৰ্ব্বক্ষনে ॥ ত্ৰতকেন্তুচিবেলোক মোহমহাবন্ধ । কাইলোতোমাতইতোৰৰহাৰপদ
॥২১০॥ ত্ৰতেকবলাসেকৰিআছোঁবিদ্যমান । অতকালেভকতিমিলায়েমহাজ্ঞান ॥ ভকতিতআছেযততা
ববিৰকতি । জানিয়াকৃষ্ণৰপাৱেকৰাদৃঢ়মতি ॥২১১ কৃষ্ণৰচৰনচিত্তেচিন্তিহৃদয়ত । কৃষ্ণবোলেআসংসমই
মানিবামনত ॥ নেদেখিবাতঙ্ককোপাৱতেদংশভে । ত্ৰতকেতোমাকানিস্তাৰিবেকেসৰাণে ॥২১২

যতেকপুছিলামানেপৰীক্ষিততাত ॥ ৰহস্যতোৰহস্যযতকহিলোতোমাত ॥ জগতৰেআত্মাযিতো
কৃষ্ণকৃপাময় । কৰিলোবিদিততানযতচেষ্টাচয় ॥ ২১৩ ॥ তোমাবাক্যশোকমোহগুচিলানিশ্চ
য় । আউৰকিওপজেমনেমহামৃত্যুভয় ॥ ঈশ্বৰচিনিলাজানিলাআপোনাক । বাপপৰীক্ষিত
মোতকৈয়োদৃঢ়বাক ॥ ২১৪ ॥ আৰবুজিবা কিআছেযদিবাব্ৰহ্মবন্ধ । বোলাপুনবাণি
শ্ৰী ২১ তোৰেকহোবাত্ৰুবন্ধ ॥ নৃপতিৰমুখকৰিনিৰে শিকৃপাময় । তাহিবুলিমৌনভৈলাব্যাসৰ
তনয় ॥ ২১৫ ॥ শুনাসামাজিকজনকৃষ্ণৰচৰি ত । শুনন্তেকৃষ্ণকপাইলাৰাজাপৰীক্ষিত
নাহিআতপৰেসুখপৰমসংসাৰত । বেদান্তৰোসাৰইটোমহাভাগৱত ॥ ২১৬ ॥ বৈকুণ্ঠবোলাশাস্ত্ৰইতো
পৰমঅমৃত । শুকমুখেভৈলআসিকলিতবিদিত ॥ মহন্তৰমুখেআককৰাকৰ্ণেপান । তাতেকৈ
লভিবাসুখেবৈকুণ্ঠতস্থান ॥ ২১৭ ॥ নমোহেনকৃষ্ণনামঅখ্যানৰতি । হেনউপদেশদেৱদিয়োকসম

স্তুতি ॥ যৈতেযৈতে হোক জন্ম মোৰ কৰ্ম্মভোগে । নেৰোঁ যেন তোমাৰ চৰণ সৰুৱাৰে ॥২১৮॥ তুমিসি প্ৰিয়
তম আত্মা পৰম ঈশ্বৰ । হেন জ্ঞান নুহু চোক সদায় আমাৰ ॥ পুত্ৰপত্নী বিষয়ত নৌক আশকতি ।
তোমাৰ চৰণে হোক একান্ত ৰতি ॥২১৯॥ হৰি কীৰ্ত্তিৰ সঙ্গ হোক সৰ্ব্বক্ষনে । তোমাৰ চৰিত্ৰ কথা
শুনিবো শ্ৰৱনে ॥ সুখে দুখে মুখে মোৰ নছাড়ে … ক নাম । তৃবেশে নিস্তবো মই বোলাৰা
মৰাম ॥২২০॥ ॐ ॐ ॥ ছবী ॥ নিন্দ … তিস্তুত, শুনিয়ো শৌনক, যেন কথা … পাছে
এতেক বচন, বুলি ব্যাসসুত, শৌনক আগে … বেআছে ॥ জনও কাযিত্তো, উক্ত ময় দেখে, ব্র
ক্ষৰূপী মহাস্মানি । বৈকুণ্ঠৰ শাস্ত্ৰ, মহাত্মানৰাও, আত্মান যুক্ত শুনি ॥২২১॥ শৰীৰ মন বুম
লহুবভৈল, গছিল মোহ আন্ধাৰ । পৰমঈশ্বৰ, বেকত ভৈলন্ত, হিয়াত আসি বাজাৰ ॥ ব্ৰহ্মছি
নচিত্ত, তত্ৰলো আক্তিত, ঝাৰে নয়নৰ নীৰ । আনন্দে মগন, মনত তেমন, কাৰিলন্ত চিত্তস্থিৰ ॥২২২

অৱনতমাথে, উঠিনৰনাথে, সম্মুখে আঞ্জলি ধৰি । শুকৰচৰন, পৰংধূলিক, মাথাত থৈলা সাদৰি
সন্তোষকমুখে, নন্দনন্দবাক্যে, বুলিলা ৰাজা প্ৰনামি । কহি পৰমাৰ্থ, কাৰিলাহু তাৰ্থ, তৰিলো তৰিলো আ
মি ॥ ২২৩ ॥ যিতো মহাহৰি, ব্ৰহ্মা আদি কৰি, মোহিত যাৰ মায়াত । মোহ অন্ধকাৰ, শুচাইলা আমাৰ,
শ্ৰী।২২ কৰাইলা তাঙ্ক সাক্ষাত ॥ তত্ত্বউপদেশে, আৰে সে জানিলো, প্ৰানৰ বন্ধু হুস্তুক । কিনো হুপা
লোক, কৰিলাহা যেন, চক্ষু দিলা অন্ধকক ॥ ২২৪ ॥ সংসাৰতাপত, মৰে মূঢ় লোক, কৰাইলা তা
কনিস্তাৰ । কেশৰতচিত্ত, আছে যাৰ ইতো হৰি অদ্ভুত তাৰ ॥ যিতো পাপ্ৰমোত, কহিলাহ
আত, কিছুনে দেখিলো আন । শুকৰ হুস্তুক প্ৰকাশে সদায়, নামে সেৱে ধৰ্ম প্ৰধান ॥ ২২৫ ॥ শুকয়ুহু
স্তুক, আপুনি দেখাইলা, তাহাতে স্থলো প্ৰবেশ । তখন মৃত্যুকে, লানিস্তু ক্লমোৰ, নাহিদয় নয়লেশ ॥
আক্ৰকো আন, শুনিবাক লাগি, প্ৰয়োজন নাহি বাপ । হৃষ্টুস্তু নাম, বাতি বেকেমই, তৰিলো আন

আলাপ ॥২২৬॥ কামঅভিলাষ, বিষয়বাসনা, চিত্তে ভেজিলেক মোৰ । কৃষ্ণৰ চৰন, তেজন্তে সেআ
ক, মিলে মহা দুখ ঘোৰ ॥ হেন জানি মোক, তুমি সুকৃপা, দিয়ো অনুমতি দান । মাধৱৰ বন্ধুৰ, চ
ৰনত চিত্ত, দিয়া ভিথা নিবো প্ৰান ॥২২৭॥ পৰম অভয়, কৃষ্ণৰ চৰন, দেখাইলা মোক আপুনি ।
স্তুতিল অসুজ্ঞান, ভৈলো জ্ঞাননিষ্ঠ, নিশ্চে কহো মহামুনি ॥ ত্ৰহি বুলি ৰাজা, পূজিলা জৌৰৱে,
শুকৰ দুই চৰন । অনেক বিনয়, বচন বোলন্ত হুয়ো কন্তু কৃতপ্ৰসন্ন ॥২২৮॥ কৰো হো কাতৰ, দি
যোত্ৰহি বৰ, মৰন সময়ে স্বামী । বান্ধৱ ৰক্ষুৰ, অকুন চৰুন যেন পাইবো আমি ॥ শিৱক পৰবুলি
শুকে বুলিন্ত, হেন মহো কনৃপতি । চিন্তু কৰম ও, উঠিলা বিলন্ত, লৈয়া তান্ত অনুমতি ॥২২৯॥ পাছে পৰী
ক্ষিত, নঙ্গা ৰক্তীৰত, বসিলা কলা বিচাই । উত্তৰক মুখে, মাধৱৰ কমাৰি, মিৰ কাৰিলন্ত কায় ॥ আল্লা বিষয়ত
প্ৰবেশায়া, চিত্তত কৃষ্ণৰ চৰন । নিচলপৰীৰ, মন ভৈল থিৰ, নইলে প্ৰান পৱন ॥২৩০॥ ছিৰি

লাসময়, ভৈলব্ৰহ্মময়, দেহ বোত্ৰ বাই লাসঙ্গ ৷৷ ভৈলন্তহিয়াত, ঈশ্বৰসাক্ষাত, লিঙ্গদেহ ভৈল ভঙ্গ ৷৷
আনন্দসমুদ্ৰে, সম্মূলে মজিলা, গৈল মায়াবন্ধ ছিৰি ৷ স্থুনিচলকায়, যেন ওক্তপ্ৰায়, আচন্ত আসন ভিৰি
হৈতা ৷৷ দ্ৰব ভৈল চিত্ত, তনুলোমাঞ্চিত, ঝৰে নয়নৰ নীৰ ৷ অনেক সহস্ৰ, জেনা বেঢ়ি আছে, আন্দোলন সজবা
ঞ্জিৰ ৷৷ অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ ধাৰি, প্ৰজাপ ঢোৱাৰি, আছে কৰিম মেধ্যান ৷ বিপ্ৰক তিৰেকে, বাস্তুৰ ক্ষিতৰ,
শ্ৰী ২৩ পাশিৱে নপাৰে আন ৷৷ হৈহ ৷৷ অসংখ্যাত লোকা প্ৰকসাজ কৰি, সঙ্গা বেৰিয়া আছে ৷ শিশ্পা বোপ
ৰ্যত; নপাৰে পশিৱে, সিবেলা ৰাজাৰ কাছে ৷৷ দেৱ ঋষী ব্যাসে, বশিষ্ঠ প্ৰমুখ্যে, অনেক ঋষী সহস্ৰ ৷
ৰাজাক বেঢ়িয়া, বসিয়া আছন্ত, হৰি কথা ৰিখ্যাত গ্ৰ ৷৷ ৰহস্ত ৷৷ ঃ ৷৷ ছবী ৷৷ শুনিয়োক সভাসদ, মহা
জনৰ পদ, হৰি কথা কৰা স্মৰণে না ৷ মাধৱ বান্ধৱা বিনে, সহায় নাহি কেআন, প্ৰাণপ্ৰয়ানৰ বেলা ৷৷

ভারতভূমীনতি, দুর্ল্লভমনুষ্যজন্ম, যাহ বিশেষত কলি কাল ॥ হৰিৰ নামক মাত্ৰ, জীৱেৰে বুলি বেলাগেত্র
তেকে পাপৰ বুন্দামাৰ ॥ ১৩৪ ॥ যিতো প্রানবন্ধু কৃষ্ণ, হৃদয়তে আছে ত্রাঙ্ক, মনে মে কৰি বেলাগোসেৰ ॥
কৰাটবো নাহি হানী, ত্রভেক তেপাপমানী, হেতুৰ্থ দেৱতাবোদেৰ ॥ হেন সময় যিতো, নতবে সংসাৰতাপ,
তাত পৰে নাহি ভাগ্যহীন ॥ যিতো আপোনাকৰ কৈ, চিত্তনি যাতনা সঙ্কট, নতজিলে যমবাই বন্ধন
১৩৫ ॥ হেদয়াশিলদেৰ, পাপে পবিকবোসেৰ, ক যাহ কৃষ্ণমনতিৰ নাতি ॥ সংসাৰ চক্ৰত কৰ্ম্ম, বি
পাকে ভ্রমতমোৰ, তযুপাৰেন ছাড়োকমতি ॥ কিঙ্কৰো কিঙ্কৰ, তোমাৰে সে হৈবো হৰি, মোৰমুখেন ছাৰো কনামা
কৃষ্ণহেন দয়া, তবে সে নিস্তৰো মায়া, নিৰন্তৰে বোলাৰামৰ ॥ ১৩৬ ॥ ☸ ☸ ॥ পদ ॥ কাহেতত শুনি
যোসোনকমহাভাগ ॥ ঋষিশাপে শুনিয়া তক্ষকমহাভাগ ॥ আপোনাৰ নিজৰূপ তেজিয়া আশেষ ॥ ৰাজাক

দংশিবে আসে খৰিখীপ্ৰবেশ ॥২৩৭॥ কাস্যপ ব্ৰাহ্মন নমে হৈল তক্ষক ঠাই। তান্ত কথা গোধে গুঘৰ ৰনন্ধ
পাই ॥ কোৰ্থে ব্ৰাহ্মন তুমি যাহা কেকলানি। বিপ্ৰবোলে কি বা গো বাছু বোতিক্ষামানি ॥২৩৮॥ ৰাজা
কতক্ষকে খাইবে যাও হেন শুনি। নৃপতিক মন্ত্ৰ বলে জীয়াইবো আথানি ॥ পাইবো বহু বিত্ত হৈবে মোৰ দুঃখ
শ্ৰী২৪ দুৰ। হেন শুনি খ্যাপ্তি নতক্ষক মহা ক্ৰুৰ ॥২৩৯॥ চক্ষুপকাই বোলে কাশ্যপক চাই মাতি। কি
লোভই যাবো খলু ভীয়া দ্বীজ জাতি ॥ তক্ষকে খা ইবেক যাক তাকো কৰমাস। দংশো বট বৃক্ষ
দেখোঁ কিম ত্ৰে জীয়াস ॥২৪০॥ কাশ্যপে বোলন্ত দম্ভ নকৰিবি মৰ্প। বোজোঁ দংশ বটক ভাঙ্গিবো তোৰ দৰ্প ॥
শুনি নিজ ৰূপে কোপে মহাবলী। দিলে খোন্টৱটত মজানি জেলজলি ॥২৪১॥ বিষবহ্নি লাগি বট বৃক্ষ ভৈল চয়
ই। আছিল খৰীয়া তাৰো ভষ্ম হৈল কায় ॥ জীয়াওঁ তক্ষকে বোলে দেখো মুনি যাই। দ্বীজো লেল বোকন্তাক কাশ্যবন

আই ॥২৪২॥ কোঙ্কাই আনি ছাই কসবেত্ৰকঠাই কৰি । পঢ়িবে লাগিলা মন্ত্ৰ গুৰু কশ্যপ ঋষি ॥ দিলন্ত ঔষধ
আনি বজাইল অঙ্কুৰ । ডালে মূলে পত্ৰে বৃক্ষ ভৈলন্ত পূৰ্ব্বৰ ॥২৪৩॥ জীলেক খাৰিয়া আছে হাত তৈ অঙ্কুশ ।
দেখি ভৈলন্ত তক্ষক সম্যেক যেন মূৰ্খ ॥ নয়োদেখিও নিহেন মন্ত্ৰৰ মহত্ত্ব । কাশ্যপক বোলে সৰ্পে শুনিয়া দৰ্প হন্ত ॥২৪৪
উলটি যাওঁ কবন [illegible] ঘত্তলা নে । অনেক সুবৰ্ণ আনি যোগাইলেক আনে ॥ ধন দেখি ব্ৰাহ্মণৰ পালটিল
চিত্ত । গৈলন্ত উলটি বোলন্তা তত্ত বাই কিত্ত ॥২৪৫ বৃদ্ধ ব্ৰাহ্মণৰ বেশে চলি যাবে বীৰ । তক্ষকো পাইলে
কআসি ভাগীৰথী তীৰ ॥ জল স্থল বৃক্ষ দেখি কেহো নবাখিল । কৈকেৰ বাজু ছদ্মাই তক্ষক পশিল ॥২৪৬॥ বসি আছে
ৰাজা প্ৰান হুস্তক আবাধি । পৰীক্ষিত নাহি জ্ঞান ব্ৰহ্মত সমাধি ॥ যাৰ আছে চাপি চিত্ত কৃষ্ণ চৰনক । যাবিলেক
নিজ দ্ৰূপাত ক্ষনে তক্ষকে ॥২৪৭॥ তয়ংকৰ পৰীৰ মাটীত আপি পেটে । কাবিলে সোঁকা কৰ উপৰ কণ্ডুলি ফেটে ॥ কিছু

শ্রী ২৫

লি সস্থারে আসি চলেকে কোয়ারি । রাজাক দংশিলে চরনত আটমারি ॥২৪৮॥ পরীক্ষিত বিষবহ্নি লাগি উঠাই
গৈল । কেনেকত নৃপতির দেহ ভস্ম ভৈল ॥ চাসিধ বিপ্রা কেৰু রাজা হস্তুবচৰ নকে । পুত্র বেসে কর্ম্ম আসি করিল
তক্ষকে ॥২৪৯॥ দেখি দশো দিশে প্রজা করে হাহাকার । হাকে ক নৈল প্রান নৃপতি আমার ॥ তুমি সবিহনে ভৈল
পৃথিবী অনাথ । তাহি বুলি লুকে শোকে বাক্ষ বয়মা [illegible] ম ॥২৫০॥ পরম বিস্ময় তৈ সদেরা স্তুবনব । ধন্য
ধন্য পরীক্ষিত রাজ শ্রীবর ॥ বিশ্ববহ্নি দহস্ত নাচি [illegible] লাকিছু ত্রাণ । তৈল মোক্ষ পাইল সবে প্রত্যক্ষ প্রমান
২৫১॥ বারে দেবে দুন্দুভি গন্ধর্ব্বে নাৰে গীত । পরম উৎসবে অপেচরা করে নৃত ॥ সাধু সাধু বুলি দেবে বরিষন্ত ফুল ।
আকাশ চানিয়া ভৈল শবদ তুমুল ॥২৫২॥ মহাঋষি সবে করিলন্ত সাধুবাদ । কিলোক আশুক পরীক্ষিত বর সম্বাদ ॥
ইহা বেলে কীর্ত্তি ইস্তা বিল সংসারত । সাম্ফল জন্মিল রাজা পাণ্ডু বংশত ॥২৫৩॥ প্রশংসি রাজাক [illegible]

চলি । জন্মেজয়দিলন্তপিতৃরজলাঞ্জলি ॥ দিলাদানদক্ষিনাসঙ্কলিপিতৃকর্ম্ম । মোক্ষপাইলাজানিয়াতে
জিয়াসৃবেমর্ম্ম ॥২৫৪॥ শুকবরসম্বাদপরীক্ষিতরমুক্তি । শুনেতনেমাকত্রকচিত্তপ্রতিনিতি ॥ নৃপতিবলসক
পাইবেকমহাস্থখে । শুনাপাচকমাথাকলৌনকপ্রমুখে ॥২৫৫॥ উেলজন্মেজয়পাছেনৃপতিপ্রধান ।
সমস্তাতখাবিয়াতাহান্তদিলাজ্ঞান ॥ কাশ্যপত্ত কেমেনকম্মাউেল । সমস্তেবৃত্তান্তনৃপতিরমানেকে
ন ॥২৫৬॥ রাজাকজিয়াইবেআসেব্রাহ্মনভিক্ষুকে তক্ষকেকেমেধনদিয়াপঠাইলানিচুকে ॥ কহিলেখাবিয়া
আসিরাজ্ঞতসংক্ষেপে । শুনিজন্মেজয়জানিলমহা ক্ষপে ॥২৫৭॥ ঋষিশাপেখাইলআসিনাহিতার
দোষ । দ্বীজকপঠাইলেকেনেকারিয়াআক্রোশ ॥ তাতপরেনাহিনাহিমহাশাপিতৃবৈরী । নমোবোসর্প্পরনামমারি
বোসংহারি ॥২৫৮॥ অথর্ব্ববেদিয়াবিপ্রসমস্তকআনি । পাতিলন্তসর্পসত্রমহাক্ষন্তআনি ॥ মনানিজানিয়াম
ন্ত্রেদেয়হোমদান । মরেসপপারিঘামিঅসংখ্যপ্রমান ॥২৫৯॥ পৃথিবীপাতালমত্তআছেসর্পচয় । কারিবে

লানিলারাজাসবারোপ্রলয় ॥ দেখিত্তক্ষবস্ত্রাদিকম্পনৈললরি । ইন্দ্রত্তপবনলৈয়ালৈলেকলরব্রি ॥২৬০॥ ত্রাহিত্রা
হিপ্রবন্দররাখামোরপ্রান । জন্মেজয়মানরক্তকরাপরিত্রান ॥ অবিচারমন্ত্রেদহিমারেসপনন । তোমারপা
রক্তআমিপাপিলোপবন ॥২৬১॥ দেখিপ্রবন্দরভৈলসর্পত্তসদয় । অমৃতপিয়ায়াপাছেদিলত্তনির্ভয় ॥ মইরক্ষা
করিবোবুলিলাপ্রবন্দর । তমাপিনম্ভছেশঙ্কাকুর তক্ষকর ॥২৬২॥ পশিলখাটরতলপেটেকথনাই ।
শ্রী ২৬ খুরাত্তমারেটিবেলমাথাবিপকাই ॥ কম্পেকলেব্র রক্তৈতোহয়ামহত্রাম । দেখিদিনপালননেত্রলিলত্ত
ত্রাস ॥২৬৩॥ বৈষ্ঠররাজাকইতোখাইলেদ্রষ্ট নাগে । তক্তদ্রোহিবআকুমারিবাকলাজে ॥ ত্রহি
বুলিত্তক্ষককক্ষরক্তবিন্তিতি । হাতরনিচানেনিখোবিলাসুরপতি ॥২৬৪॥ মবেসর্পসত্রত্তআনয়েসর্পচয় ।
ত্তক্ষককেদেখিয়াপাছেজন্মেজয় ॥ ব্রুক্ষনসবত্তকোলেথছিলত্তআসি । পিতৃবৈরীত্তক্ষকনপারেকিয়আসি ॥২৬৫
শুনিদ্বীজসবেবোলেরাজারবচন । লৈলেকত্তক্ষকেলৈয়াইন্দ্রত্তপবন ॥ রাখিআছেপ্রবন্দরেপিয়ায়াঅমৃত ।

সিংহেতুনপৰেআসিওঋক্কবক্সিত ॥১৬৬॥ শুনিয়াদোমিলাসবেক্রোধতনৃপতি । ইন্দ্রেসমেতেঋক্ককৰকাৰিত
আহুতি ॥ মোৰপিতৃবৈৰীক্রুবাখিবপ্রবন্দৰ । জপাইদুইকোদহিয়োকবক্সিতসম্বৰ ॥১৬৭॥ শুনিদ্বীজগ
নেকাৰিলেকআৰ্ম্ভিকাৰ । নৈলাপ্রবৰ্ত্তউচ্চাবিয়ামন্ত্ৰঅতিচাৰ ॥ পৰআসিতেঋক্কসহিতেসুৰপতি । তহিবু
লিঅগ্নিতদিলন্তআহুতি ॥১৬৮॥ ব্রহ্মকবোলন্তে ইন্দ্ৰতঋক্কসহিতে । পৰন্তঅৰ্ণৱপৰাহৈয়াভয়ভীত
হৈবিলচেতনজ্ঞানআকুলস্বভাৱ । তাহিত্ৰাহিবুলি দিলাদীৰ্ঘৰাৱ ॥১৬৯॥ হেনশুনিআসিবেখেৰে
লাবৃহস্পতি । ৰাজাকবোলন্তওঁবাশুনিয়োনৃপতি ॥ বৈষ্ণৱবংশতভূমিজগতবিদিত । শুক্রকবধিবে
হৈবেতোমাবৰ্তচিত্ত ॥১৭০॥ পিলেকথমৃত্তহৈনঅজৰঅমৰ । মোৰবাক্যেচাহিনাচৰিবাবাসৱৰ ॥ জীৱন
মৰনমিলেনিজকৰ্ম্মগতি । সুখদুখদাতাআননাহিকেনৃপতি ॥১৭১॥ সৰ্পেচোৰেঅগ্নিনিতেমাৰেযদিজলে ।
তাহাকমিলাব্রেজাঁ । নিজকৰ্ম্মফলে ॥ তুমিকেস্বতন্ত্রসবেকৰ্ম্মৰঅধীন । হেনজানিৰাজাইতোক্রোধএৰা

হীন ॥২৭২॥ তবিপ্রানীহিংসাসপমত্রেজন্মিজয় । কোনদোষেকবাইতোসর্পবপ্রলয় ॥ সিদ্ধান্তসেষবো
হোতোমাবমপবাধ । ললাতনিখিতফলেদৈবেনাহিবাধ ॥২৭৩॥ শুক্তিজন্মিজয়পাছেন্তনিয়ামনত ।
তাবিলতসর্পমত্রনুরুববাব্যত ॥ বৈসায়াআসনেপাদ্যঅর্ঘদিলাদান । কবিলানৃপতিবৃহস্পতিকসন্মান
॥২৭৪॥ সৈলানুরুকবাজাককাবিয়াআশীর্ব্বাদ । ওঝকসহিতেইন্দ্রোত্রবাইলাপ্রমাদ ॥ বাতুনামি
শ্রী২৭ থাইলদ্বনাইউঠিলস্বর্গত । শুভেকহিলভকমাঝে ষিসমস্তত ॥২৭৫॥ তাহিতোবিষ্ণুলীলানপ্যাবিত
কিত । বিষ্ণুমংশেজীবুতআকোকবোবিমোহিত ॥ প্রকৃতিজ্ঞানছাড়েমহামিনেকোবমোহ । অন্যোম্য
ন্যোদেহতমাচাবেমহাদ্রোহ ॥২৭৬॥ যাবেকৃষ্ণকৃপকরকবেনিরূপন । যাবতনবেবেতানমকনাচবন ॥ যাবে
নোহেতাভক্তকপবনসাক্ষাত । নেবাইতাবেদুর্জ্জয়মায়াবনবেহাত ॥২৭৭॥ পবমসুহৃদতাবমানকনকবে ।
কৃষ্ণযাঁহাপ্রানবুলিযিভোজনেযবে । কৃষ্ণবশনবসেব্রানজাবেমনত । সেহিনবেতবেমায়াইতোসংসাবত ॥২৭৮

বিষ্ণুপদপাৰে জৈয়ালেহি নৰোত্তম । দেহত লেহত যাৱ নাহি অহম্মম ॥ সবাকো যিয়াপি আছে যক্ষ প্ৰযা
ন । জানি হৰিবুদ্ধি কৰে সবাকো সম্মান ॥ এহি ॥ কাৰো লগে মতিশয়ন কৰি বিষাদ । ত্ৰকোৰে প্ৰাণিক ম
লোনিদিবা বিষাদ ॥ দেহৰ নিমিত্তে ত্ৰাবিবেক বৈৰবুদ্ধি । ভবে সেহি কৃষ্ণক পাই চিত্তো হোৱে শুদ্ধি ॥ ২৮০ ॥
নমো নমো কৃষ্ণদ্বৈপায়ন মহাঋষি । যাহাৰ প্ৰসা দে শাস্ত্ৰ জানিলো হাৰিষি ॥ নমো ব্যাসসুত শুক
গুৰু কৃষ্ণকথাহ্লাদে । পাইলো মহাজ্ঞান যত যাহাৰ প্ৰসাদে ॥ ২৮১ ॥ আঙ্গুলি নির্দ্দেশি মোক দেখাইলা
স্পষ্ট । ত্ৰাত কাত কণ্ঠোনত তেলতানত ॥ সংসা ৰসাগৰে মোক দৰশীলা নাৱ । কি কহিবো গুৰুক
মহাগুৰুৰ প্ৰভাৱ ॥ ২৮২ ॥ পৰীক্ষিত মো কত্ৰ হিমালেন মাপতি । যাউবাকি বাশুনিতে তোমাৰ আছে মতি ॥
শুনিয়োক তৈক আমি মহাজ্ঞানোদয় । কৰে কৃষ্ণকথা কলিমলৰ প্ৰলয় ॥ ২৮৩ ॥ শৌনক বদতি চিৰঞ্জীৱ হোৱা সুত
তোমাতে সেশুনো কৃষ্ণকথা মধুত ॥ অপাৰ সংসাৰে ভ্ৰমোয়ত জীৱচয় । তাক পাৰ দেখাই দিয়া তুমি সে নির্ণয় ॥ ২৮৪ ॥

পৰমচিৰায়ুযিতোমৃকণ্ডুতনয় । মার্কণ্ডেৱনামযাক্জনতেজানয় ॥ কেনমতেকল্পান্তত আছিলাএককলে । কিমতেবাঁচি
নামিভোত্ৰকার্ণৱজলে ॥২৮৫॥ আমাৰেকলতেআছাহয়াউৎপন্ন । শৈলন্তকিমতেপ্ৰলয়কদাৰিশন ॥ অদ্যাপিয়োহো
ৰেনতুত্ৰকোৰেপ্ৰলয় । নথটেইসবৰকআমিমিলিলসংশয় ॥২৮৬॥ কহিয়োকল্পান্তমহাআর্ণৱমহন্তে । তয়ঙ্কৰত্ৰকার্ণৱ
জলতভ্ৰমন্তে ॥ বটপত্ৰপৃষ্ঠেকৰিআছন্তশয়ন । কেনেপাইলাবালমুকুন্দকদৰিশন ॥২৮৭॥ ইহাকণ্ড
শ্ৰী২৮ নিতেআছেউচ্ছুকপ্ৰধান । জেদিয়োসংশয়তুমি স্তুতসৰ্ব্বজান ॥ আপুনিপণ্ডিতজানঅবুনবহুত ।
দিলন্তউত্তৰপাছেহেনস্তুনিস্তুত ॥২৮৮॥ কৰিলা হাপ্ৰশ্নযিতোঋষিমহাশয় । শুনন্তেলোকপাপচয়হু
ইবেক্ষয় ॥ থাতনাবায়নকথা আছেপৰতেক । মোহিলেনালিবেসবেকালিৰপাতক ॥২৮৯॥ মার্কণ্ডেয়ঋ
ষিমায়াদেখিবাকলানি । মাধৱৰকথাৰা থীয়ালেলাবৰমানি ॥ মায়াতদেখিলাপাছেসাতনোটকল্প ।
গুনাথেনপীড়াপাইলামিয়োনুহেমল্প ॥২৯০॥ উপজিয়ামার্কণ্ডেয়নভিসম্বৎসৰ । পড়িলাবেদকলৈয়াক্ষবাৰমা

চাৰ ॥ পৰম নৈষ্ঠিক পাছে হৈল ব্ৰহ্মচাৰী । কৰে কমণ্ডলু মাথে জটাধাৰী ॥ ২৯১ ॥ কটিত বাকল বস্ত্ৰ কুশ
ৰ মেখলা । যজ্ঞৰ উপবীত আন হাতে অক্ষমালা ॥ সূৰ্য্য অগ্নি গুৰু বিপ্ৰ সবে আৰাধাত । হাৱক মাৰ্জ্জন্ত নিতে
অক্ষমন্ধ্যাত ॥ ২৯২ ॥ ছয়বেলা ভিক্ষা মাগি গুৰুক যোগান্ত । শুক্ল অষ্টমী তিথি বেলে এক সন্ধ্যা খান্ত ॥ তেহি মতে মা
ৰ্কণ্ড সুত তপস্যা আচৰি । দশ কোটি বৰিষ আৰা ধিলা মহাহৰি ॥ ২৯৩ ॥ বাঢ়ন্তে লেখাই নিতে হৃষ্ট উঠৈ
শক । জিনিলন্ত কতি বলে দুৰ্জ্জয় মৃত্যুক ॥ ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰ দুৰ্গ্ৰ দক্ষ আনো দিক্পাল চয় । দেখিয়া তপস্যা মাতি
উলন্ত বিস্ময় ॥ ২৯৪ ॥ নিয়মে, সংযমে ব্ৰত ব্ৰহ্ম চৰ্য্য ধৰি । ত্ৰিকালে চিন্তন্ত মাত্ৰ মনে মহাহৰি ॥ ত্ৰি
হিমন্ত ধ্যান তো মৃকণ্ডু তনয়ৰ । বহি গৈল কাল পাছে ছয় মন্বন্তৰ ॥ ২৯৫ ॥ সপ্তম মনুঁ পাছে দেৱ পুৰন্দৰ । মহাভয়
উলা দেখি তপস্যা বিপ্ৰৰ ॥ কৰে যেন তপ ই ভাৰ্গৱ মৃকণ্ডু তনয় । মোৰ ইন্দ্ৰপদ ইটো লৈবেক নিশ্চয় ॥ ২৯৬ ॥ মহা সৰ্ক্কা
মতে পাট, প্ৰবী অপ্সৰা বৃত্তি । ছেকুৱাই লৈ ইতো অপেচ বাক সম্প্ৰতি ॥ ৰাত্ৰিদিনে চিন্তিতান কুন্ত ছেহিয়াত । কিমতে

কৰিবোতেৱেতপস্যাবিধাট ॥২৯৭॥ লৈবেপাৰেকাঢ়িআসিত্ৰৈলোক্যসম্পত্তি । হেনলেকৰ্হিআবেবিধিবিসঙ্গ
তি ॥ মোৰযমকালতেনমাৰ্কণ্ডতনয় । হেনমনেগুনন্তেদেখন্তেতমোময় ॥২৯৮॥ শুনামতাসদপদমহাম
স্ত্ৰত । পৰমঅমৃতইতোসংসাৰমধ্যেত ॥ কৰ্ণতবিপিয়েআকদেখাকেনখাদ । সংসাৰতাপককৰেতিলেক
উচ্ছাদ ॥২৯৯॥ বিষয়সম্পদজানিআপদবধৰ । মানকোৱনাহিসুখদেখিয়োইন্দ্ৰৰ ॥ ক্ষেকাকেম
শ্ৰী২৭ নন্দামিলেক্ষেনেকোবিধাট । ইতোকৃষ্ণকথাসুখ সাগৰসাক্ষাত ॥৩০০॥ হেহস্তকৃষ্ণজগতবৰকথা
ম । তেপ্ৰানপ্ৰভুমইপামৰঅনাথ ॥ হেনমত লিক্ষামোকাদিয়োত্ৰবেস্বামী । থকনচৰনথেনন
পাইবোআমি ॥৩০১॥ তোমাৰকথাতকৰ্নসততমাকোৰ । তোমাৰকৃত্যৰসম্মদানচ্যুবোক ॥ বচনে
মোবোকদিনেৰাতিতযুনাম । তেবেকেনিস্তৰোমবোবোলানামবাম ॥৩০২॥ ✲ ✲ ॥ ছবী ॥ নিন্দতি
স্তুতশুনা, সৌনকপ্ৰমুখ্যঋষি, যেনকথাতৈলতাতপাৰে । পৰমাবিশ্বাদমনে, সেনাসবেমদনক, মানি

আদেশিলাপ্ৰবন্ধৰে ॥ শুনিয়োমদনমন্দ, বায়ুবিশ্যাধৰসব, বসন্তকোকিললোভমোহ ॥ যেনতেনমতে
পাৱাঁ, লৈয়াতপভঙ্গকৰা, কৰেঋষিমোকমাঁজোহ ॥৩০৩॥ হেৰঅপেচৰীলোক, আপদেউঙ্কাৰামোক,
কৰালৈয়াঋষিকমোহিত ॥ বসন্তমলয়াবাৱ, কোকিলসত্বৰেযাৱ, ঋষিৰমম্মিৱো লৈয়াচিত্ত ॥ হেনত
বিকামদেৱ, ইন্দ্ৰককৰিয়াসেৱ, গগনেচলিলা ॥ সিদ্ধিকাচ্ছ ॥ তাহানযোন্নানধৰি, নয়লাসেবি
দ্যাধৰি, কতোআলউলাকতোপাচ ॥৩০৪॥ হেমৰন্তপৰ্ব্বতৰ, [illegible]ৰপাশ্বতমাজে, মাৰ্কণ্ডেৰ
ঋষিৰআশ্ৰম ॥ পুষ্পভদ্ৰা, নদীতত, প্ৰকটে প্ৰকাশেপ্ৰন্য, পামৰৰস্তুমনোৰম ॥ আলো
অসংখ্যাতঋষি, হৰিৰ্মেপ্ৰকাশকৰে, বেদধ্বনীগুনির্ঠাৰেঠাৰে ॥ কতোযোন্নমখ্যাশয়, পৰমণ্ডকতচয়,
আনন্দেনোবিন্দনীতনাৱে ॥৩০৫॥ বন্য, বৃক্ষ, লতাতাৰ, ফলেফুলেজাতিস্কাৰ, যেনকল্পতৰুৰম্ভতাৰ
আছেযতসৰোবৰ, নিৰ্ম্মলপবিত্ৰজল, পদ্মবনে২ সৰআবাৱ ॥ প্ৰাণ্যৰসেমত্তহয়া, গুঞ্জৰেভ্ৰমৰ

চয়,কোকিলবকুহকুহবাদ ৷ প্রমত্তময়ুরচয়,উচ্চকেনাচন্তেমাঝে,মিলেমহামনতউন্মাদ ॥৩০৬॥ মন্দ
ন্দিশীতলবাত,লহলহবহেতাত,মনতবঢ়ায়াকামভার ৷ অরুমানভেলদিন,চন্দ্রবউদয়দেখি,আনন্দেচত্তকেকা
দেবার ॥ শীতলদীপিতিঅতি,প্রকাশেপ্রফুল্লিতবন,তারনন্দেদশোদিশভাসে ৷ করেকান্তিতপোবন,কুমুদউ
তপলযেন,সুহৃদচন্দ্রকচাইহাসে ॥৩০৭॥ মোহি সময়তউত,মিলিলমদনআসি,অশেচবাসমূহেমতি
শ্রী৩০ ত ৷ কোকিলবসন্তবায়ু,মলয়ামিলিলআসি,প বসন্তউন্মাদকরেচিত্ত ॥ মার্কণ্ডের[illegible]
বাজ,প্রজাবসন্তলিকাজ,বসিআছেনিবকাবিকায় নিকাশিয়ামনপ্রান,কৃষ্ণককবস্তুধ্যান,যেনমূর্তিমন্ত
মন্ত্রিপ্রায় ॥৩০৮॥ দেখিয়াইন্দ্রবদন,পবমউন্মোহমন,পাতিলেকনাটতানআসে ৷ দুন্দুভিমৃদঙ্গবাজে,বিদ্যাধরবিমবে
নাচে,উচ্ছায়াপঞ্চমস্বরবানে ॥ কটাক্ষেনিরেখিহাসে,আতিমহালয়লাসে,অশেচবাসবেকরেনৃত্য ৷ বহরমলয়া
বার,কোকিলভেজয়বার,নটলেওআপিতানচিত্ত ॥৩০৯॥ প্রবল্কিয়ালোভমোহ,বসন্তমলয়াবার,সবেমিলিমনক

চালয় ॥ বসিয়াআছন্তঋষি,হেন্তুৰচৰনচিন্তি,তানত্ৰকোলোমনলৰয় ॥ তালকৰ্কতালঠুকি,উছুকেঅনেক
বালা,বজাৱেঅনেকমধুৰযন্ত্ৰ ॥ মদনবাশীশব্দধৰি,কুহুকুহুনাদকৰি,কোকিলেশুনাৱেমন্ত্ৰ ॥৩১০॥ নাচে
অপেচৰীবেঢ়ি,কত্তোখেলেভন্টাখেৰি,কাবোখলেখোপাৰমালতি । লাৰেউচ্চকুচখনে,কেৰলেন্তটোকমনে,
আতিলয়লাসেকৰেনৃত্য ॥ হানেআতিকুশকাষ্ঠি মেখলাখসিলছিৰি,উৰুয়াইলেবস্ত্ৰকোকতাসে ।
নোপ্যঅঙ্গহোৰেউদি,লাজেআকেচকুমুদি,ঋষিক নিৰখিকত্তাহাসে ॥৩১১॥ কামদেৱৰহৰবাবিয়
ড়িলন্তপাঞ্চশৰ,ত্ৰৈলোক্যভোলনাৰেমিত্তোধাঙ্ক । সন্তাপনসম্মোহন,সান্দিপনপ্ৰজ্ঞাপন,সৰ্ব্বমৰ্দ্দন
নামত্ৰিহিপাঞ্চ ॥ বামেভৰিআসনকৰি,ধনুকডিবিয়াধাৰি,আচাৰিযত্ত্বেপৰাবিপক্ষ । প্ৰবন্ধিয়াচিত্তপ্ৰান,প্ৰহাৰি
লপাঞ্চবান,মদনেঋষিককৰিলক্ষ ॥৩১২॥ নছুলেতাহানঅঙ্গ,নকৰিলেধ্যানভঙ্গ,দেখামহন্তকত্তিববল । পৰা
ক্ৰমতৈলকৰ্ম্ম,দৰিদ্ৰৰমনোৰথ,যেনহোৱেআপুনিবিফল ॥ ইন্দ্ৰৰকিঙ্কৰচয়,বোলেসবেহয়াভয়,তাহঙ্কমুহিৰে

কাৰবাপে ৷ নলবিলত্ৰকোঅঙ্গ, তপস্যানষ্টভৈলতঙ্ক, ত্ৰৰেনষ্টভৈলোচন্দ্ৰপাপে ॥৩৬৩॥ ঋষিকমুখকচাই, পা
চওবিষ্টচিয়াই, নাজশুয়ালৱাবিপলাৱে ৷ পেলাইলনাচৰকাচ, উলটিনচাৱেপাচ, অপ্সাৱতিনপাইলন্ত
যাৱে ॥ শুষ্ক কণ্ঠশুকাই দুখে, নিশ্বাসবঝাই মুখে, বিবৰ্ন বদনযেনমৰা ৷ ইন্দ্ৰকপ্ৰনামিপাছে, বসিলআহান
শ্ৰী৩১ কাছে, মদন পৱন অপেচৰা ॥ কহিলা বৃত্তান্তচয় শুনি ইন্দ্ৰ জিলভয়, আকুমোৰনহৈবঋহেত ॥
লৈন মৰনৰ বাট, হেকুৱাইলোঁ দণ্ডপাট, ঋষিভৈল মোৰ ধূমকেতু ॥ সুখশান্তি নাহি আৰ, শুনি শুনি
অন্ধকাৰ, দেখন্তে সেনপান্ত উপায় ৷ অন্নপানন্ কচয়, ছাটিফুটি বুন্তচয়, চিন্তাদুঃখেদণ্ডেপুনযায় ॥
॥৩৬৫॥ ঃ০ঃ ॥ ছন্দৰী ॥ শুনাসভাসদ, ইন্দ্ৰক আপদ, ইন্দ্ৰৰো দেখাবিলাই ৷ যিবোসম্পদ সে
হিসে আপদ, আওমূয়শান্তিনাই ॥ যেনছায়াবাজি, মায়া আছেসাজি, জীৱনজলৰ ৰেখা ৷ পিতৃমাতৃচয়,
যানতমৰয়, দেখিয়োতাকনেদেখা ॥৩৬৬॥ মিলিবমৰন, যমৰকাৰন, অৱশ্যে যাইবাকলাকে ৷

জানিবুদ্ধজন, কৃষ্ণৰ চৰণ, আন্তে আমন বানে ॥ দুৰ্বাৰ নাম নায়, অভকে সহায়, ঐবন্ত নকুৰ কেও
ভাতে দিয়া চিত্ত, দুৰ্যোধন কলিত, নাহি আৰ ৰক্ষা হেতু ॥৩১৭॥ হে কৃষ্ণ কৃষ্ণ, বৈকুণ্ঠ পুৰাৰী, দীন দুঃখ বিনা
শন ৷ সই সুখমত, মাধব বান্ধৱ, হয়োক আমি প্ৰসন্ন ॥ যেন শুনমাত, তোমাৰ চৰণ, পাণ্ডৱসো
ক্ষমতি ৷ সেৰোক সদায়, ভৱে মৈত্ৰ বাও, দুৰ্গা বই ভোচ্চনৰ্ত্তি ॥৩১৮॥ তোমাঁ চৰণে, ত্ৰৈলোক্যে
বিজয়, কৰা মোক পৰিত্ৰান ৷ সংসাৰ তাপত, নিস্তাৰিবে হেন, লেদে শোক সুখ থান ॥
যকন চৰন, চিত্ত আকোক, মুখেন চাওঁ নাম ৷ গতি মোৰ হৌক, সদা বুলিয়োক, নিৰন্তৰে ৰাম ৰাম
॥৩১৯॥ ওঁ ॥ পদ ॥ নিৰন্দতি মৃতশুনা যাও অনন্তৰে ৷ কৰিলে উৎপাতযত ইন্দ্ৰ অন্নচৰে ॥
তথাপি তুষ্টিলন্ত্ৰোধ মৃকণ্ডু প্ৰতৰ ৷ হৰিহৰে আশ্চৰ্য্যে কান্তৰ ॥৩২০॥ কৃষ্ণ চৰণত মন দিবে

দিসাক্ষাত । নকাবিলেক্রুদ্ধহইইন্দ্রবসমায়াত ॥ দিব্যনারীসবেদরশিলেকামভাবে । নটালিনসের
যেনাবিচনারবারে ॥৩২১॥ নিয়মেসংযমেস্মাতিচিত্তবশ্যকরি । চিন্তিআছেবিষ্ণুকরিবিড়ষ্ঠা
নকারি ॥ পরমসন্তুষ্টহয়াঋষিবলেরাত । উলানরনারায়নধ্যানতেসাক্ষাত ॥৩২২॥ শুনকৃষ্ণ
মূর্ত্তিদুইমহামনোহর । প্রকাশেবদনযেন শরদশশধর ॥ ইষতহাসিতমুখপার্ক্কজলোচন ।
৩২ দরশনেহোরেমহাপাতকমোচন ॥৩২৩॥ চারুচর্তুভুজদুইবোবালিতসমান । ইন্দুনারচর্ম্ম
শরীরতপারিধান ॥ দণ্ডকমণ্ডলুঅক্ষমালা খাককুশ । বেদধরিআছেহয়োপবর্মপ্রকশ
॥৩২৪॥ বান্ধিছেমেখলাকটিতটেতআবরি । কান্দেনরগুনদুইবোযর্জিনউত্তরী ॥ তপরপ্রতাপেযেনবিজুলী
প্রকাশে । চাহননমায়দুইকোনয়ননভাসে ॥৩২৫॥ মায়াযেশুভজতাদিতাইতোত্রিজগত । ব্রহ্মাহরেহোরেযা
রপারেঅরকত ॥ হেনঈশ্বররূপনারায়নঋষি । দিলেদেখামার্কণ্ডেয়আমেকহাবিধি ॥৩২৬॥ চক্ষুমে

নিচাইলা পাছে মৃকণ্ডু বংশত — । নৰনাৰায়ন ৰূপ দেখি অদ্ভুত — ॥ মিলিল সম্ভ্ৰম পাছে উঠি আথেবেথে — ।
দণ্ডৱতে পৰি প্ৰনামিলা হৰিষে কোমাঙ্গে ॥৩২৭॥ পৰম সাদৰে পৰি আছে একত্ৰে ক্ষন । চক্ষু মেলি নিচাইলা প্ৰানে
ঈশ্বৰ চৰন ॥ দেখিলা পাৱৰ পৰাৱৰ নয়নে নয়ন । জুৰাইলা অমৃত পাৰি যেন ত মন ॥৩২৮॥ দ্ৰবিল হৃদয়
ভৈল ৰোমাঞ্চ শৰীৰ । ধাৰায়ে নিগলে দুয়োনয়নৰ নীৰ ॥ উপজিল প্ৰেম ভাৱ পৰম হৰিষি ।
আউৰ চাহিবাক হৈল কোন পাৰত ঋষি ॥৩২৯॥ আশ্চৰ্য্য সুখ বুজি পাছে চিত্ত কৰি স্থিৰ । কৃতাঞ্জলি
বুলিলা বচন ধীৰে ধীৰ ॥ মোত কোনি ৰোধে কণ্ঠ বাক্য গদগদ । নমো নমো হৰি ঈশ্বৰ বৰ পাদপদ্ম
॥৩৩০॥ আসনে বসায়া হৰিষে কোহে আন মুগাৰ । লৈলা পাদ্য কহি ৰোপ আনিয়া পাৰ ॥ পাদ্য অৰ্ঘ চন্দন নৈবে
দ্য প্ৰত্যেকে নৈবেদ্যে । আৰ্চ্চিলা চৰন হৰিষে মনে কত্ৰ বন্ধে ॥৩৩১॥ সুখে বসি আছা যেন হৰিষে অনকাম । দে
খি মাৰ্কণ্ডে ব্ৰহ্মনাই কৰিলা প্ৰনাম ॥ ধৰি কৃতাঞ্জলি জানু পাৰি পাছে ঋষি । হয়া অৱনত স্তুতি বুলিলা হৰিষি

॥৩৩২॥ কৰোঁস্তুতি কিমতে তুমিসে নিজআত্মা ৷ তোমাৰেশেষৰূপাত সঞ্চৰে প্ৰানবায়ু ॥ তেৰেযোগে সকল হোৱে
ইন্দ্ৰিয়যত ক ৷ মুখ তোৰ বচন বঝাই তেৱেসে প্ৰখ্যে ক ॥৩৩৩॥ যাত ক সামান্য প্ৰানিতাৰ কোন কথা ৷
ব্ৰহ্মা মহেশ্বৰ প্ৰভৃতি নয় স্বতন্ত্ৰ ॥ দাৰুৰ পুতলী যেন যত জীৱৰ স্বামি ৷ যেন নচাই দুৰায় তুমিসে অন্তৰ্য্যা
মী ॥৩৩৪॥ ও আপিতো কায় বাক্য মনে যিতো জনে ॥ ?????? তোমাকে সে সেৱা কৰে ত্ৰকান্ত যত
৩৩ নে ॥ তাহাৰে সে হোৱা তুমি মিত্ৰ কান্ত বান্ধৱ নাই তাত পৰে বন্ধু তোমাৰ মাধৱ ॥৩৩৫॥ তপ
জেপিতৃ বস্তু ইকেৱলে প্ৰবৃত্ত ৷ যাহি কে আপো নপৰ তোমাৰ নিমিত্ত ॥ যেই সেই উজে মাত্ৰ কৰিয়া
নিশ্চয় ৷ বোলা তাক সুহৃদ্ৰত তেকে কৃপাময় ॥৩৩৬॥ নুহি কা ধৰ্ম্মৰ পথত জন তঅ আৰাধৰ ৷ তেলাও তায়ি
মংস্য কূৰ্ম্ম আদি অৱতাৰ ॥ ত্ৰৈলোক্য ৰক্ষাৰ হেতু তোমাৰ উদয় ৷ দিয়া মোক্ষ লোকৰ খণ্ডিয়া দুখচয় ॥৩৩৭॥

যতসৃষ্টিপ্ৰলয়তোমাতহন্তেমিলে । যেনজালপাতিয়ামলৰেচুনাইনিলে ॥ জানিলোতুমিসেইতো
অনন্তকাৰন । তোমাতসেৱজোপায়েপলিয়াশৰন ॥৩৩৮॥ হৰিচৰনকোযিতোকৰিলেআশ্ৰয় ।
তাকেমেনোজোৱেকৰ্ম্মমলকালভয় ॥ বেদতাতপৰ্য্যজানেযতমহামুনি । হৰিচৰনমাত্ৰকৰাআকে
শুনি ॥৩৩৯॥ যাকেসেআশ্ৰয়কৰেথাকেসে প্ৰমান । হৰিচৰনৰমাত্ৰধৰেগুননাম ॥
কেনমতেপাওথাকইসেপৰমাৰ্থ । আতপৰেন জানোঅপৰপ্ৰকৃষাৰ্থ ॥৩৪০॥ তোমাৰকটাক্ষে
মিলেব্ৰহ্মতোবিধাত । সত্যলোকপৰ্য্যন্তেকাল ৰোলেবাইহাত ॥ সামন্যপ্ৰানীৰআৰুকিবোকি
বাকথা । কালসৰ্পেদংশিমাৰেযমাযাইতমা ॥৩৪১॥ তুমিমোক্ষমুক্তিৰেসেচৰনসেৱ্ৰাত । জানোলোকেনি
শ্চয়কালবত্ৰআয়হাত ॥ অনন্তআধাৰতোমাৰেসেৱাস্বামী । আতপৰেকুশলনজানোআৰআমি ॥৩৪২॥
মিছাদেহেগেহেকৰেপৰমআকুল । আকত্ৰবিতোমাৰভজিয়োপদমূল ॥ তুমিসেস্বৰূপআনসবেমায়াপৰ

প্রানপ্রণ্ড আমাৰ পৃৰিয়োমনোৰম ॥৩৪৩॥ যদ্যপি পৰমন্ত ৰূপ্তমি মে আপুনে । লীলায়ে ধৰাহা তিনিমূৰ্ত্তি
কতিনিন্তনে ॥ ওআপিতকভেজ সাত্ত্বিকমূৰ্ত্তিক । তথাচেৎ অমিলে সুখতাতসে অধিক ॥৩৪৪॥ আনমূ
ৰ্ত্তি নোয়াৰন্ত দুখক খণ্ডিত । কৰন্ত অনিষ্ট চিত্তি দেখিলে কিঞ্চিত ॥ তুমি সুৰ্ম্মল প্রণ্ড দেৱতা নিজল । মোৰে
৩৪ মেসেৱা মাৰ্থে পৰম কুশল ॥৩৪৫॥ ঈশ্বৰৰ ৰূপ বুলি আনকন জানে । নাৰায়ন মূৰ্ত্তি কভক
তেপ্রিয়মানে ॥ যাহাক ভজিলে বৈকুণ্ঠ তাহে ৰোম্বিত । ওআতসে নাহিক কালৰ হন্তে ভীত ॥ [illegible]
৩৪৬॥ লোকবো চিন্তব হোন্ত আসি বিশেষ । ওআপিতো তাত নাহি কালৰ প্রবেশ ॥ আজেযদি
নানাবিধ ভোজ্যত বিগ্রহ । ওআপিতো আলাঁ সুখতাতসে প্রচুৰ ॥৩৪৭॥ সিতো বৈকুণ্ঠক পাৱে যাহা
ৱসেৱাত । নমোহে অনন্ত তোমাক সাক্ষাত ॥ পৰম অৰূপ বিশ্বৰূপ ব্যাপী ব্রহ্ম । নমোনমো নাৰায়ন
আম্নিন বোত্তম ॥৩৪৮॥ নমোনমো পৰমদেৱতা মচ্যুতক । নমোনমো শুদ্ধদেৱ পন্থপ্রৱৰ্ত্তক ॥ নমো চৰাচৰৰ

শ্ৰীব্ৰহ্মমহাতাৰ, । যন্ততিবন্ততিপ্ৰভু কৰিয়োউদ্ধাৰ ॥৩৪৯॥ মিথ্যাবিষয়কেমাত্ৰ যিতোকৰে ধ্যান । স
বিবেদপঢ়ন্তে নোপাজে তত্ত্বজ্ঞান ॥ যদ্যপি সুহৃদ তুমি আছাহৃদয়ত । নজানে ওআপি তাত হৃহিকাৰেকত ॥৩৫০
যিবেদে তোমাক কহে তাকেনিৰ্তিপঢ়ে । তথাপি শুশুজ্ঞান তাৰ নিত্য নিতে চৰে ॥ তোমাৰ মায়ায়ে তাৰ আবাবিলেম
তি । পাইলেক হৃন্তিমিতো লৈলশ্ৰদ্ধাপতি ॥৩৫১ বেদেনে প্ৰকাশে প্ৰভু তোমাৰ ৰহস্য । বেদতাৎপৰ্য্যজা
নিলেসে হোৱাবশ্য ॥ যোনসাংখ্যাচিন্তো যিতো ও জিয়াসে ব্ৰাক । ব্ৰহ্মাদিয়োহো ৰে মসাহ নপাইয়াতো
মাক ॥৩৫২॥ তুমিসেকৰুনাময় প্ৰৰুষপুৰান । মই মহাভিক্ষুক কৰু ভকতি দিয়াদান ॥ তোমাৰচৰণেৰ
তিমিলোক আমাৰ । হেমহাপ্ৰৰুষ ! কৰোঁহোঁনমস্কাৰ ॥৩৫৩॥ কৰিলা পৰম স্তুতি মৃকুণ্ডু নন্দন । তৈলন্ত মত্তো
যশুনি নৰনাৰায়ন ॥ মধুৰ বচন হয় ঋষিক আশ্বাসি । প্ৰসন্ন বদনে বুলিলন্ত হাসি হাসি ॥৩৫৪॥ হেব্ৰহ্ম
ঋষি তুমি গুনিযোযুস্তুতি । মোক্ষ ভকতি তুমি পাইলাহা মুকুতি ॥ মহাতুষ্ট ভৈলোঁ দেখি ব্ৰতব্যবহাৰ । লৈয়োব

যত্রবেমনোবাঞ্ছিতত্তোমার ॥৩৫৫॥ হেনশুনিঋষিকহিলাহাস্যভিমত । আপোনাকউত্তঋষিকবিলারেক
ত ॥ হেদেবদেবপুরহারীতকত্তর । যাহিকেতোমাতপরেরক্কনামানর ॥৩৫৬॥ মনেরেদেখিবামাত্রতমুপাদ
পদ্ম । যেইসেইপ্রানীপায়েব্রহ্মরুদ্রপদ ॥ হেনদেবতৈলআমিচক্ষুরগোচর । আকয়াতপরেপাইবে
নাজেবর ॥৩৫৭॥ দেখিলোচরনকরিলোহো ॥ সম্ভাষন । প্রভুমোরকোননিমিজিলপ্রয়ো
৩৫ জন ॥ কারিলাহাস্যভার্গবলালেমানবর । কবোকিন্তুস্বামীঅমিত্রখ্যানিগোচর ॥৩৫৮॥
যিতোবিষ্ণুমায়াব্রহ্মাদিকোমোহকরে । বিদ্যমানেতোমাকানিচিনিলনিবস্তরে ॥ সেহি
তোমায়াকআমিজানিবাকচাওঁ । মায়াকদেখিলেপ্রভুসবেবরপাওঁ ॥৩৫৯॥ হেনশুনিনারায়নেবুলি
লন্তহাসি । নিকটেতোমারমায়াদেখাদিবেআসি ॥ পাইবাদেখামায়াকনিজিবেমনস্রম । বরপা
ইমার্কণ্ডেয়কারিলাপ্রনাম ॥৩৬০॥ অজিলাচরনদুনাইদুইবো ঋষিবাজ । তৈলানরনারায়নআশ্রম

ৰবাজ ॥ নৈলা পাছে মাদাৰে খোঁষিত অনুমতি । নৈলা ছুয়োবদাৰি কা আশ্ৰমপ্ৰাপ্তি ॥৩৬১॥ কিমতেমা
য়াক দেখোঁ হেনমনে খোঁযি । আশ্ৰমত বসিয়ান্ত নত অহৰ্নিশি ॥ দেখিবো মায়াক অহামনত উঠুকে ।
কৰন্ত ধ্যান দেখোঁ ন হৃদয়ে বিষ্ণুক ॥৩৬২॥ চন্দ্ৰ, সূৰ্য্য, জল, অগ্নি, পৃথিবী, আকাশ । আপোনা বমনে
মুৰ্ত্তি কৰিয়া প্ৰকাশ ॥ মনোময় নৈবেদ্য কল্পিয়া ধুপ দীপ । সদা খোঁধি বাজে বাজে মহা হৰি কপ ॥
॥৩৬৩॥ মহাপ্ৰেম ৰস কতো মনত উপজে । পাস ৰন্ত পুজা মনাদিতে মন মজে ॥ মিলে আসি হৰি ষ
শৰীৰ ৰোমাঞ্চিত ॥ লোতকে নিজৰি পৰে চলীপূ মিবীত ॥৩৬৪॥ কৃষ্ণ কৃষ্ণ বুলি কতো কৰন্ত ক্ৰন্দন
শোক নছৰি বা বন্ধু দৈৱকীনন্দন ॥ হৃদয়ত দেখিকতো মূৰ্ত্তিৰ প্ৰকাশ । পাইলো পাইলো বুলি কৰে কৈকয়াই
বা কৰে হাস ॥৩৬৫॥ ৰাম কৃষ্ণ বুলি কৰন্ত আৰাৱ । নাচন্ত নাৱন্ত প্ৰেমে আকুল স্বভাৱ ॥ গোপাল বনীলাক
তোক ৰন্ত উধকে । তমোময় হয়া কতো মাকন্ত নিষ্ঠুৰকে ॥৩৬৬॥ নচাৱে হৰিক আৰ খোঁষি ৰহৃদয় । যেহি দিশি

চাহন্তদেখন্তইন্দ্রময় ॥ এহিমতেঋষিযেবেকতোদিনআছে । শুনিয়োশৌনকযেনকআখৈলপাছে ॥৩৬৭॥
শুনাসম্মাজিকলোকমহাভাগৱত । চিত্তদিয়াশুনাকলিকালৰমহত্ত ॥ এবিলেকলোকেসবেআচাৰবিচাৰ
কলিৰপ্ৰতাপেভৈললোকএকাকাৰ ॥৩৬৮॥ দেখানোচোমোৰেকেহোকাহাকোনআছে । কহেকোনশাস্ত্ৰেপাতকি
ৰকোনকৰ্ম্মআছে ॥ অদ্যাপিনুশুনাকেনোমিৰক বিমতি । কৃষ্ণবিনেনাহিআনঅগতিৰগতি ॥৩৬৯॥
৩৬ হেকৃষ্ণপ্ৰাণমইপাপিলোপষণ্ড । যেননপাসৰো তযুচৰণসৰনে ॥ শুকদেৱেকৈবমিত্ৰযেনমোৰপ্ৰা
ণ । মইমহাভিক্ষুককণ্ঠকণ্ঠিদিয়াদান ॥৩৭০ যেতেতেতেহৌকজন্মমোৰকৰ্ম্মফলে । আকোকণ্ঠ
তিওযুচৰণকমলে ॥ সুখেদুখেমুখেমোৰনছাৰোকনাম । পাতকজাতোকসবেবোলাৰামৰাম ॥৩৭১
॥ ঃঃ ঃঃ ॥ ঢুলড়ী ॥ পাছেএকদিন, মৰ্কণ্ডেয়ঋষি, নিজআশ্ৰমৰকাছে । পুষ্পভদ্ৰানদী, তটনিকটত,
বিস্তকচিন্তিতেআছে ॥ সূৰ্য্যঅস্তগত, সেহিসময়ত, আচম্বিতেঋষিতহিতি । প্ৰচণ্ডবায়ুৰ, আন্দোলনশবদ, শুনন্ত

চাৰিয়োভিতি ॥৩৭২॥ পৰমকল্লোল, গিৰাগিৰ ৰোল, শুনন্ত চাৰিয়োপাশে ॥ মহামহা মেঘ, সমুহ
মোসাই, বায়ুবল মত্তে আছে ॥ দোৰ্য্যোৰ গৰ্জ্জনে, যেন ঘন ফাটে, মেদিনী মণ্ডল টলবে ॥ বিজুলী সঞ্চা
ৰে, হৃদয় বিদাৰে, পৃথিবী চৰায়া ঝাড়ে ॥৩৭৩॥ কাৰ্বি শিলাবৃষ্টি, নষ্ট কৰে সৃষ্টি, মথনে বজ্ৰপ্ৰহাৰে ।
বেঢ়িয়া চৌপাশে, ঢাকিয়া আকাশে, ৰবিৰ যেমুখ নহীবে ॥ বিস্মাশবদে আন্দোল বায়ুৰ, দেখন্তে
খাওন্ত বাই ॥ চাৰিয়োভিতিৰ, সাগৰৰ ঊৰ্ম্মি, পৃথিবী আসে বৰাই ॥৩৭৪॥ প্ৰচণ্ড বতাসে, ঢেউ উঠ
নয়, লঙ্ঘিয়া আসে আকাশ ॥ কুম্ভীৰ মকৰে, কৰে উদফাল, দেখি ভৈল ঋষি ত্ৰাস ॥ ভয়ঙ্কৰ পা
ক, চাক যেন ঘুৰে, দেখি ডয়েন বৰ্দ্ধ নেলে । পৃথিবী পৰ্ব্বত, স্বৰ্গ কলছিয়া, আনে মানব বজলে ॥৩৭৫॥
প্ৰচণ্ড বায়ুৰ, আন্দোল উথলি, ভয়ঙ্কৰ ঊৰ্ম্মি চয় ॥ ফেনে ঢেকে ত্ৰৈলোক্য, তলনিয়াইলেক, ঋষিৰ কম্পে হৃদয় ॥
চন্দ্ৰ সূৰ্য্য জ্যোতি, যত্তেক নক্ষত্ৰ, যত স্বৰ্গবাসী দেৱ ॥ নিমিষেকে আসি, তলনিয়াইলেক, আৰ নথাকিল কেৱ

৭৬ ॥ ত্রাকে শ্বৰেমাত্র, বৈল মৰ্‌ণেষ, তাকো পাইলে পানী শ্মসি ॥ উৰ্ম্মিৰ আস্ফালে, জলৰ আন্দোলে, জাঁজ
যেন ফুৰে ভাসি ॥ কত্তো তল যাত্ত, কত্তো পানী য়াত্ত, কত্তো ঢৌৱে মাৰে লৰা ॥ নাহি স্থান শ্রুতি, হাত্তাসত্ত শ্মষি, তেন
যেন কলাজৰা ৭৩৭৭ ॥ ভয়ঙ্কৰ মৎস্যে, মনৰে বেঢ়িয়া, ঢৌটে শুন্টিয়া মাৰে ॥ পৰ্ব্বত আকাৰ, কুম্ভিৰে ধৰিয়া, নি
লে কত্তো উদজাবে ॥ শ্মীৰবোপৰা, মত্তৰে লৈ যাই তাৰোপৰা তিমিনিলে ॥ তাকো শেদি যাসি, ৰাঘৱে
৩৭ ধৰয়, প্রান বসঙ্কত মিলে ৭৩৭৮ ॥ শ্মমিডু ভ্রিজবে, লা ম্রিজলজন্তু, খুঁজে মহা উত্ফুলে ॥ কামুৰা কামুৰি
কৰে শূল শূলি, প্রনয় জনউ ঘনে ॥ কত্তাহে হিন্দুলে উৰ্ম্মিৰ আন্দোলনে, ফুৰত্তু পাকত্ত উঠি ॥ তয়েৰা
গুযাই, শূবীয়ে ভৃখাৰে, যায় যেন প্রান ছুটি ৭৩৭৯ ॥ কেহো বেলা শোক, মোহ মিলে আসি, কেহো বেলা মহাদুখ
কত্তো বেলা মহা নিন্দ্য পাৱে যাসি, কেহো বেলা মিলে সুখ ॥ কেহো ঘৰে লৰ আসি, মহাব্যাধি ধৰে, বেদনাতে মূৰ্চ্ছা
জাত ॥ ?????? মপাৰা মানৰে, পৰিপ্রান্ত শ্মষি, দুখৰ মত্তন পাত ॥ ৭৩৮০ ॥ বিষ্ণুৰ মায়াত, বিমোহিত যাতি, দেৱা

য়চৈর্স্ত্তান ৷ নাহিমনশান্তি, নেবেওয়ভ্রান্তি, থাকেকমমাপিপ্রান ॥ কতলক্ষকোটি, সহস্রববিধ, জলশ্রে
মভেৌল ৷ তথাপিতোমিতো, হ্বন্তদুঃসহ, দুঃখবয়ন্তনভেল ॥৩৬৩॥ ॐ ॥ ছবী ॥ শুনিয়ো
কৃমভাসদ, মহাভাবরতপদ, মায়াবজানিবাসেনকথা ৷ আমিযত জীবজাতি, মায়ায়েমোহিতমতি, যা
মাবোতোহেনম্ম্বরস্থা ॥ মায়াবন্দীবহবি, তানযেবেপারেবাবি, সেবেসেমায়াবতবাইহতে ৷
হেনজানিসাধুজন, তকাগেদিয়োকমন, প্রানব কৃষ্ণবসেবাত ॥৩৬২॥ হেকৃষ্ণপ্রভুদেব, চব
নতকবোমেব, মইজীবতোমাবেশে মংশ ৷ ত বুপাদপঙ্কজেসে, বস্ত্রবপত্রজবভেল, পশোকমা
নসবাজহংস ॥ প্রানপয়ানবুবেলা, ব্যাধিনিবোধিবেকর্ণে, খাউবকৈতোমাবশবন ৷ হেনজানিপ্রা
নহবি, নিবেদিলোঁমাজিধবি, লেলোহেবাতোমাতশবন ॥৩৮৩॥ মনমোবদুষ্টাচাব, তোমাবচবনেমাব
নোপজেখানন্দসমুদায় ৷ মায়াতমজিয়ামবো, ইজন্মেহেন বাতবো, দিয়াদেৱাকিঞ্চিতউপায় ॥ শ্রীচন্দমাতমা

তুমি, যদ্যাপিজানিলোঁ আমি, তথাপিতোমিবন্ধুহেচিত্ত। সই অচেতনজানি, প্রানপ্রভু পদ্মপানী, আপ্তনি চিন্তি
য়োমোবহিত ॥৩৮৪॥ ভকতবকল্পতরু, তুমিসেপরমগুরু, হেনজানিদয়ায়াহৃদয়। স্নেহনছাবিবাস্বামী,
তোমাবচবনেআমি, মথে মথেনৈলোহোবিক্রয় ॥ নকাবিবাআশাভঙ্গ, হৈকসদাসাধুসঙ্গ, নেবোযেনমুখেহবি
৩৮ নাম। তেবেসেকরুনাময়, আমাবনিস্তাবহয়, নিরত বেবোলাবামবাম ॥৩৮৫॥ ॥ পদ ॥
তনিয়োসৌনক আতপবেপাচকথা। কিকিবোআ উবস্মিতোপ্তিবিবমবহ্যা ॥ হেবালচেতনত্রকোনপা
তউর্দ্দিশ। উটেতে হুবতেকোটিসহস্রবিবিধ ॥৩৮৬ ত্রহিমতেভ্রমতেদেখিনাকদাচিত। মহাবটবৃক্ষ
নপল্লবেসহিত ॥ পৃথিবীবুউরুতপ্রদেশত বহিআছে। লাহে লাহে সমীপ চাপিলতাবকাছে ॥৩৮৭॥ কিকুহিবিরুকরি
পাছেদৃষ্টিপলাইচাইল। তেশাখাবশাখাতশিশুরুচেটপাইল ॥ বটপত্রপুটেকাবিআছে শয়ন। শবীববক
ডি করেদিশকপ্রসন্ন ॥৩৮৮॥ তৈলোক্যবনে নাই রূপ কউনাম। তরুস্থকুমাবমহামবকতশ্যাম ॥ সুন্দরবদ

নচন্দ্ৰনৰপদ্মকোষ । অৰুণপঙ্কজনেত্ৰদেখন্তেমনোষ ।।৩৮৯।। সুষমনাসিকাভুৰুবলিতভ্ৰূৱদুই । অচল
অলকাপান্তিদেখিসুখীহই ।। অৰুণঅধৰচাৰুপ্ৰৱালঅঙ্কুৰ । হাস্যতবৰষেমেনঅমৃতপ্ৰচুৰ ।।৩৯০।। পদ্মগণ্ড
অফলনেত্ৰৰপান্তদেশ । হাস্যনিৰীক্ষণসুকুমলবক্ৰকেশ ।। তিনিৰেখাসহিতপ্ৰকাশেকম্বুগল । সিংহৰ
কক্ষবহনবক্ষস্থল ।।৩৯১।। শকাপ্ৰায়কৰ্ণ দুইবলয়বলিত । মনোহৰতাদিঅশুনলেসুশো
ভিত ।। সুন্দৰউদৰঅশ্বত্থৰপত্ৰৰম্য । নিম্নতি নিৰেখাতাহেতজানেঅতিশম্য ।।৩৯২।। ত্ৰিবলিবলি
তনিশ্বাসতেমাতিচলে । পৰমনম্ভীৰনাভীসা ৰোবৰজলে ।। চাৰুকৰকূমলয়আৰকতকান্তি ।
ৰন্ধ্ৰবশলকানয়আঙ্গুলিৰপান্তি ।।৩৯৩।। দুইহাতেধৰিদুইচৰনপদ্মক । চোচন্তেআচন্তসুখেবৃদ্ধঅঙ্গুষ্ঠক
শৰীৰকান্তিদূৰকৰেঅন্ধকাৰ । দেখিঅমিৰাজভৈলআতিচমৎকাৰ ।।৩৯৪।। শিশুৰূতউৎসুকোচান্তনয়নেনি
ৰেখি । গুচিলবেদনাদুখদিব্যৰূপদেখি ।। যেনঅমৃতৰূপিলেশৰীৰশীতল । ভৈলপ্ৰফুল্লিতমননয়নকমল

শিহরিলোমমহাআনন্দহৃদয় । দেখিলআশ্চর্য্যরূপভৈলন্তবিস্ময় ॥ হেনঅদভুতশিশুদেখিয়মুনি । কৈ
য়াআকেপ্রতৌকথাইহাতআপনি ॥৩৯৬॥ হেনমনেগুনিআছেপাছেমহাঋষি । নাহিলাহেতানপাশ
চাহিলাহবিষি ॥ আজিবেচাহন্তেপাছেনাকবনিশ্বাসে । পশিলাভিতরঋষিহৃদয়আকাশে ॥৩৯৭॥
৩ন যেনমশনাসিকারপথেপ্রবেশিলা । সমস্তে জন্তুতেসৈয়ান্তভেতদোখিলা ॥ মিলিলমনতআ
মিপরমবিস্ময় । চক্ষমেলিঋষিদশোদিশ মিহালয় ॥৩৯৮॥ আকাশ, নক্ষত্র, শশী
সূর্য্যমাতোস্বর্গ । কিন্নর, চারনবিদ্যাধরবৃন্দে ররন ॥ সপ্তপাতালদৈত্যদানবযতেক ।
আছেসাতোদ্বীপতত্তেপৃথিবীপ্রত্যেক ॥৩৯৯॥ নদনদীদীর্ঘিসরোবরবনযত । আনবননবক্র
মবরিবিধপর্ব্বত ॥ যততৃনলতানরনানরবৃক্ষপাখি । মিলিলবিস্ময়উত্তসমস্তকেদেখি ॥৪০০॥
বহুবিধপশু, কীট, পতঙ্গপর্য্যন্ত । আছেকতোতেতেথুনকল্পনাকরন্তে ॥ জপমঙ্গমানযোনযতনিগুহ

ম্ম ৷ কবিবাক্য মানি আজে বর্ণাশ্রম ধর্ম্ম ॥ ৪০১ ॥ পরে বেদ শাস্ত্রক আচরে সদাচার ৷ করে ক্রয় বি
ক্রয় বাণিজ্য ব্যবহার ॥ যত জীব জন্তু হৈতো মম মনে জনে ৷ আছে সবে দেখন্তে শীঘ্র বউদরে
॥ ৪০২ ॥ আছোই মালয় মহাপর্ব্বত উত্তম ৷ পুষ্পভদ্রা নদী নিজ দেখন্ত আশ্রম ॥ যত ঋষি সবে আ
ছে তপস্যা আচরি ৷ দেখি ঋষি বিস্ময়ে স্মর ও রাম হরি ॥ ৪০৩ ॥ তান স্থা কক্ষিচ্ছক আখাছি
রে খোজন্তে ৷ আউবানি শ্বাস তবাজ ভৈলাউ রহস্তে ॥ ত্রহি মতে সাতবার কবি যায়া যাত ৷
দেখিলন্ত সাত জোটা কল্প গিবেলাত ॥ ৪০৪ ॥ উম্মা হৈতে পাস্নি দেখে সৃষ্টি সমস্তয় ৷ নিশ্বাসন্তর আই
দেখে হৃঘোর বিপ্রলয় ॥ বালমকুন্দা বামিত্তোউত্তম নাসাত ৷ যেন ক্ষুদ্র মশ খানি কাবে আয়াযাত ॥ ৪০৫ ॥ দ্বনা
ই পশিলন্ত সেইপ্রলয় জলাত ৷ পুনরপি মহাভয়া মানিল মনতে ॥ বক্ষে জলজন্তু মিলে উর্ম্মির আন্দোলন ৷
পুনরপি আসি পাইলা ত্রেশান্তর কোন ॥ ৪০৬ ॥ সেইবট বৃক্ষ আমি দেখিলা দুনাই ৷ নিহালন্ত তাকেত্র কৃষ্ণি

কৰিচাই ॥ সেইবটপত্ৰপৃষ্ঠেকৰিলাশয়ন। আছেসেইশিশুস্তুতিপ্ৰসন্নবদন ॥৪০৭॥ হাস্যতঅমৃ
তধ্ৰয়েনয়নৰপাঙ্গে। আছন্তস্নেহভাসিতোঋষিকচাহন্তে ॥ দুৰউঠিলতাপআৰুহৃদয়জুৰাইল। ত্ৰকদৃষ্টি
কৰিয়াঋষিয়োগাখ্যচাইল ॥৪০৮॥ নয়নৰদ্বাৰেনিয়াহৃদয়পদ্মক। আলিঙ্গিলামনেঋষিবালমুকুন্দক ॥ পাইল
চৰনেদৰশিনপ্ৰেমভাৰ। উঠিলহৃদয়লোমাঞ্চিত মৰ্ম্মন্যাৰ্ ॥৪০৯॥ ধাৰাসাৰেপৰেনয়নৰনীৰজৰি।
৪০ উন্মত্তধ্যানহৃদয়তপাছেহৰি ॥ চক্ষুমেলিচাইলা ঋষিবাহিৰকলানি। তকালেদেখন্তমলোনবস্তুজা
নি ॥৪১০॥ পূৰ্ব্বৰূপেআছেসৃষ্টিসমস্তসংসাৰ। নাহিকেপ্ৰলয়ভয়ভ্ৰান্তিআলোনাৰ ॥ নাহিবটবৃক্ষবায়ু
জলপ্ৰলয়ৰ। নাহিজলজন্তুতৰকোকুম্ভীৰমকৰ ॥৪১১॥ আছিলবিপ্ৰমাৰ্কণ্ডেয়মহাযশা। পূৰ্ব্বৰূপেআছোসেহি
আশ্ৰমতবসি ॥ পুষ্পভদ্ৰানদীৰতীৰতমহাসুখে। জানিযেনস্বপ্নকস্মৰন্তবামমুখে ॥৪১২॥ কেন্দ্ৰৰাসিতোখোল
মায়াৰবিভ্ৰ। আখাতদেখিয়াপাইলামহাপৰাভৱ ॥ তেজন্তফোকাৰমুখেমাৰ্কণ্ডেয়ৰক্তী। হৃদয়কম্পিতত্ৰাকম্ভমৰি

সমাৰি ॥৪১৩॥ মিহিৰে শৰীৰ হৰে যদ্যপি চেতনা। কৃষ্ণে জীৱ সবে আছিন্ত সে যাতনা ॥ নেদেখন্ত আন আৰ
মায়াৰ তৰন। কৃষ্ণৰ চৰণে দুনাই লৈলন্ত শৰণ ॥৪১৪॥ তোমাৰে সেৱিলো কৃষ্ণ হে কৃষ্ণ বাপ। তথু চৰণে লেলে হবে
ত্ৰকতৰ তাপ ॥ যেনমতে হওঁ ই তোমায়াৰ নিস্তাৰ। চিন্তিয়ো বান্ধৱ ইতো আথৰী আমাৰ ॥৪১৫॥ জ্ঞানকে লোচিতে
যিহেতো তেজিয়ান্ত কতি। তোমাৰ মায়েতাৰ মোহ হৈবেম
তি ॥ মই মহাজ্ঞানি বুলি কৰে অহঙ্কাৰ। কদাচিতো
নেৰেঁ ইতো চুৰ্ণোৰ সংসাৰ ॥৪১৬॥ মইপ্ৰভুনজা
লোহো তুমি বিনা আন। ত্ৰহি বুলি কৃষ্ণক কৰন্ত দুনাই
ন্যান ॥ আউৰঙ্গো ভিতিকন চৰেতাৰ মন। কাৰিলা
মাক্ষাত অৰুন চৰন ॥৪১৭॥ প্ৰবেশিয়া শৰীৰ শিহৰে
ঝাত ঝাত। হোৰে আনন্দতে নয়নৰ অশ্ৰুপাত ॥ কৃষ্ণৰ মূৰ্ত্তি কমলে কাৰিলা সাক্ষাত। পৰম আনন্দ আসি মিলিল
হিয়াত ॥৪১৮॥ নাৰায়ণে মায়া দেখাই দিলা মহাপ্ৰান্ত। শীৰ্ঘ্ৰৰূপে আসি কাৰিলন্ত উপশান্ত ॥ শীৰৰ স্মৃষ্টি
ৰঙ্গৈলযেনসমানম। শুনিয়োসোনৰ মায়াৰ প্ৰসাদ উত্তম ॥৪১৯॥ সেহি সময়ত পাছে পাৰ্ব্বতী শঙ্কৰ। বন্দে

সঙ্গে লৈয়া যত্ন অনুচৰ ॥ ব্ৰহ্মসুত চাৰি দুয়ো আকাশে আসন্তে । মাৰ্কণ্ডেয় ঋষিক দেখিলা দৈৱহন্তে ॥৪২০॥
ধ্যান ধৰি আছে ঋষি কেশৱ কমলে । হৰক বোলন্ত গৌৰী মধুৰ বচনে ॥ দেখিয়োক ঋষি ইতো কেন বুদ্ধিমিৰ ।
নিৰ্ব্বাত সময় যেন আনৰ নষ্টীৰ ॥৪২১॥ কৰিয়োক আনত্ৰ বেত উপসম্যা বাসিদ্ধি । তুমি বৰদাতা ভক্ত বনৰ নিধি ॥
হেন শুনি গৌৰীক বুলিলা হাসি হৰ । নলৈ বস্তু বন্ধ চিত্তো ইতো ঋষি বৰ ॥৪২২॥ কোন আন কামনা
মোক্ষ কো নাই ইচ্ছা । বিনা হৰি ভক্তি দেখ এতে সবে মিছা ॥ তথাপি কৰিবো ঋষি মনে মন্ত্ৰ সাধন ।
মহাজন ব্ৰত মাৰ্কণ্ডেয় মহাজন ॥৪২৩॥ কত মহা ভক্তোত্ত কত বলান পাই । আত পৰে জীৱ কত ধন্য নাই ॥
এহি বুলি পাৰ্ব্বতী সহিতে ত্ৰিনয়ন । ঋষিৰ পাশক লাগি কৰিলা গমন ॥৪২৪॥ নন্দী আনি দিলা দিব্য বাঘচাল পা
ৰি । বসিলা পাৰ্ব্বতী সমে আতে ত্ৰিপুৰাৰী ॥ ভূতগনে বেঢ়ি ৰৈলা চৌভিতি যোগানে । সেমেন্ত চকু ঋষি আছ
ন্ত ধ্যানে ॥৪২৫॥ সেদেখন্ত শীৰক আসন্ত ঋষিৰাজ । দেখি মহেশ্বৰে মনে আলোচন্ত কাজ ॥ হৃদৱ মূৰ্ত্তি ত আন

প্রবেশিলমতি । সিদ্ধেশ্বরীবক্তনাহিকেআসকতি ।। ৪২৬ ।। এতেকেসেআমাকনচাহেচক্ষুমেলি । আবেআন
সমাধিভাঙ্গিবেকেতবেলি ।। হরিবুলিমহেশ্বরেযোগমায়াবলে । পাবলাখীঘিবমানেহৃদয়কমলে ।। ৪২৭ ।।
নির্ম্মলস্ফটিকসমশরীরবরল । বিকটপিঙ্গলজটাবিজুলিউজ্জল ।। তিনিচক্ষুঅর্দ্ধেন্দুজনলেমুণ্ডমালা
কটিতটেপাতৃনিন্নারেবাঘছাল ।। ৪২৮ ।। অনুশ রঅসিচর্ম্মপরশুকপাল । ত্রিশূলডম্বরুকরেআ
জেঅক্ষমালা ।। বিভূতিভূষিতদেহসর্পঅলঙ্কার । তেনআমীবিদিতদেখাতেচমৎকার ।। ৪২৯ ।। শঙ্ক
রবরূপঋষিদেখিহৃদয়েত । ইহাতোকোনবুলিতেল মনতবিস্ময় ।। করেউর্দ্ধপিচ্ছিত্রকুম্ভকনেদেখি ।
জানিলসমাধিমেলিলহুদুইআখি ।। ৪৩০ ।। পার্ব্বতীসহিতেহরআচম্বিতআতে । দুইকোদোখিলন্তঋষিমাঝ্য
তেহিমতে ।। ত্রৈলোক্যবন্দ্যআমিলন্তমোরঠাই । কারিনাথনামপারিহনাইদুনাই ।। ৪৩১ ।। পাতঅর্ঘ্যজলধুপ
দীপউপহারে । অর্চ্চিলন্তদুইকোপ্রীয়বাকেবারেবারে ।। তুমিপূর্ণকামপ্রভুমইঅকিঞ্চন । আদেশিয়োমইবি

বামাৰোপ্ৰয়োজন ॥৪৩২॥ তোমাৰেসেইতোপদপঙ্কজদ্বয় । মিলেমনোৰম যাকেকাবিলোআশ্ৰয় ॥ যা
হাৰসেৱাত সিদ্ধিহোৱেমনকাম । পৰমঈশ্বৰকবোচৰণেপ্ৰনাম ॥৪৩৩॥ নমোনমো শঙ্কৰ নিৰ্গুণজগতিদাতা
সত্ব,ৰজ,তম তিনিগুন আধিষ্ঠাতা ॥ নমোনমো গৌৰসম্ভুত্ৰৈলোক্যহাৰী । সুযোকপ্ৰসন্ন শুনধাৰী ত্ৰিপুৰাৰী ॥৪৩৪
তহিমতেমাৰ্কণ্ডেয়কবিৰতমেৰ । স্তুনিতাতোতুষ্ট আতি ভৈলা মহাদেৱ ॥ হাসিয়াবোলন্ত ঋষি লৈয়োআৰেবৰ
৪২ জানিবাবৰদ আমিতিনিয়োঈশ্বৰ ॥৪৩৫॥ ত্ৰকেমূৰ্তি জানাব্ৰহ্মাবিষ্ণু ত্ৰিনয়ন । নাহিকেবিফল আমাসা
কদৰশন ॥ অনন্তবন্দানিভৈলাকিকহিবোকথা ॥ জা মাকেসেবন্দো আমিতিনিয়োসৰ্ব্বথা ॥৪৩৬॥ যি
সবৰিপ্ৰতআছেসদাসদাচাৰ । তাৰিপৰকহিংসাদ্বেষঅহঙ্কাৰ ॥ ব্ৰহ্মাণ্ডতকত যিতো তিনিতোআমাত । তাকে
সেপ্ৰনামেদেৱ সমস্তেমাক্ষাত ॥৪৩৭॥ মোতমাধৱত অনুমাত্ৰো নাহি ভেদ । ব্ৰহ্মময়মূৰ্তিকেলে চিন্তোঅবিচ্ছেদ
সইব্ৰহ্মাবিষ্ণুআমিতিনিয়োঈশ্বৰ । তুমিহেন বিপ্ৰকেসে বন্দোনিৰন্তৰে ॥৪৩৮॥ এন মহাতীৰ্থস্থ দেৱৰ

প্ৰতিমা ৷ কতকালে কৰে শুদ্ধ তাৰো নাহি সীমা ॥ তুমি হেন মহন্তক দেখো যিতো জনে ৷ হোৱে মহাশুদ্ধ
নুছে পাতক তেখনে ॥ ৪৩৯ ॥ যিতো মহাপাতকি পৰম যণ্ডজাতি ৷ শ্ৰৱনে দৰ্শনে যাৱ শুদ্ধ হোৱে আতি
হেন ভকত কাযি তোক কৰে সম্ভাষণ ৷ তাহাৰ নিসিদ্ধে জানা কোন প্ৰয়োজন ॥ ৪৪০ ॥ তুমি মহামহন্তক
কাৰিলো আলাপন ৷ কায়বাক্যমন বন্তু ছিল যত তাপ ॥ আজিৰ দিৱস ভৈল সফল আমাৰ ৷ কৰি
লা শ্ৰীঋষিক কায়বাক্যে সতকাৰ ॥ ৪৪১ ॥ হৰৰ বচন চয় অমৃত সমান ৷ কৰ্ণ ভৰি শ্ৰীপিতাক কৰিলন্ত
পান ॥ বিষ্ণুৰ মায়াত পাইলা অন্ত মহাক্লেশ ৷ মহেশ্বৰ আলাপত তুচ্ছিলা নিশেষ ॥ ৪৪২ ॥ শুনাম
অসদ পদ মহাভানত ৷ নাহি আত পাৰে নাতি দিতাই কালত ॥ কৃষ্ণকথা শ্ৰৱনে কীৰ্ত্তনে পাপ দহে ৷ কলিৰ পৰ
ম ধৰ্ম্ম শাস্ত্ৰে আকে কহে ॥ ৪৪৩ ॥ মন্দমতি লোকৰ নাহিকে আন গতি ৷ জানিয়া ধৰিবেক বাৰ কৃষ্ণত ৰতি ॥

নপাই বাসুদেব কৃষ্ণদেবের সমান ৷ শ্রবনেতে করে পাপতাপ বিত্রান ৷৷ ৪৪৪ ৷৷ হেপ্রানপ্রভু কৃষ্ণ মই হুরাচা
র ৷ প্রনিপাতে তোমাকে মে করোন স্তাব ৷ কতো নো সাহি লো বাপ মায়ার নিন্দ্রহ ৷৷ অদ্যাপিও পাপীতে নোপ
৪৩ জে মহাত্রহ ৷৷ ৪৪৫ ৷৷ তোমার রূপ কমনে হৃদয়েতে ধরি ৷ কানি কর্ণ্যাপিদ্রিয়া তোমার নাম শুনি ৷৷ অমো
ত কত রমনে হয়াছি অপহারী ৷ তত্র কে কহুনা গোক কাবিতে মু বারী ৷৷ ৪৪৬ ৷৷ নাজানে কতি নাহানি
বা মোক দায়া ৷ জবাবোনে পীড়ে কেতি কনে পরে কান্না ৷৷ করো কৃষ্ণ কাতর অনিয়োমন কাম ৷
পলাউক পাতক ডাকি বোলো রাম রাম ৷৷ ৪৪৭ ৷৷ ✽ ✽ ৷৷ ছেদী ৷৷ কহে সুতস্তুনি য়োক শৌ
নক প্রমুখ্যে ঋষি, জেন কমাই লা আতপরে ৷ বিষ্ণুর মায়াতে মহা, তাপ পায়া আছে ঋষি, আমি আশ্রাসিলা
যেবে হবে ৷৷ মহেশ্বর মিত্রো বাক্যে, মস্তুতৃপিতি মতি, উলতজুরাইল তনুমন ৷ জানুপাবি প্রনিপাতে

পৃথিৱীতেদণ্ডন্নতে, হৃতাঞ্জলীবুলিলাবচন ॥ ৪৪৮ ॥ পৰমআশ্চৰ্য্যহৈতো, ঈশ্বৰসবৰনীলা, শাকতাৰ্কি
ৰেককোননৰে । আপুনিপালন্তযাক, তাকেকাৰিস্তুতিবাক, কিকাৰ্য্যককৰন্তঈশ্বৰে ॥ হেনমেনমি
তেপাৰি, লোকবেলেশিক্ষাদিয়া, আনেদেখিধৰোকইধৰ্ম্ম । নোহেমহাঈশ্বৰৰ, কিকাৰ্য্যেকৰিবলাগে, তোমাৰ
মযোগ্যইতোককৰ্ম্ম ॥ ৪৪৯ ॥ হেনবাবুলিবাআমি আপোনকৰ্ত্তব্যকৰি, কেনেআমিবোলোস্তুতিবানী
মায়াৰনিৰ্ম্মিয়ালোক, লীলায়কৰাহাস্তুতি, আনকো নমহিমাৰহানি । যেনদুষ্টকীৰ্ত্তাবাজে, থলায়াপ্ত
লাসাজে, তাতেতাৰকিবাপৰাভৱ । নাহিমাত্ৰ দোষ, সন্তোষবঢ়াইলাআমি, যেনপিতৃপুত্ৰৰউৎসৱ
॥ ৪৫০ ॥ হেজগতৰনাথ, প্ৰনামোনমাইমাথ, গুৰুভূমিমহেশ্বৰ । জগতনিয়ন্তাদেৱ, কেৱলব্ৰহ্মমূৰ্ত্তিম
হন্তৰক্তজনৰ ॥ তোমাৰচৰনদুইক দৰশনভৈলোমই, নেদেখোআহোবৰআতপৰে । দেখিলেমাত্ৰকেযাৰ,
আপুনিআনন্দৰূপ, হোৱেপূৰ্ণকামসবেনৰে ॥ ৪৫১ ॥ তোআপিতোত্ৰকবৰ, তোমাৰপাৰ্ত্তমাগো, তুমিদেৱবাঞ্চিত

ৰবন — । ঈশ্বৰহৃষ্টভৈলমোৰ, নিচলন্তকান্তিহৈক, মৃত্যুচোৰত্ৰাহানচৰন —॥ হেৰবহৰিতকতিশে, স্বচ্ছন্দপৰম
মোৰ, নেৰোকযেনসাধুসঙ্গতি — । তোমাৰচৰণেনামি, ত্ৰতকেপ্ৰাৰ্থনাকৰোঁ, দিয়োবৰপ্ৰভুপশুপতি —॥৪৫২
ত্ৰহিমন্তেমহামুনি, মহেশকস্তুতিকৰি, বাস্থিলন্তশান্তিমন্তবৰ — । নৌৰীগুস্বামীকচাই, কটাক্ষেহাসিলাযে
ৰে, তৈলন্তসন্তোষতাঅন্তৰ —॥ পৰমসন্তোষত। ৰে, ঋষিকবুলিলাবাক্য, শুনামাৰ্কণ্ডেয়ম
৪৪ হামুনি — । তোমাৰসমাধিসই, মহাতুষ্টভৈলোআতি হৈলোপৰমাৰ্থকআশুনি —॥৪৫৩॥ যাতকৰাস্থি
আমানে, সমস্তৰেহৈকসিদ্ধি, দিলোবৰমইচিত্ত শুদ্ধি — । থাকোককীৰ্তিসদা, ঈশ্বৰহৃষ্টৰপাৰে,
১ তোমাৰনিৰ্মলহৈকবুদ্ধি ॥ হৈবেককল্পান্তআয়ু, পৰমঅজঅমৰ, সদায়েথাকোকমহাজ্ঞান — । বাড়িবেকয
শকীৰ্তি, কহিবেপাৰিবাতুমি, ভূতভবিষ্যতবৰ্তমান —॥৪৫৪॥ বাড়িবেকব্ৰহ্মতেজ, জানিবাচাৰিওবেদ, ক
বিবেকপাৰিবাআগবান — । ব্ৰহ্মকসাক্ষাতকৰি, পৰমবৈৰাগ্যজ্ঞান, হৈকমইদিলোবিদ্যমান —॥ ত্ৰহিমন্তেম

হেশ্বৰ, দিয়াহেনমহাবৰ, লৈয়াপাচেতাত অনুমতি ॥ পাৰ্ব্বতী সহিতে উঠি, কুতনন সমান্বিতে, চলিলা বৈ
লাসপ্ৰতি ॥৪৩৩॥ বিষ্ণুৰ মায়াত মত্ত, পৰাভৱ পাইলা ঋষি, সবেক থা কহিলা নৌবীত ॥ পায়া মহাযোনাসি
ন্ধি, মাকণ্ডেৰ মহাঋষি, হৰষিত ত্ৰকাণ্ডত নচিত্ত ॥ শুনিয়ো শৌনক ঋষি, পৰম হৰিষে আমি, তুমি মোত যতেক
সুধিলা ॥ শিৱ ঋষি সম্বাদক, নাৰায়ন চাৰিত্ৰক, কৈলো বালমুকুন্দৰ লীলা ॥৪৩৫॥ কৃষ্ণৰ চৰিত্ৰ
চয়, শুনে যিবা তনাৰয়, কৃষ্ণৰ চৰণে দিয়া মতি ॥ চিত্তি আমা মায়াৰ জাল, সপ্ৰয়া মোসিগো নৰে, কাৰিবে
কবৈকুণ্ঠ বসতি ॥ যতক সুধিলা মানে, কহিলো কথা, থাউবা কিবা শুনিবে সম্প্ৰতি ॥ কহিলো কাবিদ্যমা
ন, মাৰ্কণ্ডেয় উপাখ্যান, ইহি মানে ভৈল সমাপতি ॥৪৩৭॥ ॥ হৰি ॥ শুনা সভাসদ, জনৰ তপা
কৃষ্ণৰ লীলা চৰিত্ৰ ॥ কৃষ্ণৰ চৰণে, পাশিয়োলা বনে, অৰিবাতেবে কলিত ॥ ইতো আশ্বাসত পুত্ৰ দা
ৰাধত, ক্ৰমে ক্ৰমে হোৱে বিয়োগ ॥ ইহা ৰচিত্ৰাৰ, ব্যৰ্থে আয়ু যায়, তেজিয়ো বিষয় ভোগ ॥৪৩॥

ধমৰ স্মাজোৰ, ঘোৰপৰলোক, মৰণ্যেযাইবাকলানে ॥ দুৰন্তস্মন্তকে, কোতি ক্লেশে ববে, যেনহৰি
নকৰাঘে ॥ মৰিবেকলানে, গিতোমনুষ্যৰ, আবোস্মাকচিন্তাধ্যান ॥ জানিবানিশ্চয়, মায়ায়মোহয়
হকুয়াইলেগ্ৰস্তিজ্ঞান ॥ ৪৩৯ ॥ হেপ্ৰানপ্ৰভু কৃষ্ণ কৃপাময়, তোমাতেলেলোশৰন ॥ সংসাৰতাপত
চিৰকালধমো, নেৰাইলোজন্মমৰন ॥ কাম ক্ৰোধলোভ, মহাশক্ৰমোৰ, মায়ায়েহৰিলেজ্ঞান
১৫ তোমাৰচৰনে, পালিলোশৰলে, কৰাবাপপবিত্ৰ ন ॥ ৪৪০ ॥ তুমিসে মাধৱ, পৰমবান্ধৱ, এবে
সেভেলাবিদ্দিত ॥ মইখচেতন, জানিনাৰায়ন, আপুনিচিন্তিয়োহিত ॥ তোমাৰচৰন, চিত্তস্মাকো
ক, মুখেনচাড়োকনাম ॥ তেবেসেইবাৰ, এবাইলো সংসাৰ, ডাকিবোলাৰামৰাম ॥ ৪৪১ ॥
পদ ॥ ভানৰুত্ৰবৰ্ম্মকপ্ৰনামোপ্ৰথমত ॥ প্ৰনামোকৃষ্ণকমাৰ অচিন্ত্যমহত্ব ॥ ভকতবিপ্ৰকপ্ৰতিকৰোনমস্কা
ৰ ॥ কৰোসনাতনধৰ্ম্মচয়কপ্ৰচাৰ ॥ ৪৪২ ॥ শুকানিন্দতিগুনাশৌনকপ্ৰস্তুত ॥ কহিলোঁতোমাত কৃষ্ণকথা

অদ্ভুত ॥ যিতো ধৰ্ম্ম পৰকশৰ গুনি তুতো উচিত । সম্প্ৰতি তোমাত তাক কৰিবো বিদিত ॥ ৪৬৩ ॥ সন্তোষে শুক
হিবো কথা বাহুয়া স্কন্ধৰ । তাক ত্ৰক চিত্তে শুনা মুনি নিৰন্তৰ ॥ প্ৰথমে প্ৰথম স্কন্ধ কৰো উপাখ্যান । মহা
হৰি ইস্তুযাত দেৱতা প্ৰধান ॥ ৪৬৪ ॥ যাত ইতো হোৱে জন্তৰ মুক্তি লয় । হেন গোপ্য ব্ৰহ্ম ভৈলা প্ৰথমে উদয়
কহে ব্যান কান্ত তাত বিজ্ঞানে সহিত । ভৈলন্ত তাতে ৰি ৰকতি ভকতি বিদিত ॥ ৪৬৫ ॥ বদাৰিকাশ্ৰমে ভৈলা
মাধ ব্ৰহ্মা বেশ ॥ ব্যাস কদিলন্ত জ্ঞান বুক্ত উপদেশ ॥ কহিলন্ত তাতে অশ্বত্থামা ৰমুন্তন । ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰই
ত্তপৰীক্ষিতৰ ৰক্ষন ॥ ৪৬৬ ॥ প্ৰেমভাৱে ইস্তুক কুন্তী স্তুতি । ইন্তুৰ আন্ত ভৈলা ভীষ্মৰ মুক্তি ॥
ভৈলা শ্বত ধ্যান ৰাজা বিপ্ৰশাপ শুনি ॥ পাতিলা সমজ্যা আনি অসংখ্যাত মুনি ॥ ৪৬৭ ॥ শুকপৰীক্ষিত ৰম
[illegible] ভৈলন্ত কথা । নৃপতি পুছিলা পাছে ভাল ব্ৰত কথা ॥ কহিবা কথা বাৰম্বাৰ ভৈলা মহাতাপত । দ্বিতীয় স্কন্ধৰ যা
ৰে শুনি ঘোষাম্বুত ॥ ৪৬৮ ॥ কহিলন্ত স্থূল সূক্ষ্ম ধাৰনা যুক্তি । যেনমতে পাৱে ক্ৰমে পৰম মুকুতি ॥

।বিৰাটৰূপকোশুকেকহিলাৰাজাত । ব্ৰহ্মা নাৰদৰ ভৈলসম্বাদতআত ॥ ৪৬৯ ॥ যেনমতে সৃষ্টিহোৱেপ্ৰকৃ
তিহন্তে । মদঅহঙ্কাৰভৈলইন্দ্ৰিয়পৰ্য্যন্তে ॥ কহিলাকৃষ্ণৰযত অৱতাৰকথা । তৃতীয়স্কন্ধৰ আৰেগুনিয়ো
ককথা ॥৪৭০॥ বিদুৰেউদ্ধৱে ভৈলপ্ৰথমসম্বাদ । কৃষ্ণৰ নিৰ্য্যানে ভৈলদুইৰো বিষাদ ॥ কহিলা বিদুৰে
মৈত্ৰেয়ন্ত তত্ত্বস্থান । আজ্ঞেতৃতীয়ন্তে মহাপ্ৰবন্ধঅস স্থান ॥৪৭১॥ যিমতেঅশেষপ্ৰকৃতি হোৱেজা
৪১ ত । চৌবিশতত্ত্বৰোসৃষ্টি কহিআছাতাত ॥ যিমতে ব্ৰহ্মাণ্ডসৃজে কহিলন্ত তাকে । বৈৰাজপুৰু
ষ যেনমতে ৰহিআছে ॥৪৭২॥ তাতে কহিআছে স্থূলসূক্ষ্ম কালগতি । ভৈলা তাতে ব্ৰহ্মা নাভিপদ্মে
উতপতি ॥ তৃতীয়ন্তে কহিলা বৰাহঅৱতাৰ । তাতে হিৰণ্যাক্ষবধ ধৰণীউদ্ধাৰ ॥৪৭৩॥ স্বয়ম্ভু মনুৰ অংশত
কশ্যপভাৰ্য্যাতান । দেৱহুতি কন্যা কৰ্দ্দমক দিলা দান ॥ তাতে হন্তে ভৈলন্ত কপিল অৱতাৰ । জ্ঞান দানে কৈলা
দেৱহুতিক নিস্তাৰ ॥৪৭৪॥ কহিলা মাতৃত নোপজ্যে ভকতিৰ কথা । চতুৰ্থস্কন্ধৰ আৰেগুনিয়োককথা ॥ শব্

প্ৰজাপতি জাত ভৈলা উৎপত্তি ৷ কৰিলা কন্দল দক্ষ সমে পশুপতি ॥৪৭৫॥ দক্ষক কোপিয়া সতী তেজিলন্ত প্ৰা
ণ ৷ দক্ষৰ যজ্ঞক হৰে কৰিলা নিৰ্ম্মান ॥ ভকত দ্বেষীক কৰিলন্ত বিড়ম্বনা ৷ হাত দাণ্ড ভৰি ভাঙ্গি ভৈল কণ্ঠো
কৰা ॥৪৭৬॥ সপত্নী মাতৃৰ কোপে তপস্যা আচৰি ৷ পাঞ্চ বৰিষতে ধ্ৰুৱে আৰাধিলা হৰি ॥ মহা তুষ্টে বি
ষ্ণু আসি দিলা বৰদান ৷ পাইলা ধ্ৰুৱে ব্ৰহ্মা ৰো | ল্লভ যিতো স্থান ॥৪৭৭॥ ভৈলা যৰ্ বুতাৰ তাতে পৃথু নাম
সৈৰাশ ৷ হৰি ভকতি সবে প্ৰবৰ্ত্তাইলা প্ৰজা ॥ | পৃথিবীক দমিয়া হইলা সৰ্ব্বেৰম ৷ জগতকে ব্যাপিলে
পৃথুৰ মহাযশ ॥৪৭৮॥ প্ৰাচিন বৰ্হি বৰ্হিত চিন্তি | য়া নাৰদ ৷ কৰ্ম্মতৰ কৰি দিলা ভকতি সম্পদ ॥ কহি
লা ৰাজাত পুৰঞ্জন উপাখ্যান ৷ নাৰদৰ প্ৰসাদে বৈকুণ্ঠে ভৈলা স্থান ॥৪৭৯॥ শুনিয়োক পঞ্চম স্কন্ধ আত মনুতৰে ৷
মিলিল সম্বাদ প্ৰিয়ব্ৰত নাৰদৰে ॥ ভৈলা আসি নাভিত ঋষভ অৱতাৰ ৷ ভৈলা তাতে ভৰতৰ চৰিত্ৰ প্ৰচাৰ ॥৪৮০॥
ৰহুগন ৰাজাত ভকতি দিলা দান ৷ উপজিল পৰম বৈৰাগ্য মহাজ্ঞান ॥ দত্ত ইই আলাপনে মায়াৰ পাইলা সীমা ৷

ভকতসমূহৰ কিবাকহিয়োমহিমা ॥ ৪৮১ ॥ বিবিধসমুদ্ৰ,দ্বীপপৰ্ব্বতসমান । সপতপাতালজ্যোতিশ্চক্ৰৰসংস্থান ॥
বৰ্ণাইলানৰকসাতোপাতালৰতলে । যাতপৰিপাৰেপীয়াপাতকীসকলে ॥ ৪৮২ ॥ নৰকৰযাতনাশুনিপাছেপৰী
ক্ষিত । কম্পিতহৃদয়ভৈলামহাভয়ভীত ॥ নৰকৰনিস্তাৰগুৰুতশুধিলন্ত । দিলেশুকমুনিষষ্ঠস্কন্ধতসিদ্ধান্ত ॥৪৮৩
৪৭ শুনিয়োকতবেষষ্ঠস্কন্ধঅনুক্ৰমে । হৰিৰনামৰ কৈলামহিমাপ্ৰথমে ॥ পুত্ৰৰসঙ্কেতেনামলৈলাঅজা
মিলে । মৃত্যুকতৰিয়াবৈকুণ্ঠতআৰোহিলে ॥ ৪৮৪ ॥ উপজিলদক্ষআসিদশপ্ৰচেতাত । তাহানকন্যা
তভৈলাসৃষ্টিঅসংখ্যাত ॥ পশুপক্ষী,যক্ষ,নৰ,নৰা সদেৱাসুৰ । ভৈলাকন্যাসন্তানেজগতত বিস্তৰ ॥৪৮৫
তাতেআছেচিত্ৰকেতুচৰিত্ৰপ্ৰচুৰ । গৌৰীশাপেতেহোআসিভৈলবৃত্ৰাসুৰ ॥ বধিলাবাসৱেকৰি অনেকপ্ৰবন্ধ ।
বৰ্জেৰবিৰোধেকেতানছেদিলন্তস্কন্ধ ॥ ৪৮৬ ॥ শুনিয়োমসুমদিতিদক্ষৰকন্যাত । হিৰণ্যাক্ষহিৰণ্যকশিপোভৈলাজা
ত ॥ জন্মতকম্পিতদৈত্যহিৰণ্যকশিপু । ইন্দ্ৰকখেদায়াৰাজ্যলৈলাদেৱৰিপু ॥ ৪৮৭ ॥ জন্মতকেদ্ৰোহআচৰিলেহৰি

চাৰে । লৈলা তাৰো প্ৰান নৰসিংহ অৱতাৰে ॥ তাৰে পুত্ৰ আসি হুইলা বৈষ্ণৱ প্ৰহ্লাদ । যাৰ বৰ হস্তে পাইলা পৰম
প্ৰমাদ ॥৪৮৮॥ সদায়েন জ্ঞাৰে মহাহৰিক হৃদয় । বাহিৰে তিতৰে যিতো দেখে হৰিময় ॥ মহাভাগৱত আক নাইয়া
উপৰে । শুনিয়ো অষ্টমস্কন্ধ আত অনন্তৰে ॥৪৮৯॥ মন্বন্তৰ চৰিত্ৰ গজেন্দ্ৰৰ বিমোক্ষন । ভৈল হয়গ্ৰীৱ অৱতাৰ নাৰা
য়ন ॥ কূৰ্ম্মৰূপে মন্দৰ ধৰিলা পিঠি পাতি । দেৱাসু   ৰে সাগৰ মথিলা দিনে ৰাতি ॥৪৯০॥ নাৰীৰূপ ধৰি বিচিত্ৰ
দৈত্যৰ চিতিহিত । দৈত্যক বঞ্চিয়া দিলা দেৱক অমৃত ॥ কৰি   নাহৰ্য্যোৰ যুদ্ধ যত দেৱাসুৰ । দেৱক জিনাই লা হৰি
হয়া পক্ষধৰ ॥৪৯১॥ অদিতিত হৈতে ভৈলা বামন ৰূ   দিত । ফুটাইলা কটাহ গঙ্গা ভৈলন্ত বিদিত ॥ বলী
কচলিয়া দিলা পাতালত থান । তুষ্ট হুয়া তিক ভক্তি প্ৰসাদ দিলা দান ॥৪৯২॥ ভৈলা তাতে লীলা মৎস্য অৱতাৰ । প্ৰলয়
জলত আতি কৰিলা বিহাৰ ॥ সত্যব্ৰতে স্তুতি কৰিলন্ত হৃতাঞ্জলী । নৱম স্কন্ধৰ শুনা ৰাজাৰ বংশাৱলী ॥৪৯৩॥ ইক্ষা
কু কাকুৎস্থ ঐল পশাদশ যাতি । খট্বাঙ্গ সগৰ, নল, নহুষ যযাতি ॥ জনক সাম্ভানু, নিমি, সুৰভি কত । ত্ৰসম্বাৰ বংশ

ৰকহিলা কঁস্থাযত ॥ ৪৯৪ ॥ উলন্ত পৰশুৰাম নামে অৱতাৰ । নিক্ষেত্ৰিয় কৰিলা ভূমী তিনিসাতবাৰ ॥ অৱ
নেৰিনা লৈ মহাহৰি ভস্থাৰিত । আছে তাত হেন ৰামচন্দ্ৰ চৰিত্ৰ ॥ ৪৯৫ ॥ যজাতিৰ জেষ্ঠপুত্ৰ যদু নাম যাৰ । তাহা
ন বংশত হৈলা কৃষ্ণ অৱতাৰ ॥ বসুদেৱ দৈৱকীত হৈলে জন্ম হৈলা । কংসৰ ভয়ত নিয়া গোকুলত থৈলা ॥ ৪৯৬ ॥
শুনিয়োক দশমস্কন্ধৰ আবে কথা । কৰিলা অনেক কৰি কেলীগুলী লাওথা ॥ পুতনাৰ স্তুখিলন্ত স্তন সমে
৪৮ প্ৰাণ । শকটউচাটতৃণাৱৰ্ত্তৰ নিৰ্য্যান ॥ ৪৯৭ ॥ উৰল বন্ধন বৃক্ষ যমলাৰ্জ্জুন ভঞ্জন । বকবৎসে অসুৰক-
কালীকা নিকালন ॥ বনাগ্নিক পান আক প্ৰলম্ব নিৰ্ঘা ন । বনজুইত হৈতে গোপনক পৰিত্ৰান ॥ ৪৯৮ ॥
কৰিলা সৰ্প্প ৰূপ ৰানন্দক মোক্ষন । পাইলা বৰ ব্ৰত আচৰন্ত গোপীজন ॥ বিপ্ৰক সন্তাপ দিলা পত্নীক প্ৰসাদ ।
গোবৰ্দ্ধন ধৰি দিলা ইন্দ্ৰক বিষাদ ॥ ৪৯৯ ॥ বৰুন লোকৰ পৰা নন্দৰ উদ্ধাৰ । শকত ৰাত্ৰিত কেলী কৰিলা অপাৰ ॥
শংখচূৰ বধ কেশী অৰিষ্ট নিৰ্য্যান । অক্ৰুৰ নমন ৰাম কৃষ্ণৰ পয়ান ॥ ৫০০ ॥ ব্ৰজ বন্ধু বিলাপ মথুৰা দৰিশন ।

জজমল্লমৰনকংশৰবিনাশন ॥ পিতৃৰমাতৃৰবন্ধমোক্ষঅতিৰেক । নন্দপ্ৰশ্ৰাপনউগ্ৰসেনঅভিষেক ॥
৫০১ ॥ সান্দিপনিগুৰুকমৃতকপুত্ৰদান । মথুৰাতকৈলাযদুবংশকসম্মান ॥ উদ্ধৱকপঠাইশান্তকৰিলো
গীযত । কুজিকৰমনঅক্ৰুৰৰগৃহগত ॥৫০২॥ ৰামতউদ্ধৱকসঙ্গেলৈয়াবহুবাৰ । কৰিলন্তবন্ধজৰাসন্ধ
সেনাৰ ॥ যৱনৰনিৰ্য্যাননিৰ্ম্মিয়াদ্বাৰকাক । আনিলন্তপাৰীজাতসুধৰ্ম্মাসভাক ॥৫০৩॥ যাদ
ৰবংশৰমহামিললউৎসাহ । ৰুক্মীনিপ্ৰমুখ্যে অষ্টমহিষিবিবাহ ॥ নৰকৰবধকন্যাগনৰহ
ৰন । শালশিশুপালপৌণ্ড্ৰমম্বৰমৰন ॥৫০৪ ॥ পাণ্ডৱকনিমিত্তেকৰিয়াৰণেজিনি । সংহৰিয়া
হৰিঅষ্টাদশঅক্ষৌহিনী ॥ আপুনিৰেকতহয়াজগন্তআধাৰ । নীলায়েহৰিলাপৃথিবীৰমহাভাৰ ॥৫০৫॥
কতককহিবোকৃষ্ণদেৱৰমহত্ত্ব । একাদশস্কন্ধৰআখ্যানিয়োসাম্প্ৰত ॥ বিপ্ৰশাপশুনিডিলাবংশৰবিধা
দ । নাৰদেকহিলানৱসিদ্ধৰসম্বাদ ॥৫০৬॥ ব্ৰহ্মাআদিদেৱেকৰিলন্তস্তুতিনতি । উদ্ধৱেজানিলাপাছে

প্ৰভুৰয়ুগুতি ॥ কৃষ্ণৰচৰণেপৰি কৰিলাবিষাদ । ভৈলাতাতপাছেকৃষ্ণউদ্ধৱৰসম্বাদ ॥১৫০৭॥ ৰহস্যধৰ্ম্মকোপ্ৰকা
শিলাকৃপাময় । জ্ঞানকৰ্ম্মভকতিৰকৰিলানিৰ্ণয় ॥ বদৰিকাশ্ৰমকপঠাইলাউদ্ধৱক । প্ৰভাসকসংহৰিলা
যাদৱবৰ্গক ॥১৫০৮॥ নিজৰূপেবাসিলাগুহ্যমণ্ডলত । মহাজ্ঞানভকতিকহিলাউদ্ধৱত ॥ দেৱেসবেনিবেদাই
লাআপোনাৰমান । কৰিলন্তকৃষ্ণেতাতবৈকুণ্ঠপ য়ান ॥১৫০৯॥ এহিমানেলৈলাএকাদশৰব্যৱস্থা ।
৯৭ দ্বাদশস্কন্ধৰযাৰেশুনিয়োকথা ॥ যুগৰলক্ষণ যুগধৰ্ম্মচাৰিবিধ । কহিলাকলিতএকোধৰ্ম্মেনাহি
সিধ ॥১৫১০॥ স্বধৰ্ম্মেকৰিথাসিকলিতবিপ্লৱ । হৰিকীৰ্ত্তনেসেতাৰপাপপৰাভৱ ॥ চাৰিবিধপ্ৰলয়
কহিলোমহাভাগ । পৰীক্ষিতনৃপতিৰতাতেতনুত্যাগ ॥১৫১১॥ সৰ্প্পসত্ৰমাৰ্কণ্ডেয়মায়াদৰিশন । বেদশাখামাচ্ছেদ
মহাপুৰুষলক্ষণ ॥ দ্বাদশবোকথাসবেকহিলোনিসেধ । কৃষ্ণেৰেসেইতোলীলাচৰিত্ৰবিশেষ ॥১৫১২॥ শুনা
সমাজিকলোকভাগৱতকথা । শুনন্তেমাক্ষাতেহোন্তঈশ্বৰসৰ্ব্বথা ॥ নাহিএকোশাস্ত্ৰআৰোইহাৰসমান । মহ

এসকলেপাৰেপ্ৰত্যেক্ষেপ্ৰমান ॥৫১৩॥ হেনজানিকৃষ্ণৰচৰণেদিয়ামন । কৰিয়োককৃষ্ণকথাশ্ৰৱনকীৰ্ত্তন ॥
হেলেজালেখায়ুযাইহৃয়োমাৰধান । কৃষ্ণবিনেনাহিজানাযাতনাতত্ৰান ॥৫১৪॥ হেপ্ৰানপ্ৰভুকৃষ্ণমইমন্দমতি ।
তজুপাৱেইজন্মতনভৈলভকতি ॥ নপাইলোনিস্তাৰইতোসংসাৰদুৰ্ঘোৰ । কৰিয়োচৰনেনতিগ্ৰনতিৰমোৰ ॥৫১৫
ইতোনৰতনুকালধৰ্ম্মৰআধিন । নাজানোহোদেহাক ওপৰেকোনদিন ॥ ঘোৰপৰলোকৰগুনগুনালে
ত্ৰাস । কৰাহেনকৰুনাদাসবোভৈলোদাস ॥৫১৬॥ নেবোকভকতশৰ্ম্ম কৰ্ণ্ণেকৃষ্ণকথা । হৃদয়াতকৃষ্ণমুৰ্ত্তি
আকোকসৰ্ব্বথা ॥ সুখেদুঃখেমুখেযোৰনছাড়োক নাম । তেবেসেনিস্তৰোসবেবোলাৰামৰাম ॥৫১৭
॥ ঃ—০০—ঃ ॥ দুলড়ী ॥ নিনদন্তিসুত, শুনিয়োসৌনক, প্ৰমুখ্যঋষিযতেক । বাস্তুয়স্কন্ধৰ, মিতোতাতপৰ্য্য, শুনি
যোতাকপ্ৰত্যেক ॥ হৰিগুননাম, শ্ৰৱনকীৰ্ত্তন, সমস্তধৰ্ম্মৰেসাৰ । বাস্তুস্কন্ধমিলি, আকেপ্ৰতিপাদ্যে, শুনায়ফলপ্ৰ
তিতাৰ ॥৫১৮॥ পৰেৰাগিজলে, যদিবাক্ষুধায়ে, তৃষায়েপীড়িতহুয়া । নমোহৰিবুলি, ডাকেউচ্চকৰি, মাৰৱৰনা

মলৈয়া ॥ ত্রেতকত্তেৱে, যত্তেক পাতেক, অনেককোটিজন্মৰ । তাত্তলানেক্ষুই, অৱিতৰ্ষশুই, মহাশুদ্ধহৱেনৰ ॥
৫১৯ ॥ যিত্তোজনেকৰে, কৃষ্ণকথাৱন, কৃষ্ণৰকাৰিকীৰ্ত্তন । তাহাৰচিত্তত্ত, হোৱন্তপ্ৰৱেশ, জনৱন্তনাৰায়ন ॥ ত্রেত
কেপাতেক, পলাইতাৰযেন, সূৰ্য্যৰআগেআন্ধাৰ । প্ৰচণ্ডবাতাসে, যেনত্তৃণবাৰে, যতমানেমেঘসঞ্চাৰ ॥ ৫২০ ॥ হৰি
ৰকীৰ্ত্তনেসে, জানামহাবল, সমস্তৰেহৰেপাপ । তা | তব্যতিৰেকে, যতআনকথা, সমস্তেমিছাপ্ৰলাপ ॥
৫০ যিত্তোবাক্যসবে, কৃষ্ণকনকহে, নকৰিনামপ্ৰখ্যাত । | সেইমিছাবাক্যে, সেইতোঅসতি, অসন্তৰকআযত ॥ ৫২১
সেহিমহামন্ত্ৰ, সেহিসেমঙ্গল, সেহিমহাপুন্যচয় । ক | বোধিত্তোবাক্যে, ঈশ্বৰকৃষ্ণৰ, গুননামঅভ্যুদয় ॥
সেহিমহাৰম্য, মহন্তৰত্তাত্ত, বাঢ়েপ্ৰীতিনৱনৱ । মহন্তকত্তাত্তে, প্ৰেমউৎসৱ, মনবোমহাউৎসৱ ॥ ৫২২ ॥ সেহিসেহৰি
ৰ, বড়ায়েসেহিসি, সোশ্বয়শোকসাগৰ । উত্তমলোকৰ, গুনযশনাৰে, যিত্তোবাক্যোনিৰন্তৰ ॥ নানাচ্ছন্দপদে,
ৰচিতযিবাক্য, গুনত্তেঅমৃতপ্ৰায় । কিন্তুহৰিৰযশ, জনন্তপবিত্ৰ, নাহিকেযাত্তসদায় ॥ ৫২৩ ॥ কাকতুল্যাসিত্তো

কামিপ্ৰকাশৰ, জানিবা ৰতিৰস্থান ৷ পৰমভকত, যতনে শুনন্ত, তাত নপাতন্ত কান ॥ যিকতাত কৃষ্ণ, যাচন্তসা
ক্ষাত, শুন মহন্তৰ নতি ৷ নিৰ্ম্মল ভকত, সকলে তাতসে, কৰন্ত সদায়ে ৰতি ॥ ৩২৪ ॥ সেই মহাবাক্যে, লোকসমূ
হৰ, পাতক কৰোবিখ্যাত ৷ কেশৱৰ যশে, যাঙ্ক্ষিতাদি নাম, প্ৰতিপদে আছে যাত ॥ কহন্তা থাকিলে, আপুনি শুনয়, শুনা
ভাম কলে যাৰে ৷ সকলোৰে স্মৰে, যিহৰিৰ নামক ভকতে দুই বোলে ভাৰে ॥ ৩২৫ ॥ ✿ ॥ ছবী ॥
হেন কথা মনে ধৰি, স্নানত কৰ্ম্মত কৰি, কীৰ্ত্তনক কৰিয়া আছয় ৷ পৰম নিৰ্ম্মল জ্ঞান, ভকতি বৰ্জ্জিত যে
লে, তাতো সিদ্ধি নাহি কে লোকৰ ॥ সৰ্ব্বোত্তম যিটো কৰ্ম্ম, কৃষ্ণত সমৰ্পিলা যেবে, সিয়ো হৰে আপুনি বিফল ৷
নিন্দিত সকাম কৰ্ম্ম, তাৰ কি কহিবো কথা, দেখা হৰি ভকতি বল ॥ ৩২৬ ॥ বনাশ্ৰম ধৰ্ম্ম যত, তপস্যা আচাৰে ব্ৰত, ই
তোত্ৰ কোনু হে প্ৰকাশ্যান্ত ৷ সম্প্ৰতি কীৰ্ত্তিৰ কাজে, কৰে মহাপৰিশ্ৰম, শুনা কহোঁ সিতো মাৰ্ম ॥ কেশৱৰ কাৰনেনা
ম, শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন কৰে, তাক যিবা শুনাও সাদৰে ৷ ত্ৰিতকে কৃষ্ণৰ পাদে, পশন পাশ বিশাৰ, অচিৰকাল তে ফল ধৰে ॥ ৩২৭

কৃষ্ণকৰ্ম্মৰনেতাৰ, প্ৰথমেসেপাতকনাশে, কৃষ্ণতকৰায়েনিৰ্ম্মবুদ্ধি । পৰমভকতিজ্ঞান, বৈৰাগ্যেয়োনৰেলান, হোৱেয়া
তিশয়চিত্তশুদ্ধি ॥ জ্ঞানতকৰ্ম্মতকৰি, ভকতিকেমহাশ্ৰেষ্ঠ, ভকতিমধ্যেতশ্ৰেষ্ঠদুই । শ্ৰৱনকীৰ্ত্তনইতো, যাকৰ্ণ
ৰিলেকযিতো, বিধিবাকিঙ্কৰমিতোনুই ॥ ৩২৮ ॥ সৌনকপ্ৰমুখেমহা, মুনিসবআচাৰ্য্যত, তুমিসবমহাভাগ্যৱন্ত
যিহেতুপৰমহৰি, চিত্তনিশ্চয়কৰি, তৰ্কাক্তভজিলা ভগৱন্ত ॥ ইতোআল্লাঁঙ্গেশ্বৰক, শুনিলোশুকৰমুখে
৫১ মহাঋষিসমজাৰকাছে । হেনবন্ধুমাধৱক, শুধি সুমৰাইলামোক, তত্ত্বকেমোহোক, তত্ত্বকেমোহোৰ
তান্যআছে ॥ ৩২৯ ॥ কলিৰপাতকহৰে, হৰিবচ ৰিত্ৰয়ত, কহিলোতোমাতত্ৰবেত্তাক । মনুদিনে
শুনেযিতো, সেহিতোপবিত্ৰকৰে, সদেসমে, আপোনআল্লাক ॥ হৰিবাম্মক্তযিতো, নিৰাহাৰশ্ৰয়াপদে,
তাহাৰফলৰনাহিসীমা । কৃষ্ণৰচৰনেমতি, দিয়াপাইবাসদনতি, পৰলোকেবাঢ়িবেমহিমা ॥ ৩৩০ ॥ ইতো
ভাগৱতসাস্ত্ৰ, পঢ়েবিপ্ৰসবেযেবে, হৈবেআসিমহাফলশুদ্ধি । ক্ষেত্ৰিয়েপঢ়িবেপাইবে, সমানবাবসুমতী, বৈ

লেয়েপাইবেমহানিধি ॥ শূদ্ৰসবেপাৱেযেন, ইতোমহাভাগৱত, সমস্তেপাপতহৈবেশুদ্ধি । উপজিবেপ্ৰন্যৱা

লি, পাতকআবিয়াথাসি, কৃষ্ণৰচৰনেহৈবেবুদ্ধি ॥৩৩১॥ নামোনমোভাগৱত, অনন্তগুণকতিকৃষ্ণ, ব্ৰহ্মাদিনজা

নেন্তুমাৰ । জনতৰমিতোনাথ, তানপাৱেমৈৰোমাথ, হেকৃষ্ণকৰোনমস্কাৰ ॥ মন্দমতিমই, কৰিলোদ্বাদ

শসাস্ত্ৰ, খাতমোকক্ষেমিয়োকদোষ । নুহোতকতি ৰপাত্ৰ, কেৱলপ্ৰনামোমাত্ৰ, খাতিহোয়াপৰমসন্তো

ষ ॥৩৩২॥ জয়জয়মুনিগুৰু, লোককৃপায়েযিতো প্ৰচাৰিলামহাভাগৱত । জ্ঞানীৰমবাস্তেমাৰ, স

দায়নৃত্যযাৰ, সমাধিআনন্দহৃদয়ত ॥ কৃষ্ণৰচ বিত্ৰলীলা, যেবেআসিসুমৰাইলা, নাচন্তনাৰদগুন

ননাম । মহিমাযাকহৈবোকত, গুৰুকৃষ্ণৰচৰনত, কৰোহেৱাপৰিয়াপ্ৰনাম ॥৩৩৩॥ ॥ দুলড়ী ॥ ॥

গুনামমাজিক, জনদিয়ামন, কৃষ্ণৰলীলাচৰিত্ৰ । যাতপৰেহিত, নাহিপৃথিৱীত, আনিবাইতাকচিত ॥ বাতুৰ

স্কন্ধৰ, যিতোতাৎপৰ্য্য, জানিবাদৃঢ়মনে । কৃষ্ণকসৰ্ব্বথা, আকৃষ্ণকথা, শ্ৰৱনকৰিকীৰ্ত্তনে ॥৩৩৪॥ হয়াম

রমাত পদভানৱতী, বাচিলোজানিবানজানি । ক্ষেমিয়োবন্দোষ, হয়োক সন্তোষ, শুনিয়োকৃষ্ণকাহিনী ॥ কোন
চিত্তাব্রতি সুধাৱিয়োহাবি, সাধিয়োআপোনলতি ॥ ২২৭৭৭৭ হেপ্রানপ্রভু, কৃষ্ণকৃপাময়, দ্বাদশবসমাপতি ॥ [illegible]
নামচৱনেপশিলোশবলে, মন্ততিবকৱাগতি । আজিয়ানভৈল, চানবকথোৱে, তোমাতদৃঢ়ভকতি ॥ ইতোজন্মতে
ন, পৱলোকপাইলে, কিমোৱহৈবেঅন্যআ । অব নচৱন, বুহিকেমন্যায়, যেন্তপাইবোকত্তকমা ॥
[illegible] কৃষ্ণগুননাম, ধৰ্মঅনুপাম, বুলিবেকম নেমুখে । মনুষ্যশৰীৰে, হেৱাইলেমত্ৰকে, পাই
বেপৱলোকদুখে ॥ ইতোবৰুতৰ, ভাৱতধাবিধ, কলিধুলেহৰিনাম । চাবিবন:যোগে, যাহকৈত
পাইবো, কৃপাকৱাপ্রভুৱাম ॥ ৩৩৭ ॥ ইহেনকালত, বিষয়তৃষ্ণাত, মজিআছোৰাতিদিনে । নিতিআয়ুযায়, চেতন
কৰাই, মইমহাবুদ্ধিহীন ॥ মইঅধমৱ, মাধৱৱান্ধৱ, বুদ্ধিকৰকৱাভ্ৰংশ । তোমাবস্মৱন, প্ৰজাৱপালন, তোমা
ৱৰুপায়েআশা ॥ ৩৩৮ ॥ তোমাৱেমেখৎশ, যতজীৱআমি, তুমিমোৱ নিজস্বামী । প্রভুদামোদৰ, ত্ৰাতকেমোচৱ

তোমাৰে সেৱক আমি ॥ তোমাৰ চৰণ, চিন্তে নজাড়োক, নেড়োক মুখত নাম ॥ হেৰু প্রান, দিয়ো ব্রহ্মিদান, ডাকি
বোলা ৰাম ৰাম ॥ ৩৩৯ ॥ ॥ ইতি দ্বাদশস্কন্ধ ভাগৱত সমাপ্ত ॥ যথা দৃষ্টং তথা লিখিতং লিখকে নাস্তি
দোষম বধ্যঃ ভীমস্যাপি ৰণে ভঙ্গ মুনীনাঞ্চ মতিভ্ৰম দোষমবধ্যঃ সন ১২৯৯ [illegible] ২০ আষাঢ় শুক্ৰবাৰ সমাপ্ত